

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'לים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ואתחנן תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

תמורה. פרק רביעי – ולד חטאת דף כג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
 ריא תוספת

1 הכל מודים – ואפילו לרבנן, אבדה אבדה בשעת הפרשה רועה. מודו שאם משך
 2 אחת מן הקרבה מדרעו – רוחה האחרת בידים, דגלי רעתיה דלא איכפת ליה
 3 מינה. ואפילו בכל האבדה ותכפר בה, ותשארתי היא שלא נאבדה מעולם –
 4 מתה. וכן פליגי רבנן – היינו בבא למילך, דגלי רעתיה דנחיה ליה בתקנתיהו.
 5 שהפריש אחת האבדה, והפריש אחרת.

6 ונמצאת הארשתה, ובא לפינוי למילך מה
 7 יעשה. אמרין ליה לך תהכפר באבודה,
 8 ושאתה אבדה תרעה. האי נמי דקתני "נאכלו
 9 ומאלו" דמשמע דאם הביא מאחד מן השני
 10 לך יום המלח, ואפילו נתכפר באבדה –
 11 משבחת לה כגון שמשך מדרעו ולא נתקן.
 12 דרעה רבן מרדכי. והולך הוא לך חטאת,
 13 וביא נאכלו ומאלו. הווא ליה חטאת נחיה ליה שפי
 14 שלומיה. וביא יטרוד ליה דין חיילך, ואמר
 15 לו מותכפר באבדוק, ושקאן אבדוק רבי?
 16 לנרבה. אלא לרבי אבא – דאמר אפילו
 17 משך מדרעו את האבדה ותכפר בה –
 18 אמר רבי תורה. הווא ליה חטאת נחיה ליה
 19 ולא נאבדה מעולם, ואף על גב דלא נמלך.
 20 וכדא פליגי. דרבי כפר שפירש לאבד
 21 נאבד דמי – והפריש חדת קרבן אבד –
 22 דינו כאבדו, וכן הדין אבא כתיבב שאשני
 23 אבדו מדרעו דמת האבדו תשאר. וכן נמי
 24 כי מתכפר באבדו – לא שחיינו אבדו. ורבנן
 25 כברי לאו נאבדו דמי – ודא דקתני "נאכלו
 26 ומאלו", דמשמע: הא אם התכפר באחד מהן,
 27 ואפילו באבדוק – ילכו שני אבדוק לים
 28 המלח, ורבי היא ודא רבין רישא – רבנן,
 29 וסיפא – רבי. הכי אפרו דבר זה חולקין
 30 רבי ורבנן – דף ספא דקתני לפיגמא
 31 בהדיא, הכי קאמר דאבדו לך דבר זה ודא
 32 בבי לרעלי. ופליגי אחרת – דראי רבי ודא
 33 רבנן. לשון ירושלמי: נחיה לך רב הווא,
 34 דאמר: הכל מודים שאם משך אחד מן
 35 הקרבים – לא נתכפר באבדו, כי נתכפר בו
 36 מאי "הקרבים" דקתני רישא: "והקרבים אחרת"
 37 תתיריה: "הקרבים לשחוט מדרעו. והכי
 38 קאמר: הקרבים אחרת לשחטה תתיריה. וסיפא
 39 "הקרבים" – מדרעו משמע. ואחר ז' חטאים
 40 אחרת מדרעו לשחטה נמצאת הראשונה,
 41 ועיין לד שחטה הווא אחרת זו – המות
 42 ונתורה. ואפילו הווא תת ז' ותכפר
 43 באבדה. הוואל ולא נמלך. ורישא וסיפא –
 44 דרי הכל. והשוא ליכא לעידך אבדוק: הא
 45 לא הקריב – רועה, דאם ברלא הקריב
 46 עסקין. וסיפא נמי דקתני "ביא נאכלו
 47 ומאלו", אבל אין מייחד מדרעו מנייהו – אויל
 48 אינן ליה המלח, דברי הכל. ומסתמא משמע
 49 שהקריב מדרעו, בלא נמלך. אלא רבי אבא

50 בו – ורבנן סבירי לא נאבדו דמי, ורועה, אף על גב דמשך האבדה מדרעו ודחה את זו. והשוא ליכא לתרומי: רישא מאי "הקרבים" לשחוט מדרעו – דהא משום משכח
 51 לא מנזי מיהו. אלא רואי הקריב מנסי. ודעה שניה, ורבנא ותכפרב שאשניא אבדוהו. ורבנא ודא הפריש לאבדו לאו נאבדו דמי. וביי מנזי
 52 נמי, מפרשיש אבדו לאו נאבדו דמי, וסיפא דמשמע דאי מייחד מדרעו מנייהו, ואפילו שיקן אבדוק (חולק) ופרישיש אזיל לים המלח – לא רבנן היא. ורישא וסיפא
 53 – רבי. ואי קשיא: לרבי אבא נמי תרין: מאי "הקרבים"? – לשחטה. וקודם שחטה נמצאת הראשונה תמות. ורבי היא דאמר: אבדה בשעת הפרשה מתה. ורישא וסיפא –
 54 רבי דהוא לא פירכא היא. דאם כן אמאי נקט "הקרבים" כלל? ליתני "והפריש" סתמא. דבשמאל לרב הווא, נקט "הקרבים" לאשמעוין מדרעו, דאם משך להקרבים ולא נמלך,
 55 לא עשו לו חטאת. ולא עשו תקנה בקדשים – דלא איכפת לן אי מייחד שניה. ואמרין ליה: ויל איכפר בשאינה אבדה כו. ורבנן סבירי בו – והכי משמע מתקנתיה. אחת
 56 מן הקרבות. כי שחטתה שאתה, שחמרב שאינה אבדה. ודבר רבי. והכמים אמרום: אין חטאת תמידי כו. ורישא וסיפא – רבי. ורבנן סבירי בו – והכי משמע מתקנתיה. אחת
 57 וז' אחרות נמצאת לאחר שפכרו הבעלים – והוא רואי מתה. וליכא תקנתא בהמלכה. והוא חזין נמי עא נמצאת קודם, ולא נמלך. יאכלו – בני שרי מנזח תיבי (וקרא
 58 "אחרות" נמצאת יאכלו אחין ובניו). וסיפא דקרא: "בוצר מלח מועד" יאכלוהו. וקא דרשי "יאכלוהו" קרא יתירא הוא. וקאמר "יאכלוהו" בלא דאי – יאכלו עמה חולק
 59 ותרומה כו. ואי משמע: דאם אבדוק חולק לעור? ואם לא קשיא. אבלם מנזחין ואחר כך יכנסו ואכלו בהנחה. וכי שחטאל עם השבט אבדוהו. והנחה – יאכלוהו – דאי
 60 ד"יאכלוהו" קדשיה, דמשמע: יאכלוהו לחדוד. אבילה מרובה – שיש לזון שירי מנחות הרבה. מאי לאו אפילו רבי – ושמע מניה: עשו תקנה בקדשים. דקתני: לא יאכלו
 61 חולק עמה. כיון כדא תובא לידו נחרו ותופסל. השני ירעה – וביי שיערי יום הכפורים. והכי פרישתי לה לעיל (בבב). ואמר רב – מנכסב וימא (סדא). בעיל חזין אינן
 62 נדוין – ולא נדחה הראשון מנחתו חבירו. והוא קריב, ועשו שבועו שני יערה. והאי בתרא הוי ליה כמפריש לאבדו, דמפני הראשון שמת הפרישו שנים האחרים.

1 ביום הוא עריך להחפיר באות מן, ואינו יכול להמתין עבודת היום. אבל לרבי
 2 אבא, דאמר אליבא דרבנן דמפריש לאבוד לאו כאבדה, ואם נתכפר באבדה -
 3 שאניה אבדה רועה - פרך שפיר. דהא וזבא דנתכפר בראשון, ואפילו זבאי ריחד
 4 חמות. אלמא מפריש לאבוד - כאבד דמי. אבל לרב הונא אל מרך מרדכי, דאיכא
 5 למינה: דהוי כן משך ארת מןן כלבא תמלך.

6 ברין שניה למיתה אולא ביחוד, ואפילו 1
 7 לרבנן.
 8 הא מאדן מןן ויליבם לים המלח כו' - 2
 9 תיובתא דתרווייהו. תימה: דלעיל פרך 3
 10 מינה וקאמר: הניחא לרב הונא. ולרבי אבא 4
 11 נמי משני לה רביה. וזבא פרך מינה 5
 12 לתרווייהו עריך לומר דלית ליה טעם 6
 13 כסוגיא דלעיל, אלא מנתכרא ליה למקשה 7
 14 דהכא דאיתא נמי כרבנן, ומיירי בכל ענין. 8
 15 וכן דרך התלמוד להפך קושיותו בכל ענין. 9
 16 פעמים ככה ופעמים ככה. המפריש שני 10
 17 ציבורי מעת לאחריתו כו' - אי אליבא דרבי 11
 18 - ופשיטא. ולכן נקבנו בשתי השאלות 12
 19 לאחריות מוקף לה רביה, ולא פרך: פשיטא. 13
 20 דיש חלוק בין מפרש מעות לאחריות 14
 21 למפריש בהמות לאחריות. דהא קמן לרבי 15
 22 שמעון, נמי דאמר גבי בהמות דמותה - גבי 16
 23 ציבורי מעות מודה דמתכפר באות מןן, 17
 24 והשני רועה. וששה לנדבה - בפרק בתרא 18
 25 דמנות (קוב). פליגי בה אמוראי: כג 19
 26 כנגד מי? חוקיה אמר: כנגד ששה בתי אבות, 20
 27 שיהיה להם שלום וזו כנגד זה, לפרך ונתקן 21
 28 בששה כנגד שתי ימי החול, שיהא לכל בית 22
 29 אב ליומו. ושמעון אמר: כנגד פר ועגל וכשה 23
 30 איל גדי ושעיר. וכל כך לנדבה (כדי) שלא יהו 24
 31 רוצין לעשות ממותר דמי הפר אלא לפר 25
 32 בלבד, וכן לבית אחד. ואף על גב דאיכא ונתקן 26
 33 דאמרן בפרק קמא דשבועות (יבג), מקצתם 27
 34 בעלת העוף - וזני מילי, דיעבר, אבל 28
 35 בכתחילה - לא דטוב לעשות מןן לפה 29
 36 שהופרשו חתילה.

1 מאי לאו רבנן היא - ושמעו מינה: כאבדה דמי, דמתכפר בראשון חבירו של
 2 אבוד. וזה שלא נאמר, לא הוא ולא חבירו - אולי למיתה, אי הו ריחד. אלמא
 3 שמעיהו דרבנן לאו משום זבאי הוא. דתרווייהו - דרב הונא דרבי אבא. מילתא
 4 דפסיקא ליה קתני - כלומר, לא חטא. דא לאו הקריב - רועה. דדימני דרועה
 5 וזימני דמתה. כגון לרב הונא. משך ורועה
 6 הקריב, אפילו האבדה - שאניה אבדה
 7 מטה. בא למילך - רועה. ולרבי אבא, בין
 8 משך בין נמלך, אם נתכפר בשאניה אבדה
 9 - אבדה מטה. ואם כאבדה נתכפר - זו
 10 רועה. האי דקתני הקריב קודם מציאת
 11 האבדה - משום דהא פסיקא ליה
 12 דמותה, ואין חילוק דבר. ומשום הכי לא
 13 חטא: נמצאת קודם כפרה מטה, ולקמא
 14 לרב הונא ברלא נמלך, ולרבי אבא בנתכפר
 15 בשאניה אבדה. משום דהא נמצאת
 16 קודם כפרה - מילתא דלא פסיקא היא,
 17 לרועה לשיח' חילוק אי זו רועה ואי זו מטה.
 18 לישנא אחרינא: הא נמצאת מעיקרא -
 19 תרעה, הניחא דקריב האבדה כו'. והיינו
 20 דך, אלא שלשון ירושלמי הוא. וניתני
 21 נמצאת מעיקרא - כלומר, ניתנה נמצא
 22 מעיקרא אחר כך תמות, ונתקמה לרוב
 23 הונא בנמשך ולרבי אבא בנתכפר בשאניה
 24 אבדה. ומשני: מילתא דפסיקא ליה קתני
 25 כו'. הא מחד מצינוהו וליך השני כו' 26
 27 המלח כו' - וקא סלקא דעתך דרבי רחב
 28 היא. אלמא שמייהו דרבנן לא ביחי הוא.
 29 הא נפי מילתא דפסיקא ליה כו' - עד
 30 כלומר, לא חטא את מחד מצינוהו ליכו
 31 לים המלח - ודימנין אולי לים המלח
 32 ודימנין לנדבה, דהא כדאית ליה ולמר
 33 כדאית ליה. והאי רבנן "מאלו" ולא תנא
 34 "יבאי מאחד מןן" - משום דמילתא
 35 דפסיקא ליה קתני, דהאי אבאי נתקרא
 36 נגזרה דהא בכל שום חילוק, וזא לא תנא
 37 "יבאי מאחד מןן" - בעי לחלוק בין משך
 38 ללא משך לרב הונא. ולרבי אבא בין
 39 אבודין לשאינן אבודין. לאחריות - שאם
 40 אבד אחד מןן, נתכפר בחבירו. אליבא
 41 דרבי שמעון - דאמר באיך פרוקן דלעיל
 42 (טו.א.) חמש חטאות מותה, ולית ליה רועה
 43 לגמרי, שיפלו דמים לנדבה. מזה הדינא לית
 44 ליה לרבי שמעון נדבה - גבי חטאת, דכי
 45 היכי דלית ליה גבי בהמות - לית ליה נמי
 46 גבי מעות, קא משמע לך. תלפין חרות - מי
 47 שלא הביא שקלו ארדו, מבאי כל השנה.
 48 ונותנו באותו שופר. וכשיגיע אחד מן

מאי לאו אפילו רבנן? - לא, רבי היא. תנן: המפריש
 תמאת ואבדה, והקריב אחרת תחתיה - תמות.
 טמא - דקריבה, הא לא הקריבה - תרעה, לא
 שניא מתכפר באבדה, לא שניא מתכפר בשאניה
 אבדה, לא שניא משך, ולא שניא לא משך, תיובתא
 דתרווייהו! - מילתא דפסיקא ליה - קתני, מילתא
 דלא פסיקא ליה - לא קתני. תנן: המפריש מעות
 באבדה, ואבדו, והפרש אחרים תחתיהם, אחר כך
 נמצאו המעות - יבאי מאלו ומאלו תמאת, והשאר
 יפלו לנדבה, טמא - דמתכפר מאלו ומאלו, הא
 מאחד - ויליבם לים המלח, לא שניא מתכפר
 באבדה, ולא שניא מתכפר בשאניה אבדה, ולא
 שניא משך, ולא שניא לא משך, תיובתא דתרווייהו!
 והא נמי, מילתא דפסיקא ליה - קתני, ומילתא
 דלא פסיקא ליה - לא קתני. אמר רבי אמי:
 המפריש שני ציבורי מעות לאחריות - מתכפר
 באחד מהן, ושני - יפלו לנדבה, אליבא דמאן?
 אליבא אליבא דרבי - פשיטא יפלו לנדבה, עד
 כן לא קאמר רבי אלא במפריש לאבדה, אבל
 לאחריות - מודה, ואלא אליבא דרבנן, פשיטא
 באחד מהן, ושני - יפלו לנדבה, אליבא דמאן?
 ליה דיפלו לנדבה, קל וחומר: השתא מפריש
 לאבד אמור רבנן לאו פאיבד דמי, לאחריות
 מביעאי? ואלא אליבא דרבי שמעון איצטריבא ליה,
 מזה דתימא: לית ליה לרבי שמעון נדבה, קא משמע
 לן דאית ליה נדבה. - וזי מציאת אפרת דלית ליה
 אידך

נדבה לרבי שמעון? והתיני: שלשה עשר שפירות היו במקדש, והיה כתוב עליהן: "תקלין
 דהיון", "עתיקין", "קיינין", "גזולין עולה", "עצים", ו"הב לכתוב", ו"ששה לנדבה".
 ותני גלה, ששה לנדבה - לעולה בפאה מן המתות, שאין עורה לכהנים, דביר רבי יהודה.
 אמר לו רבי נחמיה, ואמר ליה רבי שמעון: אם פן כטלה מדרשו של יהודה עכה. דתיניא,
 זה מדרש דרש יהודה עכה: "אשם הוא", כולו, להביא כל דבר הקא ממותר המאות
 ואשמות לקח בדמינו עולות, בהפרש - לשם, ועורות - לכהנים. אלמא: אית ליה נדבה לרבי
 שמעון! - איצטריב, סלקא דעתך אמינא, כי אית ליה נדבה לרבי שמעון - בחד מירא,
 אב

השלשה פרקים שתרומין את הלשכה - נתנן בלשכה, ותרם עם שאר כסף שבלשכה. והשני כתוב בו ערתיקן - מי שלא הביא שקלו אשתדך, מביאו לשנה הבאה ונתנו
 עם. וזו ערשן מןן חזתה תעיר ומגולותיה וכל צרכי העיר, שהיו ממותר שירי הלשכה לבד נעשה. כאותה ששנינו (שקלים פרק ד משנה ב) מותר שירי הלשכה - ממנה
 היו ערשן חזמת העיר כו'. והאי מותר הוא, שאילו היה שם - היה נשאר. קיינין - מי שהיה מותר כפרה, כגון זב וזבחה וזולת ומצורע, שחן מביאין קן - מביא מעת
 ונתן, שם, ואוכל בקרשים לרבי בוחוק שדוקריבה כפרו, שאין ברין של בתנים עומדין משם עד שיכלו כל המעות שבאותו שופר, כי שלא יאכל מותר כפרה בקרשים.
 נוזלי עולה - ברביעי כתוב כן. והמתנדב בני יונה נלכת עולה העוף. מביא מעות ונתן בו. עצים - במישרת כתוב "עצים". והמתנדב עצם למטריה. מביא מעות ונתן
 לחוכו. לבונה - בששי כתוב "לבונה". שהמתנדב לבונה, מטיל מעות לחוכו. וזבב לכתוב. והמתנדב לכלי שרת, מביא ונתן בו. לישנא אחרינא: וזבב לכתוב המתנדב
 בלי שרת מביא ונתן - הפרת דינו מוקף, ובספר עורא (א) כתוב "כפרו וזב" וגו'. ומשום הכי נראה לי שהוא עיקר, משום דקדשי ברוך הבית לא היו באין למקדש, אלא
 ליד הגזר. וששה שפירות היו לנדבת צבור - האמין מן המתות ודאמות, וכל העך דאמרין "יפלו דמי לנדבה". ובפרק דמנוח (קוב), מפרש הני ששה
 כגון מי, שאין עורה לכהנים - אלא חרות ומכרין אותה, ולקוחין בהמות לעולה. לקיץ המזבב, בחד כירדא - ובגן הפריש שתי ציבורי מעות לחטאת, וחזלו חטאים
 וניתורו מן המעות.

1 ואורך הוה ליה לאחירותי וקתני ואז דידח מתה - ואם אסתבר לעיל פרק מוא
 2 לרבי אבא דחשיב ליה כמפרש לאיבוד, והבא חשיב ליה כמפרש
 3 לאחירותו ויש לומר: דמשמע ליה השתא כיון דבעשה שופרש השני היה יודע
 4 שלא יתכפר בו אלא בשני שבוגז ראשון - הוה ליה באחיותו. הוה דמי להפרש
 5 לאיבוד דלעיל, דהתם היה סובר הראשון

6 נאבד ומתכפר בזה שופרש עתה, הוה ליה
 7 כמפרש לאיבוד ולא הוי באחיותו. אבל
 8 הבא שהיה יודע בשעת הפרשת השני
 9 שיחכפר בראשון - הוה ליה כמו אחיותו,
 10 ואפילו זכי קאמר דידח מתה, וקשה לרבי
 11 ארשעא, דאמר: מפרש שתי חטאות
 12 לאחיותו - מתכפר באחת מהן, והשני
 13 רועה. ומשני: בר לענינה, דאמר: מצוה
 14 בראשון, ומשנה שופרש - הופרש
 15 לאיבוד, ואין זה אחיותו, ולכן מתה. הוה
 16 דרמני ליה לעיל למפרש לאיבוד - היינו
 17 מטעם דמצינו בראשון, אז שמה של פרה
 18 שדברא ליה לכא כרב הוה, דאמר לעיל:
 19 אינה אבדה אינה מתה, לא לרבי ולא
 20 לרבנן, ומשום הכי פריך מצוה, דהיה סבור
 21 שהוא כמפרש לאחיותו. רבי אלעזר ברבי
 22 שדאן אמר אפילו בשר בעלת מום בקריה
 23 דבר - ואם אהמו מאי שנא אבא ממתנין,
 24 כמרי רבנן דהויא דמתנין דאפילו מוק
 25 דמה דשני ביעד ראשונה בעלת מום קריה
 26 - אין לה דין מיתה. והאב אבא דאם נשחטה
 27 בעלת מום שדוקה עת תמימה - אסורה.
 28 ולרבי אלעזר ברבי שמעון, אפילו בשר
 29 בקריה, כשדוקה זמה של תמימה - תנא
 30 לבית השריפה. ובמתנין קאמר דאם
 31 נשחטה בעלת מום קודם וזיקת דמה של
 32 תמימה, וכשרתו ויש חלק; דבהויא
 33 דמתנין, כיון דהיתה כבר בעלת מום קודם
 34 הפרשה של זו - אין עליה קדושה כל כך.
 35 אבל הבא. והופרש לאחיותו ונראו שניהם
 36 להקריב - עליה קדושה יותר.

הדרן עלך ולד חטאת

1 ואורך הוה ליה לאחירותי וקתני ואז דידח מתה - ואם אסתבר לעיל פרק מוא
 2 לרבי אבא דחשיב ליה כמפרש לאיבוד, והבא חשיב ליה כמפרש
 3 לאחירותו ויש לומר: דמשמע ליה השתא כיון דבעשה שופרש השני היה יודע
 4 שלא יתכפר בו אלא בשני שבוגז ראשון - הוה ליה באחיותו. הוה דמי להפרש
 5 לאיבוד דלעיל, דהתם היה סובר הראשון

הדרן עלך ולד חטאת

6 נאבד ומתכפר בזה שופרש עתה, הוה ליה
 7 כמפרש לאיבוד ולא הוי באחיותו. אבל
 8 הבא שהיה יודע בשעת הפרשת השני
 9 שיחכפר בראשון - הוה ליה כמו אחיותו,
 10 ואפילו זכי קאמר דידח מתה, וקשה לרבי
 11 ארשעא, דאמר: מפרש שתי חטאות
 12 לאחיותו - מתכפר באחת מהן, והשני
 13 רועה. ומשני: בר לענינה, דאמר: מצוה
 14 בראשון, ומשנה שופרש - הופרש
 15 לאיבוד, ואין זה אחיותו, ולכן מתה. הוה
 16 דרמני ליה לעיל למפרש לאיבוד - היינו
 17 מטעם דמצינו בראשון, אז שמה של פרה
 18 שדברא ליה לכא כרב הוה, דאמר לעיל:
 19 אינה אבדה אינה מתה, לא לרבי ולא
 20 לרבנן, ומשום הכי פריך מצוה, דהיה סבור
 21 שהוא כמפרש לאחיותו. רבי אלעזר ברבי
 22 שדאן אמר אפילו בשר בעלת מום בקריה
 23 דבר - ואם אהמו מאי שנא אבא ממתנין,
 24 כמרי רבנן דהויא דמתנין דאפילו מוק
 25 דמה דשני ביעד ראשונה בעלת מום קריה
 26 - אין לה דין מיתה. והאב אבא דאם נשחטה
 27 בעלת מום שדוקה עת תמימה - אסורה.
 28 ולרבי אלעזר ברבי שמעון, אפילו בשר
 29 בקריה, כשדוקה זמה של תמימה - תנא
 30 לבית השריפה. ובמתנין קאמר דאם
 31 נשחטה בעלת מום קודם וזיקת דמה של
 32 תמימה, וכשרתו ויש חלק; דבהויא
 33 דמתנין, כיון דהיתה כבר בעלת מום קודם
 34 הפרשה של זו - אין עליה קדושה כל כך.
 35 אבל הבא. והופרש לאחיותו ונראו שניהם
 36 להקריב - עליה קדושה יותר.

1 אבל בתרי סדרי - בנן מפרש שני צבורי מנות לאחיותו, ותכפר באחד, דהוי
 2 ליה לאיניק - אימא: ליה ליה. קא משמע לן - רבי אמר, חמש המאות מות
 3 - בכל ענן שוקן. וחק דחא מנייהו הוא, שכיפור בעליה, רבי סבירא ליה -
 4 דאמר אבדח בשעת הפרשה - מתה, כמפרש בעליה ובאחרת. וכי מפרש
 5 שניה אחרות נבנתו הבעלה - ומכפר באחת

6 והיא מתה, לשה הוה פשוט. רבי סבירא
 7 ליה דמתחיל ואמר שפירש לאבוד כאבוד
 8 דמי - ושמעו מנה דאפלו הבא דלכא
 9 אבוד, בנן דלא דלא אבדה הראשונה אלא
 10 באחיותו, וכשהתענה הראשונה הפרש
 11 אותה (הכי) - ואפילו הכי מתה. סבירא
 12 סבירא ליה - דאמר: חמש חטאות מות
 13 בכל ענן שוקן. לפי שאין המאת צבור
 14 מתה - אשעירי יום הכפורים קאי. בעלי
 15 חיון אין נזון - ולא כדחא הראשון
 16 במיתת חבירו, וכשהוא מתכפר - אם ירצה
 17 ותכפר כשני שבוגז ראשון, ואיך הותר
 18 כמפרש לאחיותו. כלומר, שלא הופרש
 19 תחת אבדו, שהרי לא מת מווג ראשון אלא
 20 שיער של עזאול ולא של שם, ואפילו הכי
 21 מתה, וקשה ליה חמש חטאות. רבי סבר לה
 22 רבי יובי ראב"י מצוה בראשון, ורקני
 23 בג' פסוקים. הופרש פסחו ואבר, והפרש
 24 אחת תרתי. ומצאנו הראשון - איה
 25 שירצה ויקריב. רבי יוסי אומר: מצוה
 26 בראשון, ורב סבר לה כוותיה. ובין דמצוה
 27 בראשון - הוה ליה מפרש לאיבוד, תחת
 28 הפרשתו של שני לא היתה לשם הקדש
 29 אלא (לשם) כדי שיאבד ויך למיתה,
 30 הואיל וסבירא ליה מצוה בראשון, אבל
 31 גבי שתי חטאות לאחיותו, כיון דלא הוה
 32 גביה מתכפר בהאי השחיך - לוכא דמיני
 33 תחלת הפרשה לאיבוד. אין מועילין בכבודו
 34 - כדרך שהתחיל להפשיט תורת דרך
 35 הדולגים והופכו שלם. לצורך פסוקי או
 36 לצורך דבש. ושאינו רוצה להפשיטו שלם -
 37 לא כפסולי המוקדשין - שנפדו וטחטקו.
 38 יבנה ישראל עם הבתן - לאבאל עם הבתן
 39 בשר בכור בעל מום ששחטו בתן. אלמא, אף
 40 על גב דהומם - בקדושתה קאי. הלכך אין
 41 מועילין בו, דרמינו בעבודת הקדשים, וכעובד
 42 דחולין. בעלת מום תפדה - קודם הפרשה
 43 השניה, והנן שתי חטאות לשם חטא אחד
 44 הופרשו. שכל מום בראשונה הופרש שניה
 45 התחתיה. נשחטה הבעלת מום - לאחר
 46 פרייתה. אסורה - הואי חטאת שכיפור
 47 בעליה. יוצא לבית השריפה - את כשר
 48 הבעלת מום. אלמא, אף על גב דאפירק
 49 ואשתחט - בקדושתה קיימא, רחטאת
 50 שכיפורו מבעלי' מוקדשיה, הלכך גבי הרגלה
 51 נמי, אף על גב דאפירק ואשתחט -
 52 בקדושתה קיימא. אידי ואידי כבית שמי -
 53 דהאי כי היכי דמתחברו בית שמיא בכביר,
 54 שנתא דאוקים רישא בבית שמיא יוספא ברבי
 55 ואלעזר ברבי שמעון? כבוד אין לו פריין -
 56 דכתיב (ויחבר פריין) ולא תפדהו, ואם פרא
 57 אינו נחשב פריין בקדושתו. נשתחב באיטילו -
 58 הקדש בויקר, הואיל וסופו למכור יפה. גבי הרגלה נמי, לשחתי ליה להרגיל, רכין יודע בשעת פריין דפסולי המוקדשין דסופו להרגיל ולמכור העור ברמיס קיריס טפי,
 59 ופריק ליה מין קדשי. מה שמכביח עקור פוגם בכשר - מה שמשתכר בוטי העור פוגם ברמי הבשר - ואין כאן ריח. לפי שמתירא לחתוך העור וחתוך הבשר, שוב אינה
 60 יפה למכור. שגורא כעובד בקדשי - שעשה מנחה על הכזמה בעתה מחובר. ועבדה ממש ליה חזי. ואין עבודה נראה מעבדה. אבל נראה מעבדה. נורת שמיא
 61 יגדל מוחן - מפסולי המוקדשין. ערדים ערדים - דאי שרית ליה להרגיל - משוה ליה, ולא שחט עד שיומא לן דפסוס, ואתי לגרל ערדים, ואתי ליה תקלת עד ועבדה,
 62 ופסולי המוקדשין אסורין בגוזה ועבדה אפילו לאחר פרייתן. הדרן עלך ולד חטאת

הדרן עלך ולד חטאת

61 ופסולי המוקדשין אסורין בגוזה ועבדה אפילו לאחר פרייתן. הדרן עלך ולד חטאת
 62 ופסולי המוקדשין אסורין בגוזה ועבדה אפילו לאחר פרייתן. הדרן עלך ולד חטאת
 63 ופסולי המוקדשין אסורין בגוזה ועבדה אפילו לאחר פרייתן. הדרן עלך ולד חטאת
 64 ופסולי המוקדשין אסורין בגוזה ועבדה אפילו לאחר פרייתן. הדרן עלך ולד חטאת

1 **כיצד** מערימין, וכן עולה - מפרש בגמרא: דוקא נקט עולה, ולא נחיא
 2 מקדושתיה. אבל שלמים - לא, הנחיא מקדושתיהו. ואם נקבה - ובוד שלמים.
 3 בגמרא פרקי: ונקבה מי קא קרשה בכבורה כלומר, ולמה לי להתיפסה בקדושה? ומוקי לה:
 4 בכבודתה קדושה, ואין רענוה שיהיה עלה קדושת האם, ורענה להתפיסה באחרת.
 5 וסיפא ידרשה, וכן וזכרים - מוקי לה בהבנה

6 ודלוק, ואם כן, מירי רישא וסיפא בחולין?
 7 ומציעא בהבנת הקדש. ותימה למהו הירמ"ר?
 8 למה לא קאמרינן מיעטא בעיטתא בלמודי חולין?
 9 הרי סיפא דבחולין איירי, ואפילו הכי אפטיס
 10 בבוד שלמים וחירי: משום דבעי לאוקומי
 11 איכירנ מערימין.
 12 **קסבר** רבן שמעון בן גמליאל ולדות קדשים
 13 בהיותן על קדושין - לפיכך אין
 14 קדושה חלה על טומטום ואנדוונטום, שהרי
 15 קודם שחלו קדושתהו אפילו עליהו חיי ברב בעלי
 16 מומין, לפיכך אין קדושת האם חלה עלייהו. וגם
 17 בקדושת הפ לא דשי, מין שוין בעלי מומין.
 18 ואין ארעו על בעלי מומין. דאי קרבר מומי אמן
 19 חן קדושין - אם כן נחיא קדושת האם עלייהו
 20 משעה שנמציא, ועדין לא היו בעלי מומין.
 21 קדושתן בכבודת הקדש מוקמתן לה. דאי מומי אמן
 22 חן קדושין - וכן חילאל קדושתהו כפתי עלייהו,
 23 ובוד בקדושת האם ומטענה דאם. ואם תאמר
 24 מנלן דטעמא דאן קדושין בן גמליאל מביין
 25 קרבר בהיותן על קדושין? לטמא טעמא דרבן
 26 שמעון בן גמליאל משום דאין דעת המקדש כי
 27 אם לזכר אלו לא נתקברו היתא. כדאייתא שיש פרק
 28 "מי שנת" (בבא בתרא קמ"ג). ריש לומה דאמבט
 29 שפיר קרבר בהיותן חן קדושין. דאי נעמנא
 30 משום דאין דעת המקדש כי אם לזכר - מכל
 31 מקום קדושת בקדושת האם. וקאמר דאין קדושה
 32 חלה עלייהו בלא אמרה: לזכר אלו תאמר
 33 בכבודת פרק "על אלו מומין" (בבא). דטומטום
 34 ואנדוונטום לא נקטבו על במדבר. ע"כ
 35 ושעטנא איזנא. אין לך טום גדול חוץ והובטם
 36 אומרים אינו כבוד, ונגה ועבדו. וקאמר בגמרא
 37 עלה אמר רב תוסא: מחולקת באנדוונטום, אבל בטומטום - דברי רבא ספיקא. וקדושה
 38 מנספיקא, וישעטנא, ולאחר שדעתה היתה אם רב הוא או נקבה. ואמאי קאמר שמעון
 39 בן גמליאל אין קדושתהו חלה עליהו? לומר: דלרב תאמר הכי בני קדושתהו חלה
 40 טומטום, והיא דקאמר "אין קדושה" - דיענו קדושת הפה, דאין דעתו כי אם לזכר והיא או
 41 לנקבה היתא, כדאייתא פרק "מי שנת" (בבא בתרא קמ"ג). והיא דקאמר התלמוד דאי מעי
 42 אמן חן קדושין, והיא מפרשתא קדושת אפיה - לא אחיא כרב תוסא. אם לא תאמר: הבא

1 **משנה** מערימין - להפקיעו מנחן ולהפרישו לחובתו. ילדה זכר וקרב עולה -
 2 דבכור לא קדיש אלא ברום, וכין דמעיקרא אפטיסה בקדושה אחריתי - והו לא
 3 חילאל קדושת בכורה. **ואם אבא** ילדה נקבה - תהא ובוד שלמים, ילדה נקבה
 4 - יתקרב שלמים. ילדה שני זכרים - על שניחן זלה קדושת עולה, דהא קאמר
 5 "אם אבא ריה עולה. ומיהו ולא נדר, דהא חיה,
 6 לזכר הוא וקרב האחר לנדרו. והשני ימכר
 7 הבער עולה והשני חולין. **גמרא** עולה אין
 8 הוה וכלל דהא - שרי לשנוא קדושת
 9 בכורה לקדושתה. אבל שלמים, וקדושה
 10 קלה היא - אסור לשנוא לתכלתה קדושת
 11 בכורה לקדושתיהו. וכל שכן שאסור להחיל
 12 בו מום. דמפיק ליה מקדושתהו לנמי. **דלמא**
 13 שפיר רוב ראשו - וקדיש ליה רום. והרי
 14 נקיב ליה מומא - הווי מטיל מום בקדישי.
 15 קא משמע לן דלא גרור. דהוא יחיד לשווח.
 16 בו המום משעה שיצא מנוע, קודם שיצא רוב
 17 ראשו. כדאמרינן בכבודת (ל"א). גרימי
 18 באונה, שהגרי יוצא דרך צדעיה ונאט.
 19 האומים תחלה, ויאמרא בשפתיה. שפי תהלה
 20 יוצא תחלה. **הא עירפא** - למשה, להחיל
 21 בו מום. הבול ועדין לא קדיש, כדי שלא
 22 יצטרך הובל לשווחו אלא ימחר לשווחו.
 23 דאי לא שריא ביה - בעי לשהיה עני שפיל
 24 בו מום, וארדיה הכי אתי ליה גיזה ועבדה.
 25 **חטיא עירפא** - כלומר, שחטא שמו אבר
 26 קודם יציאת רובו, ועישנו בעל מום. נקבה מי
 27 קדישה בכבורה - דבעי לאיערומי עלה.
 28 דקאמר "כיצד מערימין", וקחסיב לך.
 29 לבהמה חקדיש - דאם תטאת היא,
 30 ונעמברה, ורענה להרעים שלא לך למיהא,
 31 דולר חטא למיתה אויל - ישנהו לקדושה
 32 וצד שמעול לך וולדות קדשים
 33 בהיותן חן קדושין, ולא בעיני אמן. וכין
 34 ועדין לא קדיש בקדושת אמו - מצו
 35 לארבוני עליה קדושה אחריתי, ולכי
 36 מתחילא לא היו וול חטא. לשון ירושלמי:

1 **כיצד מערימין על הנכור: מכירת שהיתה מעוברת,**
 2 **אומר: "מה שפגמתיה של זו, אם זכר - עולה,"**
 3 **ילדה זכר - יקרב עולה. "ואם נקבה - וזבחי שלמים,"**
 4 **ילדה נקבה - יקרב שלמים. "אם זכר - עולה, ואם נקבה,**
 5 **וזבחי שלמים," ילדה זכר ונקבה - יקרב עולה,**
 6 **ויקרב הקרב שלמים ילדה שני זכרים - אחד מהם**
 7 **יקרב עולה, והשני ימכר להיבי עולה, ודמיו חולין. ילדה**
 8 **שני נקבות - אחת מהם יקרב שלמים, והשנייה ימכר.**
 9 **להיבי שלמים, ודמיה חולין. ילדה טומטום ואנדוונטום**
 10 **- רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין קדושה חלה עליהן.**
 11 **גמרא אמר רב יהודה: מותר להחיל מום בכבוד קודם**
 12 **שיצא לאיורי העולם. תנן: אומר אדם "מה שפגמתיה**
 13 **של זו עולה," עולה - אין, שלמים - לא, ואת אמרת**
 14 **דמיצית מפקעת ליה מקדושתיה! אמר לך רב יהודה:**
 15 **הני מילי - במומן שבית המקדש קיים, כי קאמינא אנא**
 16 **במומן הזה, דלא הוה להקרבנה - אין במומן הזה מאי**
 17 **למחרת היום, מהו דתימא נגור לטמא נפק רוב ראשו**
 18 **ולקשרי ביה מומא. "ואמאי הכי נמי! אפילו הכי**
 19 **הא עירפא ויתרא מדיחיה ביה ליה גיזה ועבדה." אם**
 20 **נקבה זכחי שלמים." נקבה מי קא קרשה בכבורה?**
 21 **סיפא אחיא לבהמה דהקדש. "ילדה שני זכרים" כו.**
 22 **אמרי: אי בהמה דהקדש, היא דאקדיש עולה -**
 23 **להירד עולה, איך - נהוי בקדושתיה דאימיה! סיפא**
 24 **אתאן לבהמת חולין. "ילדה טומטום ואנדוונטום" כו.**

1 **אמא**
 2 נקבה מי זכר - במכירת דקדשים בביתנו הקדש, כדפרישתי. והיא "מכבדת" לא
 3 דוקא, אלא יחיא דתנא רישא נמכבדת חולין - נקט נמי אתא שפיר "מכבדת". א
 4 בהמת הקדש היא - אמאי השני ימכר להיבי עולה? האי נפק ליה עולה.
 5 ואיך לכי מתחילא - ליהוי בקדושתה דאימיה. חך סיפא ילדות שני זכרים אהא
 6 לבהמת חולין - והוי רישא וסיפא בחולין, ומציעא בתרדקש.

1 **אמר** רב יהודה מותר להחיל מום בכבור - כדאמר בכבודת (ל"א): גריא באוניה, אימרא בשפתיה. ואם תאמר: למה דרבי יהודה הבא פליג ארור הוא פרק "במהה העוקשה"
 2 (חולין ס"ט). יצא שליש ומכר לזכר, חוור יצא שליש אחר - הרי זו קדוש בכבור. דכי נפק רובא לכמוף אינאלא מילתא למפרע דמעיקרא היה קדיש. הכי בני נמא גבי משיל
 3 מום ויש חלקן בו משיל מום למיכרה, דבכבירה שייענות יחיה שמאי ימכר אחר ציאת רובו.
 4 **הא** עירפא יוצא מדיחיה ביה ליה גיזה ועבדה, פירוש אין בו מום ערך לשווחו, ואיכא בשפתיה. ואם תאמר: למה דרבי יהודה וביבדו. אבל השתא דיש בו מום - שחית ליה בך,
 5 ולא אתי ליה גיזה ועבדה, ולמה ישעו? ואומר רבינו תם: השתא נהוי השלם למכור קצת מן האם, כדי להפקיע הולד מן הכבור. טוב הוא לעשות, כן ובלבר שיקנה לו קצן
 6 חטוב מנו והבהה רבמהו. דאן א' משיבה וקצין ספק שנוי. אלא על גבי דאיכא פרק קמא דבכבודת (ג' ב) גבי רוב ריח מניע יעלי כי וכלא יחיות רוב ריח, וקאמרי עלה
 7 דהא וכלאי מום דנפקת על מנקה, והיא איסורא לעשות. כן אין יאמא שום דרבי מרי דיע לאקויי קצת מן האם על ידיה, וסביר ומילתא בעלמא עבר, והאי ליה תקלה. אלא
 8 קיטא לן כלישתא בתרא ובעיא קא גמור. אפילו לירעו שאוקינן מום ומום עובד עינא רובו. ולא יחיל מילתא עליו אולי משיל בו מום לארר ציאת הרוב -
 9 משום הכי טוב לעשות כן ולמכור קצת מן האם לגוי קודם ליה. והכי עדין טע, ולא אתי ליה תקלה דרעה ועבדה.

תמורה. פרק חמישי - כיצד מערימין דף כה עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קסט

1 **אמר** על הכסר עם יציאת רובו יחד עולה — הוקא "עם יציאת רובו", אבל אמר
 2 "עם יציאת מיעוט" — לא מיבעיא ליה, דרמי עולה עולה עליה, דאביה לא
 3 הל קדושת בבור עליה כלה. ה**א** שלמים וולדה שלה הירי זו וולדה שלמים — דמי
 4 שאמר "היא שלמים" הל קדושת פוי נמי על הבור, כמו על פה. ולא מיכונתין
 5 אלא אילו מנכ קדושת האם. (רובא מוכחא)
 6 דאזי ליה שירי משיירי, מיהא אין יכול
 7 לשנות לקדושה אחריה, דמי שחוקש האם
 8 נתכון עם שתתחיל על פו אחיה קדושה על
 9 העבר, ואינו יכול לשנותו מקדושת האם,
 10 ופירי אפי' אן כן הוציר תחלה קדושת הולד.
 11 אלא רשי"י, הבא אל קדושת בהווייתן
 12 ובמעט אמן, דבי אמר בהווייתן ולא ממע
 13 אמן — ותי מילי בקדושה ולבסוף נתעברה,
 14 דאיהו לא אתפסה לעובר שום קדושה אלא
 15 בקדושתה דאמינה דאקריט. אבל במקדש
 16 מעוברת — חשיב עובר לקבולי קדושה, ע
 17 תל שנות. ואם כן, הא דאמר לעיל "אם
 18 נקבה — וחד שלמים" ואוקמונא לה
 19 בבהמת קדשים — צריך לומר דמיירי
 20 בקדושה ואחר כך נתעברה.
 21 **רצה** בולדה מתכפר — דכי אמרין (תמורה)
 22 כאב: (א) ולד חטאת קדושה אויל — ותי
 23 מילי כשקדושה ולבסוף נתעברה. אבל
 24 הקדושה מעוברת — חשיב עובר לקבולי
 25 קדושה באנפי נפשה ולא מתכ אמי. והי
 26 כמפרשי ושתין חטאות לאחריות, דמתכפר
 27 באיזה שירצה. לשון רש"י: **קסבר** דבי יוחנן
 28 שאט שירי לולד שאמר ולד חולץ הוא
 29 חטאת שירי ודו חולץ — ובין אמי ותי
 30 לא קדש — אלמא לא ידן אמו הוא. כי לא
 31 מעבר ליה נמי לאו אין ידו אמו, והא ומחמת
 32 ששירי קדש ולא מחמת אמו, ולא הי ותי
 33 חטאת. לשון רש"י: **הרי** זה ולד שלמים —
 34 אלמא לא קרי יולד שלמים, דמכח אמי
 35 נחמת ליה קדושה, ולא נחמת נפשיה. דבני
 36 חטאת נמי יולד חטאת מקרי, ואויל למתה.
 37 **דאי** סלקא דעתך דשירי משיירי — דחשיב
 38 בהמה באנפי נפשה, ותי הולד עצמו
 39 מחמתיה הוא קדוש — ודו הולד עצמו
 40 שלמים איבעי ליה למתני. לשון רש"י.
 דהנא

חטאת נמי יולד חטאת מקרי, ואויל למתה. דאי סלקא דעתך אשירי משיירי, דחשיב בבהמה באנפי נפשה, וכי לא שירי מחמתיה הוא קדוש — הרי "הולד עצמו שלמים" איבעי למתני. **דבי מינה דהתיא** — מהזיא לא חיקש, רשבשתא הוא, ותניא: ולד הירי זה שלמים. וכתה לו — יצא וולד לחיות.

1 אין קדושה חלה עליהן — ואפילו אמצעותא נמי קאי, דהיי וולדות קדשים. ואפילו
 2 קדושת אמן אינה חלה עליהן, דהא סתם אין קדושה קאמר. בהווייתן — כשהן
 3 נולדין, חלכין כן שום קדושה חלה עליהן. תא תפסיתוהו קדושת אמן — משעת
 4 החלתה יצירתה חלה פורתא ופורתא עליהן. אלא שמע מינה — כולה מתניחין רבי
 5 שמעון דהא (אילא ונאמר בו) — האיא
 6 קדוש קאי (ויקרא בו) "אך בבור אשר יזכור"
 7 ליה כבהמה לא יקדש איש אותה" — ואלו
 8 נאמר בבור אשר יזכור לא יקדש — אילו
 9 כתיב "איש אותה", ולא כתיב "בהמה" —
 10 הייתי אומר. בבור אדם לא יקדש שום דבר
 11 להקדש. תלמוד לומר אותו — מדקאמר
 12 "אותה" — משעת דלכור בהמה נמי קאמר.
 13 והכי כבהמה אך בבור אדם אשר יזכור,
 14 בכבור בהמה לא יקדש אותו — אוהי איהו
 15 מקדש, כבור אדם לא יקדש בבור בהמה.
 16 אבל מקדש הוא שאר קדשים. ואבתי לא
 17 אשתיך "בהמה", ולדך דרשא אתי,
 18 דקאמרנן: יכול לא יקדש הוא, בכור אדם
 19 לא יקדש אותו בכור בהמה, אבל יקדש
 20 אותו אחרים — שאר בני אדם שאינם
 21 בכורות, יקדשו בכור בהמה לאשתיך.
 22 תלמוד לומר כבהמה — רלא אשתיך,
 23 ולמנא אתא לגלוי עליה דקרא, ולאו
 24 בכבור אדם משיתעי. כבהמה עקשתי —
 25 בכבור בהמה דברתי כאן, שאלא אשתיך שום
 26 אדם קדושה אחריה. ולא דברתי כאן בכבור
 27 אדם כולם. כבהמה — שאפילו מעורו בלא כן
 28 יוכל להקדש כבהמה קדושה אחריה. משוכנע —
 29 משקדש בהמה, אבל בשטן — חל הוא. יכול
 30 אף וולד כל הקדשים כן — שהוא חומר
 31 לשנותו לקדושה אחריה בעודו בשטן. הלכות
 32 לומר אך בבור — אך חלק, בכבור הותר
 33 לך להקדש קודם שיכור, אבל לא שאר
 34 קדשים בשטן, ובין דאמי קדושה — כל
 35 פורתא ופורתא דמתברכי ביה מתפס
 36 בקדושה, וולדות קדשים במעי אמן דן
 37 קדושות. ולת ליה כהנא דמתניתי. אלא רבי
 38 **הכבור** — בעודו בשטן עם יציאת רובו,
 39 דבעי למתחיל על קדושת בבור הוא
 40 שעתא, דתחלה עליה קדושת עולה ולא
 41 קדם. והשתא הוה תרוחן קדושת למיחל
 42 תברוי, ודי מניניה ומורה וקמט למיחל.
 43 ודו לחבירתה? עולה הוי — שכן כלה. או
 44 כבור הוי — שכן קדושת בכור חלה על
 45 בכורות דלעומת מרחם. עם נשרת חוב —
 46 דבעי למיחל לקט. לחוי חפק — אפילו
 47 לשעריה, הי מניניה חיל עליה קדושה?
 48 דהיא פשטא לן אי אפקריה מקמי דבי לכל
 49 התבואה, ולד מרדיב בלקט אלא כל שהוא
 50 אוכל ושמור. ואמר אבי — מאי תיבעי למיחל —
 51 (לא), דהיא אוכל ובריה הוה דתיא למיחל —
 52 דברי הרב דברי הלמד, ודו אבדי הרב
 53 קדמין, וקודשא בריך הוא עבידיה לקט. הכי
 54 נמי דבי — הרב קדמין כל כך, ובכור הוא.
 55 **משנתה** אומר — על ולדה של בהמה
 56 מעוברת. ולדה עולה היא שלמים דברוי
 57 קיימן — שדרי קדושת הולד קדומה. אבל אם אמר הוא שלמים — ברישא להאם ולכל דאית בה אקדש, חשיב ולד למקדש באנפי נפשה. והוי במקדש שתי בהמות
 58 שלמים. ודו חרמו יולדה עולה" — הוי הולד שלמים. והנא כל שייך למימר בהווייתן ובמעט אמן, דכי אמרין בהווייתן ולא במעט אמן — ותי מילי בקדושה ולבסוף נתעברה
 59 ונתעברה. דאזי לא אתפסה לעובר שום קדושה. אבל מקדושתא וקדושת אמן קדש. חשיב עובר לקבולי קדושת מעוברת — חשיב עובר לקבולי קדושת האם, ותי מילי בקדושה ולבסוף נתעברה. והיא וולדה כלה. ה**א** שלמים וולדה שלה הירי זו וולדה שלמים — דמי שאמר "היא שלמים" הל קדושת פוי נמי על הבור, כמו על פה. ולא מיכונתין אלא אילו מנכ קדושת האם. (רובא מוכחא) דאזי ליה שירי משיירי, מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחריה, דמי שחוקש האם נתכון עם שתתחיל על פו אחיה קדושה על העבר, ואינו יכול לשנותו מקדושת האם, ופירי אפי' אן כן הוציר תחלה קדושת הולד. אלא רשי"י, הבא אל קדושת בהווייתן ובמעט אמן, דבי אמר בהווייתן ולא ממע אמן — ותי מילי בקדושה ולבסוף נתעברה, דאיהו לא אתפסה לעובר שום קדושה אלא בקדושתה דאמינה דאקריט. אבל במקדש מעוברת — חשיב עובר לקבולי קדושה, ע תל שנות. ואם כן, הא דאמר לעיל "אם נקבה — וחד שלמים" ואוקמונא לה בבהמת קדשים — צריך לומר דמיירי בקדושה ואחר כך נתעברה. **רצה** בולדה מתכפר — דכי אמרין (תמורה) כאב: (א) ולד חטאת קדושה אויל — ותי מילי כשקדושה ולבסוף נתעברה. אבל הקדושה מעוברת — חשיב עובר לקבולי קדושה באנפי נפשה ולא מתכ אמי. והי כמפרשי ושתין חטאות לאחריות, דמתכפר באיזה שירצה. לשון רש"י: **קסבר** דבי יוחנן שאט שירי לולד שאמר ולד חולץ הוא חטאת שירי ודו חולץ — ובין אמי ותי לא קדש — אלמא לא ידן אמו הוא. כי לא מעבר ליה נמי לאו אין ידו אמו, והא ומחמת ששירי קדש ולא מחמת אמו, ולא הי ותי חטאת. לשון רש"י: **הרי** זה ולד שלמים — אלמא לא קרי יולד שלמים, דמכח אמי נחמת ליה קדושה, ולא נחמת נפשיה. דבני חטאת נמי יולד חטאת מקרי, ואויל למתה. **דאי** סלקא דעתך דשירי משיירי — דחשיב בהמה באנפי נפשה, ותי הולד עצמו מחמתיה הוא קדוש — ודו הולד עצמו שלמים איבעי ליה למתני. לשון רש"י. דהנא

חטאת נמי יולד חטאת מקרי, ואויל למתה. דאי סלקא דעתך אשירי משיירי, דחשיב בבהמה באנפי נפשה, וכי לא שירי מחמתיה הוא קדוש — הרי "הולד עצמו שלמים" איבעי למתני. **דבי מינה דהתיא** — מהזיא לא חיקש, רשבשתא הוא, ותניא: ולד הירי זה שלמים. וכתה לו — יצא וולד לחיות.

1 המשתחרר חצי עבדו - קנה לחציו, וזה חצי בן חורין, ואף על פי שלא שחררו כולו
 2 יש לו ד' לקבל את גטו, דגישו וידו באין כאחד. אלא אי אמרת אם שירי משוייר
 3 - אם שחרר האם ושירי הולד - משוייר הוא לעבדותה, אלמא שני גופים נגדו,
 4 אמאי וכתה לו? הוי כעבד המקבל על שחרורו לחציו מרבו שלו, ושני עבדים ששירי
 5 לקבל אתה, ואין תביר משחררו - ששירי
 6 והכל לא השליך גט השחרור מידו, והואיל
 7 תביר לעבדו - בני משתחוור בפתחו דמי.
 8 דתניא רבאן גריבסין כו' מיד רבו של מר
 9 שאינו רבו שלו - דלגבי ההוא גברא יש לו
 10 די לעבד זה, שהוא שליח לקבל את הגט,
 11 הואיל וזה אביו רבו, ולזה כמות - משחררו.
 12 דבריו קיימין - והולד עבד. קרא סמי
 13 תלמודא לרבנן - קרא שמענו טפי רבבי יוסי
 14 הגלילי הדורות הולכין אחר האם. איני
 15 משוייר - אלא קיר אמו הוא, ומשם הכי
 16 יצא לחרות כמות. והבא היינו מעמא דרבי
 17 מיש גלילי - דבריהא גליה קר' אבא, ולא
 18 מיש דבריו אלא אמו הוא, אלא נזירא דבבית אבא
 19 גבי שפחה, השוחט את החטאת - קא
 20 לטקא דיעקן שהקדישה מעוברת. סמי לאו
 21 בהא פליגי - דתנא קא דמיש ליה תורת
 22 טמא, מסברא אם שירי משוייר, ויבין דחשיב
 23 כבהמה באנפי נפשה, כי לא סירייה - גמי
 24 חיילא עליה קדושה כבסן. ותנא תבירא
 25 דפשי תלת תורת חזילי בן אבי שירי איני
 26 משוייר - דלא חשיב כבהמה באנפי נפשה,
 27 כשאר ולדות קדשים, והואיל קדושה לא
 28 נחאת עליה עד שעת לידה, דסבידא לן
 29 ולדות קדשים - ביהותין חן קדושין, ולא
 30 קודם. אמר לך רבי יוחנן כבולי עלמא - אי
 31 הקדישה מעוברת עסקין - דאיני סבר
 32 משוייר, וכי לא שירי - קדוש הולד כהנאת
 33 מגזרה. אבל בהקדישה ולבסוף נתעברו
 34 פליגי, ובתא פליגי, עד מרבו ביהותין, ומר
 35 סבר, במעי אמן. כאן בהקדישה ולבסוף
 36 נתעברה כו' - דהכילי עלמא: ביהותין חן
 37 קדושין, ולא במעי אמן. ויך דקנתי קודש -
 38 בהנאתו נתעברה ולבסוף הקדישה. כבולי
 39 עלמא אם שירי משוייר, וחשיב למקדש
 40 באנפי נפשיה. והני תנאי לא פליגי מדי.
 41 מתקף לה רבא - אדאם תומכין חל לרבי
 42 יוחנן מי'אם היתה מעוברת וכתה לו,
 43 דקומעין לה בתויבוא. סמי לישא לן
 44 דמעניה דרבי יוחנן משום אב שירי
 45 משוייר - דתהוי תויבוא. דלפא מעמא
 46 דרבי יוחנן - דאף על גב דמכח אביה קדש
 47 לא אויל למתה, דאדם מתפרס בהבא
 48 הקדשי. וכו' אויל לוד מתפרס - והבא -
 49 ולא רצה להחפר בו אלא באמו. אמר ליה
 50 רבי חננאל - לא מצית אמר' דשמיית
 51 דרבי יוחנן לא משום אב שירי משוייר,
 52 דהוי משום חבי הוא, דהא רבי אלעזר
 53 דאובייה רבי יוחנן עולל מ'זיא שלמים
 54 והלדה עולה - הרי זה וקדש שלמים.
 55 תלמידיה דרבי יוחנן הוא ולמה חות יתיב
 56 - ואובייה, ולא אהדר ליה רבי יוחנן דאי
 57 שניי'א, דלימנא ליה: אנו סבידא לי דמכח
 58 אימיה קדוש ולא מתנחלה דנפשיה, ועמנא
 59 רדי' משום דאדם מתפרס בשבח הקדש.
 60

1 **דתנא** קמא אם שירי משוייר - וכזן דאי בעי משירייה ולמיעבידה חולין
 2 - דרשות בידו. אלמא, בהמה באנפי נפשיה היא, ואם כן, בו מקדש ליה
 3 לאימיה בהנאת - וחי נול קדושת פול על הולד, והני גמי טמא, ומשום כזי אינה
 4 נאכלת. ותנא כתיבא סבר: שירי - אינו משוייר, אלא כירך אמו הוא. וכי מקדש
 5 ליה אלמא - והולד קדוש מטנה הוא
 6 בשאר ולדות קדשים, ולא בו מקדושת פול.
 7 ומיהו, כי שחטה לאימיה ומצא בו חלד כן
 8 ארבעה ז' - אינו קדוש. ובהיותו חוקק
 9 הוא קדוש, וזה שלא היה לו הייה - לא
 10 קדוש. ומשום הכי קאמר דנאכלת לכל אדם.
 11 אלא שירי משוייר, מיד דאקדש לכל לאימיה
 12 תחול בני קדושת פול על הולד. ודקדשה מר
 13 הימרי: דבמתניתין גמ' דאי שלמים ורדי
 14 עולה - הרי זה חלד שלמים. ופרשי רש"י
 15 עלה: ליה שויק למעמ' ביהותין חן קדושין
 16 בהקדישה מעוברת. אלמא, אינו יכול לשנות
 17 הולד, דמטנה הוא קדוש. מיד דאקדש ליה
 18 לאימיה. ומתוך דמכח לרבי יוחנן דאמר
 19 שירי משוייר, ובעי למעמר דאית ליה להאי
 20 במתניתין שירי אינו משוייר - ואפילו הכי
 21 אינו יכול לעשות הולד בחולין, או חולין
 22 הוא כדאמר אבא, ורבי אבא שירי אינו
 23 משוייר אמאי - אינו יכול להקדיש הולד
 24 בעלזא: והיך דרצין למעמר דקדושת האם
 25 מוקף לה תבירי גלילי מצוי לאקדושי בקדושה
 26 אחרת, אלא מיד שיוול תחול עליו קדושה
 27 אדם. מיהו, חולין הוא עד שיוול, ואי שחט
 28 לאימיה בתוך כן - הולד נאכל לכל אדם.
 29 ואף על גב דברישא במתניתין חן "אם נקבה
 30 וכוז שלמים", ואוקימנא בנימרא בבבית
 31 קדשים, אלמא יכול הוא לשנות הולד
 32 בקדושה אחרת - הוואו בהקדישה ולבסוף
 33 נתעברה איירי, כדפרשי'ת בריש שמעתין.
 34 וצריך לחלק בין הקדישה מעוברת להקדישה
 35 ולבסוף נתעברה. ושי ספרי' דגריס אפיכא:
 36 תנא קמא סבר: שירי אינו משוייר, והלדה
 37 קדושה על הולד מטנה דאם מיד, לפיכך
 38 אינו נאכל. ותנא כתיבא סבר: שירי משוייר,
 39 והוי הולד קדוש, ומשום הכי רבא דנאכל
 40 לכל אדם. ואין גמי יכולין להשיג, דהני גמי
 41 דלא חל קדושת האם על הולד
 42 דאמר שירי משוייר - מכלל מכלל תתול
 43 עליה קדושת פול האדם, כדתנן במתניתין
 44 דאי שלמים ורדי עולה - הרי זה חלד
 45 שלמים". ועוד: הכי מציעו למעמר לתנא קמא
 46 דשירי אינו משוייר, והא בפרק קמא תמורה
 47 (א) גבי פלוגתא דבר פרא דרבי יוחנן
 48 קדושה יתון קדושה חלה על העוברין
 49 מיהו עד שתי ברייתות נאכלת, למעמר
 50 כנאי. ואם כן, על כרחין היא דאינה
 51 נאכלת. ולא לאוקימו רבי יוחנן, ואינו סבר
 52 דשירי משוייר, אלא דאי ארסי פול עיקר.
 53 **ואת** אמרת טעמא דרבי יוחנן משום דסבר
 54 אדם מתפרס בשבח הקדש - תיבוא
 55 דהבא משמח דאית ליה רבי יוחנן און אדם
 56 מתפרס בשבח הקדש, ובפרק בתרא ברייתא
 57 (בא) מביעיא ליה רבי אלעזר רבי יוחנן און
 58 מתפרס בשבח הקדש או לא? אמר ליה: לא
 59 ושכין בלח על בנינו, ועיקר אל בדי
 60 מתפרס בשבח הקדש או לא. אלמא דסבידא
 61 ליה מתומכין וצריך לחלק בין שבח הקדש דהנאתו, וחבא -
 62 בהנאתו.
 63 **לא** נצרכה שאמר תוך כדי דבור - פירושי בדי שאלתו ושלום תלמיד לרב שלום
 64 עלך רבי. דאין דקיימין (ל כבא כתיבא ק"ב) תוך כדי דבור כדבורי דמי -
 65 והיינו בדי שאלתו רב לתלמיד.

א לא כל אימת דבעי מסיבך - בתמיא בתוך כדי דבור - כדו שאלת שלום רב
 ב לתלמיד, ואמרי ליה ללמי דכבא ענב, **משנחיה** ז' ו' תמורת עולה -
 ג דרבי מאיר אית ליה תפיס לשון ראשון. דבריו קיימין - והציע תמורת עולה והציע
 ד תמורת שלמים, והרעה עד שחטאתא. ותמנר ויבא דמי חציה תמורת עולה וכדמי
 ה חציה תמורת שלמים. והכתי עסקין: שהיו לפניו עולה ושלמים כשהתיר את בן.
 ו אמר

1 אמר רבי יצחק בר יוסק אמר רבי יוחנן הכל מודים בן - כך אבן הישיה לרבי
 2 יצחק בר יוסק, דעמא דרבי מאיר לאו משום תפוס לשון ראשון, ואי אמר
 3 'תמורת עלה ושלמים' - אפילו רבי מאיר מודה דתרייהו חיילי, ולא פליגי רבי
 4 מאיר אלא ב'תמורת עלה תמורת שלמים', כדמפרשי: מדרוה ליה למימר 'תמורת
 5 עלה, ושלמים בו', ורבי יוסי טעמא - אמר רבי יוחנן רבי מאיר אי אמר,

6 'תמורת עלה ושלמים' - קדושה ואבה
 7 קריבה, כלומר: לא יוכל להקריבה דחציה
 8 עולה, תמורת עלה ושלמים, ודאי תמורת חציה
 9 אימא: 'תמורת עלה תמורת שלמים'
 10 ותקרב, לפיכך תחול אחריותה, דלשניהם
 11 נתכוון. והוא 'האומר' בהמו ו'תמורת
 12 עלה חציה תמורת שלמים כולה תקרב
 13 יצחק דרבי רבי מאיר - ואם האמר: לרבי
 14 עולה רבי יוסי, דאמר טעמא דרבי מאיר
 15 'מדרוה ליה למימר', ולא משום 'תפוס לשון
 16 ראשון' - הבא לא שייך למימר 'מדרוה
 17 ליה למימר', ואם כן אמאי תקרב עלה? וכן
 18 בבבלי, דקמני 'היא שלמים ולדה עולה',
 19 דאמר רבי מאיר 'היא הוי לדה שלמים' - הכי
 20 נמי לא שייך למימר 'מדרוה ליה למימר'
 21 ויש לומר: דרוקא כי אמר 'תמורת עלה
 22 ותמורת שלמים', דמשמע דסותר דרביי שם
 23 - היא אנו צריכין להאי טעם 'מדרוה ליה
 24 למימר', דאי לאו האי טעמא דהא אמאי:
 25 לשניהם נתכוון, דאין דרוקא אדם לסתור דבריו
 26 כל כך. לפיכך אנו צריכין להאי טעמא,
 27 מדרוה ליה למימר 'תמורת עלה
 28 ושלמים', ואמר 'תמורת עלה תמורת
 29 שלמים' - דעתו שתחול זו ואחר כך תחול
 30 זו, אבל מתניתין דתרי גופין נעשה, ואין זו
 31 סתירה, דאיכא למימר: דעתו אחריותה, וכן
 32 נמי נאן אין מילי תחלה עניין -
 33 אין אנו צריכין להאי טעמא 'מדרוה ליה
 34 למימר', דבלאי הכי נמי אמאי למימר
 35 דדעתיה אחריותה, ומני שאמר 'חציה
 36 תמורת עלה' - דיילא אבולה, וכן
 37 בבבלי, מני שאמר 'חציה ושלמים' -
 38 דתקשה קדושה אולה. היצחק עיין בפרק שני
 39 דזבחים (לבג) בגי' 'כותי וכתיב', ואם האמר:
 40 הכי קאמר רבי מאיר 'כולה תקרב עלה?'
 41 דאי רבי מאיר כרבי יהודה סבורא ליה בפרק
 42 קטא (תמורה יא,ב), דאם אמר 'רגלה של זו
 43 עולה' - אין כולה עולה, ואי משום רמזיה
 44 רבי יהודה דבריש שתשעמה תליה בו, חציה
 45 היינו קטא (שם א) דדעי מילי תחלה הקדשה.
 46 אבל תמורה - לא דאין אמרין דבר
 47 שתשעמה תליה בו, דאין אמרין אפילו
 48 אלא כולה עולה, ופליגי עליה, וכי הכי דבתחלה
 49 קדשה היילא אבולה דבריש שתשעמה תליה בו, כדנתן בפרק
 50 קטא (שם), אמר רבי יוסי חלה במוקדשיה דאומר 'רגלה של זו עולה' - כולה עולה, אף שאמר 'רגלה של זו תחת זו'
 51 וכן תחת כולה תמורה תחילה, וכן נמי כרבי
 52 יוסי חלה כמי, וכי דברי חילת הקדש אבולה דבריש שתשעמה תליה בו, דכי נמי תחת כולה תמורה אבולה, רבי יהודה כותב חלה כולה תמורה לאבא כלה, אפיה
 53 באבר שתשעמה תליה בו, אף על גב דבתחלה הקדש מודה דבריש שתשעמה תליה בו, וטעם כדפירשיתו בפרק קטא (א,א), או משום
 54 דמקשה מדרוה למעשה, מה מעשה קרבן יחיד בו, אי נמי יש לומר: דרבי מאיר 'חציה' - אפילו רבי יהודה מודה דיש לחלק בין חציה לאבר שתשעמה תליה בו, דהכי נמי
 55 אנו צריכין לחלק לרבי יוסי דאמר ולא שלמין בן, ובי'חציה' מודה דאמר. כאשר אפשר בסמוך בערות השם, רבי יוסי אמר תמות - פירש רש"י: אף בגמר דבריו אדם
 56 נתפס, ואדני אנו מתיב טעא - ולכך מנות. וקשה היכי חילק קדושת טעא עליה כלל? האמר בגרם (א,א) דאפילו אבר של בהמה 'חידו' או טעא, אכל מי מתיב
 57 טעא - תא - לא אמר כלום לפיכך פירש רבינו יצחק דבא מיייר דאמר 'חציה תמורת טעא', והכי גרסין מתפסא ופרק ג עיין שם: 'בתמורה זו תחת עולה, חציה
 58 זו תחת טעא' - תקרב עולה. רבי יוסי אמר: ממות. וטעם דרבי יוסי משום שרשיהם חיילי, וכן דאיכא עליו תמורת טעא - למימה אלא. מןהו יצחק ורבי יהודה לא דיכא לא
 59 קרבן תמורתה ותקרב - אם האמר: תכי סלקא דערך לומר מן, דחשיב מדרוה טפי מהיהא איתא מתחלתיה, ויש לומר: מתיב דתמא דתחתיה התמורה חציה
 60 עלה חציה שלמים, אלא ארעאט שתהא כולה תמורה, או תחת חציה של עולה או תחת חציה של שלמים, והוי קריבה, ואף על גב דבפרק קטא (תמורה יא) קאמר רבי
 61 יוסי דאין מתיבין בהמה שלמה באברים, כדנתן ולא שלמים בן - ב'חציה' מודה, דאם אמר 'בהמה זו של חילת תחת חציה של זו', דחילא, היינו האי ופירשיתו לעיל,
 62 דצריך לחלק בין 'חציה' לשאר אברים, ומנה דתימא דתקרב תמורתה אף על גב דרודא לא קריבה - קא משמע לן ודלא קריבה, כיון דמכא קדושה דרוחא קא איתא.

1 **גמרא** תמורת עלה תמורת שלמים - גרסין, ולא גרסין 'תמורת שלמים'.
 2 ורבי יוסי קסבר אי איתא תמורת עולה ושלמים בו' - ורבי יוסי אמר לך, קסבר
 3 האי נבא: אי איתא ודאי לישנא 'תמורת עלה ושלמים' - תתוי קדושה ולא
 4 קריבה. ויטען בהכי, דסבר, איתא 'תמורה' אבל דחיד - ותתוי קדושה גמרה
 5 ליקרב, ויטען אף על גב דאיתא בהאי

6 **גמרא** אמר רבי יצחק ברבי יוסי, אמר רבי יוחנן: הכל
 7 מודים באומר 'תחול זו, ואחר כך תחול זו' - דרבי רביל
 8 תפוס לשון ראשון, 'לא תחול זו אלא אם כן תחתה זו'
 9 - תרנויהו דקשי. לא נחלקו אלא בננו משנתנו, דאמר
 10 'תמורת עולה תמורת שלמים', דרבי מאיר קבר:
 11 'מדרוה ליה למימר 'תמורת עולה ושלמים', ואמר
 12 'תמורת עולה תמורת שלמים', ורבי ליה קאמר 'תחול
 13 זו, ואחר כך תחול זו', ורבי יוסי קבר: אי אמר 'תמורת
 14 עולה ושלמים', הוה אמינא: קדושה ואינה תקרב - קא
 15 משמע לן. תנו רבנן, האומר 'בהמה זו, חציה תמורת
 16 עולה וחציה תמורת שלמים' - כולה תקרב עולה, דברי
 17 רבי מאיר. והקמים אומרים: תרעה עד שתתפאב,
 18 ותיכסר, ויבא ברמי חציה תמורת עולה, וברמי חציה
 19 תמורת שלמים. אמר רבי יוסי: אם לך נתכוון מתחלה,
 20 הואיל ואי אפשר להוציא שני שמות פאחת - דבריו
 21 קיימין. רבי יוסי היינו רבנן! - כולה רבי יוסי תני לה.
 22 תניא ארד: 'בהמה חציה עולה וחציה תמורת' - כולה
 23 תקרב עולה, דברי רבי מאיר. רבי יוסי ארד: תמורת
 24 ושני באומר 'חציה תמורת וחציה עולה' - שתמורת
 25 'שני' מני? - רבי מאיר, פשיטא! מהו דתימא: אי לאו
 26 דאשמעינן, הוה אמינא: מעמא דרבי מאיר לאו משום
 27 תפוס לשון ראשון, אלא היינו מעמא: תמורת מעורבת
 28 קריבה, ואפילו כי אמר 'חציה תמורת' ותרד אמר
 29 'חציה עולה' - קריבה, קא משמע לן דלא. תניא ארד:
 30 אמר 'בהמה זו חציה עולה וחציה שלמים' - קדושה
 31 ואינה קריבה, עושה תמורה ותמורתו ביצא בו. מני?
 32 רבי יוסי ארד: פשיטא דקדושה ואינה קריבה! תמורתה
 33 איצטרך ליה, דמחו דתימא: נתי דהיא לא קריבה -
 34 תמורתה תקרב, קא משמע לן. מאי שנא היא דלא קריבה
 35 דהיא לה קדושה דחיה, תמורתה נמי - מכל קדושה
 36 דחיה קאמיא. אמר רבי יוחנן: בהמה של שני שתפסימ,
 37 הקדשה חציה שלו, ותרו ולקח חציה אחרת והקדושה
 38 קדושה ואינה קריבה, ועושה תמורה, ותמורתה
 39 של.

בשלמים יש לומר: דרבי מאיר סבר ליה כותיה בחדא ופליגי עליה בחדא. סבר לה כותיה דאם אמר 'רגלה של זו עולה' - אין כולה עולה, ופליגי עליה, וכי הכי דבתחלה
 קדשה היילא אבולה דבריש שתשעמה תליה בו - הכי נמי כי אמר תמורה אאבר שתשעמה תליה בו היילא אבולה, כרבי יוסי דמדה תמורה לתחלה הקדשה. כדנתן בפרק
 קטא (שם), אמר רבי יוסי חלה במוקדשיה דאומר 'רגלה של זו עולה' - כולה עולה, אף שאמר 'רגלה של זו תחת זו' וכן תחת כולה תמורה תחילה, וכן נמי כרבי
 יוסי חלה כמי, וכי דברי חילת הקדש אבולה דבריש שתשעמה תליה בו, דכי נמי תחת כולה תמורה אבולה, רבי יהודה כותב חלה כולה תמורה לאבא כלה, אפיה
 באבר שתשעמה תליה בו, אף על גב דבתחלה הקדש מודה דבריש שתשעמה תליה בו, וטעם כדפירשיתו בפרק קטא (א,א), או משום דמקשה מדרוה למעשה, מה מעשה קרבן יחיד בו, אי נמי יש לומר: דרבי מאיר 'חציה' - אפילו רבי יהודה מודה דיש לחלק בין חציה לאבר שתשעמה תליה בו, דהכי נמי
 אנו צריכין לחלק לרבי יוסי דאמר ולא שלמין בן, ובי'חציה' מודה דאמר. כאשר אפשר בסמוך בערות השם, רבי יוסי אמר תמות - פירש רש"י: אף בגמר דבריו אדם
 נתפס, ואדני אנו מתיב טעא - ולכך מנות. וקשה היכי חילק קדושת טעא עליה כלל? האמר בגרם (א,א) דאפילו אבר של בהמה 'חידו' או טעא, אכל מי מתיב
 טעא - תא - לא אמר כלום לפיכך פירש רבינו יצחק דבא מיייר דאמר 'חציה תמורת טעא', והכי גרסין מתפסא ופרק ג עיין שם: 'בתמורה זו תחת עולה, חציה
 זו תחת טעא' - תקרב עולה. רבי יוסי אמר: ממות. וטעם דרבי יוסי משום שרשיהם חיילי, וכן דאיכא עליו תמורת טעא - למימה אלא. מןהו יצחק ורבי יהודה לא דיכא לא
 קרבן תמורתה ותקרב - אם האמר: תכי סלקא דערך לומר מן, דחשיב מדרוה טפי מהיהא איתא מתחלתיה, ויש לומר: מתיב דתמא דתחתיה התמורה חציה
 עלה חציה שלמים, אלא ארעאט שתהא כולה תמורה, או תחת חציה של עולה או תחת חציה של שלמים, והוי קריבה, ואף על גב דבפרק קטא (תמורה יא) קאמר רבי
 יוסי דאין מתיבין בהמה שלמה באברים, כדנתן ולא שלמים בן - ב'חציה' מודה, דאם אמר 'בהמה זו של חילת תחת חציה של זו', דחילא, היינו האי ופירשיתו לעיל,
 דצריך לחלק בין 'חציה' לשאר אברים, ומנה דתימא דתקרב תמורתה אף על גב דרודא לא קריבה - קא משמע לן ודלא קריבה, כיון דמכא קדושה דרוחא קא איתא.
 שמע

תמורה. פרק חמישי – כיצד מערימין דף כז עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
קלו תוספת

1 **בני** רב אשי היו לפניו שתי בהמות – הוא חזן דבדח בדנתו קוש בעלת מום וחד
 2 תמימה חולין מצי למביעי, ואידי דאיכא בסמוך בעיות דמיירי דוקא בשתי
 3 בהמות, נקט נמי הבא כן. **בעלת** מום תחת בעלת מום לאחולי או לרמא תמימה
 4 דחולין תחת בעלת מום דהקדש ובעל מום דחולין תחת תמימה דהקדש תרייהו
 5 לאתפסי ואחריותו לקי – תימה. למה
 6 וארין כל זה? הוה מצי למימר בקצורה
 7 בעלת מום תחת בעלת מום לאחולי, או
 8 דלמא את נמי לאתפסי ופירש רש"י
 9 דבעלת מום תחת בעלת מום לא תפסי, דאין
 10 רע עובש תמורה ברע, דדוקא טוב ברע או
 11 רע עובש עושה תמורה, אבל ברע ברע – לא.
 12 ולא נתיירא, הוה לא ציטוני. ועוד: דאדרבה
 13 משמע לעיל בפרק קמא (זא) דרע ברע
 14 תפסי, דאמר לעיל: אבן כן נימא קרא טוב
 15 ברע, דאבן רע, וכו', נקט בעל מום. ורבי
 16 מיהו, כל השיטה דהבא משמע כפירוש
 17 רש"י. דבעיא דלעיל נמי נקט שתי בהמות
 18 של חולין תמימות, ולא נקט בעל מום. ורבי
 19 יצחק פירש דרע ברע נמי חיל תמורה עליה,
 20 מיהו יש לנו לומר טפי לאחולי מלאתפסי,
 21 דלמה תיפסי? מאחר דאינו מעלה אותה, דגם
 22 זאת אינה אריזה להקריבה. **אף** צריך לעשות
 23 דמים דבר תורה – ולא יצא לחולין ע'
 24 שיעשוהו דמים. והכי פירושא דמתניתין: יצא
 25 לחולין וצריך לעשותו דמים. כלומר, יצא
 26 לחולין כשיעשוהו דמים. הוא דאיצטריך
 27 למינני "יצא לחולין" – ששים דמנו לעיל
 28 בתורה לישני ולא נפק לחולין אלא נחפסין
 29 מניה, והוה חזן קודשים. ונמי לא לישנא
 30 דאחולי.

בין

1 **ואם** תחתיה תקשו. – עמדה במקומה. והיינו רומא דאתפסי, שהקדש עומד
 2 במקומו. הלכך, הואיל ותרייהו משמע – לא מסרו הכתוב אלא לחבמים ידעו
 3 למימר היבא הוי "מתע"א אתפסי, והיבא הוי חולין. **ובי קדשי** ברוך הבית – כו'. ידו
 4 **אקדש** שתי חיי – הניח ידו אקדש ואמר "או תחת זו" איך דחולין היא לחולין
 5 מנחבין, ודול הוא. **ידו אחול** – ואמר "ו"
 6 תחת זו" – אתפסי הוא. קדש בעל מום
 7 עושה תמורה. ואי הוה בעי האי לאחולי, הוה
 8 מנחבין קדש והוי אקדש. **ואמר** הרי אלו
 9 (המאת) תחת אלו – ולא הניח ידו לא כאן
 10 ולא כאן. **הוא חזן** נמי דמצי למביעי בחולאי
 11 מתחין? והוא חזן נמי דמצי למביעי בחולאי
 12 אלא אידי דרבי מנביא קל בעיני אחריות
 13 ברתה, נקט סירכא דהרתי. **איסורא** – ל"א
 14 ימירי. **המיתא** תחת המיטה לאתפסי –
 15 דהא ודאי אן אפשר דלא הוה חזיא
 16 לאתפסי, הואיל ודא תמימה דהקדש איכא
 17 מידת הקדש טובה. ותמימה אמרין לעיל
 18 דאתפסי הוא. ובעלת מום תחת בעלת מום
 19 לאחולי – דודאי אתפסי ליבא למימר, דרע
 20 ברע" לא תביל דלביבין תמורה. או דלמא
 21 תמימה דחולין תחת בעלת מום כו' – ואף
 22 על גב דפשיט לעיל דלא שבק היתירא ועבדי
 23 איסורא, איכא למביעי הבא, הואיל ואי
 24 אפשר דלא עבדי איסורא בחדא – איכא
 25 למימר: בן דחבי עבדא עבדי איסורא – בחד
 26 נמי לא איכפת ליה, ודאי אתפסי הוא. הוי
 27 דפשיטא שלשה בהמות כו' – דאף על גב
 28 תמימה דלא שבק היתירא ועבדי איסורא
 29 – איכא הבא לעבדי, דאיכא למימר: ולי
 30 בטר רובא. כיון דעל כרוך תורה לאתפסי,
 31 דהשתיה דהקדש תמימות, ולכא אחולי בחד
 32 – מלישת נמי אתפסיה. **נכרא** לא
 33 **אתחויק** – דבשלשה זמנין הוה חזק, הרי
 34 זמני לא הוי חזקה. קלשן ירושלמי בעי אביי
 35 (כו). או דלמא: תמימה תחת תמימה –
 36 דאתפסי, דחויא להקריבה. אבל תמימה תחת
 37 בעלת מום, דבעלת מום דהקדש לא (הויא)
 38 חזיא להקריבה – לאחולי איכות. כיון דרבעא
 39 למינני חזא לאתפסי כו'. כלומר, דאילו הוה
 40 ברעיהא לאתפסי חזא לאחולי חזא – הוה
 41 קאמר בחדיא "דך לאתפסי דך לאחולי" וכו'
 42 הדרי, כלומר שתחין עשאן שותו. **חזא** ולא
 43 פירש על שתחין הניח ידו, ושתחין תמורה.
 44 דהא איביע ליה לאתנחי ידיה על בעלת מום
 45 דקדש אי הוה ברעיהא לאתפסי, אלא אי
 46 הוה לפניו (כו') מדמנו תרתי בהמות
 47 לאתפסי, והיא תמימה דך תורה דחולין
 48 בהחיא דקדש, דמערימין שנים באחד. דהא
 49 כיון ותמימה דהקדש ליבא למימר לחזיא
 50 אהדא בעלת מום נמי לאתפסי, ולקי שלשה מלקיות. או דלמא: הדיא בעלת מום דקדש –
 51 רכין דלאחולי הוא. הוה ליה לאתנחי אבעלת מום דקדש. או דנקט כל דהיא דבעלת מום, קמשמע לן. דאי הוה מנח ידו על הדיא בעלת מום –
 52 הוה מנח נמי כאילו אהוה בעל בעלת מום נפש. **הא אמרין** בהחיא דבת אחולי היא דלאחולי איכות. ובתמימה לאתפסי. דאף על גב דנאני ידיה עליה, הוה אוליכא למימר
 53 אחולי בה בריה רמי רמוי. כגון דחויין שלש בהמות של קדש ואחת בעלת מום, ושלשה בהמות של חולין תמימות, והעמידן בשתי שורות זו כנגד זו. והוי "רמי" – כמו
 54 אחרתה, שבוטם זו מול זו ואנן ידיה על דך דחולין, ואמר: "אלו תחת אלו". מי אמרתיך. כיון דרמי הוא לקביל הוא – להכי פלגינהו, דלא בעי לשינוי זמנין וכו'. **הוא חזן** מום
 55 דהיינו לאתפסי אלא לאחולי. או דלמא: בטר דבורא דרייה אוליין, והרי הניח ידו על החול לאתפסי איכות. לישנא אחרתא: או דלמא, בטר רובא אוליין, וכו' מיום
 56 לאתפסי – אדרינו נמי לאתפסי. **דאמרינן** בפרק דמנחות דנחביסין (מנחות ק"א). **זאם** גב בהמה טמאה" – כבעל מום שחופר הכתוב מדרב.
 57 **סדרייהם** – דמן תורה אין אונאה להקדש, דכתיב (ויקרא כז): "אלא תנא איש את אחיו" – ולא דהקדש. **אף** צריך לעשות לו רפסין דבר תורה – רב חסדא מפרש לה
 58 לקמן. **אי נימא אונאה** – ולא נתנאה אלא שותו. כיוול מפק – שנתנאה יותר משותו.

הואמר

1 בכ למר בן למר אית ליה דשמואל בר - פירש רשי: ואי בדקא מיכון לאחילי -
2 דאי מיתחיל. כלומר, אם היה בדעתו לאנות ההקדש ולחללו בדמים פחותים
3 - דאי מיתחיל. אבל לחכי אמר רבי שמעון בן לקיש: צריך לעשות לו דמים דבר
4 תורה - משום דלאו כדוהא קמיכון מחללו בדמים פחותים, אלא סבר הוא שיהו
5 החולקין שוק דמי ההקדש. ורבי יוחנן סבר:

6 בכך דאי מתבחין לחללו, על כן לשנות. וכן
7 נפרש משמעות הלשון: "כי אמר שמואל
8 ידעב" - כלומר, דבר שאינו מותר לעשותו
9 לכתחלה אלא ידעב, וכגון שחללו במתכוין
10 בפתות משוין. "אבל לכתחלה" - כלומר,
11 דבר שנתור לכתחלה, כמו שלא נתבין
12 לחללו על פחות משויו, אלא בסבור היה
13 החולק שיוך דמי ההקדש, ומנצט שטעה -
14 לא אמר שמואל בכך שיחולל ההקדש עליו.
15 "ורבי ירמיה סבר אפילו לכתחלה" - כלומר,
16 דבר המותר לכתחלה, כגון שלא נתבין
17 להפחותו משויו אמר שמואל דמחלל. אבל
18 אין לפרש בדומעם לפום רודטא "כי אמר
19 שמואל" המחולל - היינו ידעב, אבל
20 לכתחלה - לא, דאם כן הוה דאמר ומשמיהו
21 (משמע) דרבי יוחנן בטול מקח יש לון -
22 היינו לכתחלה, היכי קאמר דאנאה אין
23 לון, וכי מותר להזנות ההקדש לכתחלה
24 ועדי: היכי קאמר רבי ירמיה אפילו לכתחלה
25 אמר שמואל דמתר לחלל שוק מנה על שיה
26 פרטה. ועדי, "מחולל" דאמר שמואל משמע
27 ידעב. ועדי: דאמר פרק קמא אסתרין
28 (ד.ה.) בעדן לחלל ההקדש שטעה שראל
29 ובזח אדור, דלף לה דהם מקריא. לכך צריך
30 לפרש בדריש רשי.

31 לא אמרו אלא דשמוה בי תרי - כלומר,
32 דהא דאמרון "פתות מבין אנאה חזיר"
33 פירושו: חזיר החייטין להקדש אנאתו, מיהו
34 חילול. וקשה: דמשמע פרק "הנהניק"
35 (שם חזק) גון מקרא, דאפילו צורה לא
36 הקדש צריך עשרה בני אדם לפדותו ומוק
37 הים דפליגי זקן מטרותו וסתרדון בפלגותא
38 דרבי אליעזר ורבנן בתקדושן, וקאמר מיהו
39 דלא מתיב אלא אם כן פליגי זקן מטרות
40 אסתרין ברב שיש בו חיוב הנאה, ומפרש
41 לה תחת: שגפודי ההקדש בשלשה, לרבי
42 אליעזר, אינו פריה, חזון ההקדש. ואי קידש עב
43 האשה אחר כך - אינה מקדשת. ולרבנן,
44 חיי פרוה ויצא לחילול, ואם קידש בו -
45 האשה מקדשת. אלנא דרביאל ליה, מעבדי.
46 למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, מנבבין.
47 והבא משמע דהוי מחולל בתריה ועדי:
48 שמואל היכי קאמר דמחולל על שיה פרטה:
49 וצריך לומר: דהבא מיייר בבועל הבית הפרטה
50 הקדש שלו, וכי הוא גזנא אמר שמואל
51 דמחולל על פחות משויו. ואל גזנא המומר
52 והקדש - צריך שלשה או עשרה, למר
53 כדאית ליה ולמר כדאית ליה. **משנה** דלא כרבי מאיר - פירושו: דקנינן "חתח"
54 חטאת תחת עולה - לא אמר כלום. ויכין דאמר רבי מאיר אין אדם מוציא דבריו
55 בלבטלה - דהיינו ובי גבא דעתיה ודקאטי שיש לו בבית, או אעולה שיש לו בבית,
56 חזיא דרבי. ועדי יש שפירש: דקנינן אית ארבעין: אמר על בתמה מנאה ועל
57 בעלת מום "דיר אלו עולה" - לא אמר כלום, היינו ולא כרבי מאיר. ודכין דאין
58 אדם מוציא דבריו בלבטלה - דעתיה למר "דיר לעולה", וגמר ואמר לשם דמים.

והאמר רבי ירמיה אפקדעות דחולין, ורבי יונה אמר
אפקדשות, תרווייהו משמיה דרבי יוחנן אמרי: אונאה -
אין לון, ביטול מקח - יש להם? לעולם אביטול מקח,
ואיפוך. וימי מצית אקרא איפוך? הניחא למאן דאמר
אפקדשות - וכל שבין אפקדעות. אלא למאן דאמר
אפקדעות, אבל הקדשות אין לון ביטול מקח, היכי
איפוך להא? אמר רבי ירמיה: לא תיפוך. לימא
בדשמואל קא מופליני. דאמר שמואל: הקדש שיה מנה
שיחולל על שיה פרטת - מחולל. דרבי יונה - לית ליה
דשמואל, ורבי ירמיה: אית ליה דשמואל, לא, בין דמר
ובין דמר - אית ליה דשמואל, דרבי יונה סבר: כי אמר
שמואל - ידעב, אבל לכתחלה - לא אמר. ורבי ירמיה
סבר: אפילו לכתחלה. ואביעית אימא: לעולם לא תיפוך,
ודקא קשיא לך מתיניתן "אלו דברים... הקדשות" -
כדרב הקדא. דאמר רב הקדא: "אין לון אונאה" - אין
בתורת אונאה, דאפילו פחות מבין אונאה - חזיר. אמר
עולא: לא אמרו אלא בשמוי בתרי, אבל בשמוי בתלתא,
ואף על גב דאית במאה - לא נדר. איני, והאמר רב
ספרא: היכא אמר מאה פתרי ותרין במאה - לענין עדות,
אבל לענין אומדנא - בתר דעות אולנין! ותו, תלתא
ותלתא לא אולנין בתר בתרא? דיר הקדש על העולנין!
קסבר עולא: צריך לעשות דמים - מדבריהם, וכל
דרבנן - אפילו בה רבנן, משנה "הרי זו תחת עולה",
"תחת הפאת" - לא אמר כלום. "תחת הפאת זו"
"תחת עולה זו", "תחת הפאת" ו"תחת עולה שיש לי"
בפית" הוה לו - דבריו קיימים. אמר על תבהמה מנאה
ועל בעלת מום "הרי אלו עולה" - לא אמר כלום. "הרי
אלו לעולה" - יסבירו, ויבאי בדמיהם עולה. **גמרא** אמר
רב יהודה, אמר רב: מתניתין דלא כרבי מאיר, דאי כרבי
מאיר - הא אין אדם מוציא דבריו לכתחלה. "הרי אלו
לעולה יסבירו ויבאי בדמיהם עולה". מעמא - דבהמה
מנאה ובעלת מום דלא חזוין - לא בעינן מנאה, אבל
מפריש נקבה לאשם או לעולה - בעינן מנאה. אמר רב
יהודה אמר רב: מתניתין דלא כרבי שמעון. דתנן, רבי
שמעון אומר: תימכר שלא כמים.

הדרן עלך כיצד מערימין

דהא מסבאי קיימי. הא מפריש נקבה כו' בעיא טומא - הואיל חזיא להקרב
שלמים. דלא כרבי שמעון - דאמר בפרק "אלו קדשים" (תמורה ט.ב.) המפריש
נקבה לאשם - תמכר שלא כמים. לישנא אחרניא: קדש גופא, דבעיא לרעה.
דלא כרבי שמעון, דאמר בפרק "אלו קדשים": אף לעולתי אינו עשית תמורה.
אלמא לא קדיש לגופיה.

הדרן עלך כיצד מערימין

והאמר רבי ירמיה משמיה דרבי יוחנן אפקדעות דחולין ורבי יונה אמר - משמיה
דרבי יוחנן אפקדשות. אונאה אין לון ביטול מקח יש לון - שאם נתאנה יותר
משנת - חזיר, לרבי יונה קשיא דרבי יוחנן ארדבי יוחנן. אפוך - רבי יוחנן
דאמר: צריך לעשות דמים - דבר תורה, ורבי שמעון בן לקיש אמר: מרדברים.
ורבי יונה דאמר רבי יוחנן סבר:
רבי יוחנן, דשי לון ביטול מקח, ואף על גב
דכתיב "אחיו", וכל שאר אפקדעות - נתיא
נתיא דאפסת לת. אלא לרבי ירמיה - אי
אפסת לה, קשיא דרבי יוחנן ארדבי יוחנן.
אמר לך רבי ירמיה לא תיפוך - דררא
דכי הוא, כדאמר ברישא, ורבי יונה מתוך
לשמעה ומפך ליה. לא בין למר בין למר
אית להו דשמואל - ואי כרבנן קאחילי
לכתחלה, כלומר, אם היה בדעתו
לאנות ההקדש ולחללו בדמים פחותין -
ודאי מיתחיל, אבל לחכי אמר ריש לקיש
צריך לעשות דמים דבר תורה - משום
דאיתו לו מיכון לחללו בדמים פחותין,
אלא סבור שיהו החולקין שיוך את דמי
ההקדש, ורבי יוחנן סבר: בכך מתבחין
ואביעית אימא אפילו לרבי יונה
לא תיפוך - להא דרבי יוחנן ריש לקיש.
ואנאנאה קיימי, ובביטול מקח לא איירו
כלל: ודקא קשיא לך לריש לקיש ממתניתין
ד"אלו דברים" - לא קשיא. וההיא מתוך
לה ריש לקיש כדבר חסדא, דאפילו פחות
משנת חזיר, ורבי יוחנן קרא: איש את
אחיו ורבי דבשועור שחזת משלם, פחות
משנת אל חשלא, אבל הקדש - אפילו
פחות מבין אונאה חזיר, והיינו דבר תורה
דקאמר ריש לקיש לעיל. ורבי יוחנן מוקי
ליה במשפחותיה. אבל בביטול מקח לא
איירו כלל רבי יוחנן, ולא תיקש לא לרבי
יוחנן ולא לרבי ירמיה. לא אמרי -
דמשלם לו היינו להקדש כל אונאה אלא
רשמוה בי תרי ברישא ועדי, ותו דרבי
תלתא השימיה להקדש שפי. אבל שימיה
לתלתא - מעיקרא, אפילו הדור בי מאה
גאמרון קבאט עבי - לא הדרא שוטא.
ואפילו תלתא ותלתא - כלומר: אפילו לא
אתו אלא תלתא ואבדשוה לחלאת קמאי -
די ההקדש על העולניו, ובתר בתרא
אולינן. משנה זו תחת הפאת זו -
שודיהת שטת עמרת לפניו. הרי אלו
לעולה - ומשמע דמי עולה, דהא אנהו
גופיהו אתו בעי לאקרוי - דהו אמר "הרי
אלו עולה". **גמרא** מתניתין - דקנינן
"תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום",
לחכי כרבי דהבא: נתון דמי כמה
שהוא ראוי לימכר בשוק, שאדם יודע שאין
ערך לפחות מכן חזש, וגמר ואמר לשם
דמים כן בעינן טומא - לא בעינן לרעה.
דהא מסבאי קיימי. הא מפריש נקבה כו' בעיא טומא - הואיל חזיא להקרב
שלמים. דלא כרבי שמעון - דאמר בפרק "אלו קדשים" (תמורה ט.ב.) המפריש
נקבה לאשם - תמכר שלא כמים. לישנא אחרניא: קדש גופא, דבעיא לרעה.
דלא כרבי שמעון, דאמר בפרק "אלו קדשים": אף לעולתי אינו עשית תמורה.
אלמא לא קדיש לגופיה.

קמא **תורה. פרק ששי - כל האסורין דף כח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"**
חוספת

1 כל האסורין — אבל הבא דלא איסור ותנאון ניהו — אפילו וכלכלו ברובא.
 2 ובפרק "הערוכות" (בבבס עא.ג) קאמר: ואי אשמעינן הבא, הוה אמנא
 3 להדיחוש שריין, קמשמע לן דך דקתני הוה "מתור", ואפילו להדיחוש אסירי.
 4 והרובע והרבע — הוה פרק "הערוכות" (שם) משני: אי מתחם, הוה קתני בכמה;
 5 וקרא קתני "בבל שחוי", הוה קתני ויהי דהוה
 6 איצטריך לאשמעינן תקטנא, והבא משני
 7 להו לעילא.

8 **חורש** בשור ותמור ויהוה שנעבדה בו
 9 עבירה ומותר למנוח — כדרדשיין;
 10 נאליה אי אתה מקריב, אבל אתה מקריב
 11 קדיש שנעבדה בתך עבירה. **מול** אתה
 12 מה עבדתה — פירש שרי: לאו פירכא היא
 13 מנאי טעמא, הרי שנעבדה בה עבירה בשני
 14 עדים. כלומר, הרי שי לך להביא דין זה
 15 אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או
 16 שנרבע, דהא דהאי חייב מיתה. ואסור לגבה
 17 מיתה, מפני כך דאסורין לגובה אי לא קרא;
 18 עד כאן לשונו. ואם אמרת למה לי קל חומר
 19 לרובע ורובע על פי שני עדים תיפוק ליה
 20 "ממשקה ישראל" לקמן (בטא). כדרדשיין: כן
 21 חומר להשחית ישראל. והאי הרי הוא אסור
 22 בתנאה ויש לומר: דאצטריך הבא דרשותו
 23 לקריבו קודם שנגמר דין, דמותר בתנאה
 24 הוא. כביאתא בבבא קמא פ"ג "ארבעה
 25 וחמשה" (מא.א). אי נמי שי לפרש: טול מה
 26 שבתא, הרי שנעבדה בו עבירה בשני עדים.
 27 ואפילו לקל חומר לא צריכנא, דבלאו הכי
 28 נמי עד ביה שחוי אסור למנוח.
 29 אמר

וְעוֹרוֹת לְבוּבֵי וְשִׁיעֵר נִיר, וְכָפַר חֲמוֹר, וְכִשֵּׁר בְּחֵלֶב, וְשׂוֹר הַנֶּסֶקֶל, וְנִגְלַה עֲרוֹפֵה, וְחֹלִין
 שְׁנִשְׁחָטוּ בְּעִרְוָה, וְשִׁיעֵר הַמְשַׁלְחָה - הֲרֵי אֵלֹי אֲסוּרִין וְאֲסוּרִין כָּבֵל שְׁהוּ! - צִרְיֵי, דְּאִי
 אֲשַׁמְעִינּוּ הֶתֶם - דְּאִיסוּרֵי הֵנָּה דְּלֹא כְּפָלֵי, אֲבָל כְּהֵא - לִיבְכִילֵי, וְאִי אֲשַׁמְעִינּוּ כְּהֵא -
 דְּלִגְבוּהַ דְּמֵאִים, אֲבָל לְהַדְיוּם - אִימָא: אִיסוּרֵי הֵנָּה לִיבְכִילֵי בְּרֹבָא, קָא מְשַׁמְעֵן לָךְ, וְרֹבַע
 וְנִרְבַּע מְגֻלֵי דְּאִיסוּרֵי לְגִבּוּהָ? - דְּתַנּוּ רַבְנֵי: "מִן הַבְּהֵמָה" - לְהוֹצִיא רֹבַע וְנִרְבַּע, וְהָלֵא דִין
 הוּא: וְכֵהָ בְּעַל מוֹם, שְׁלֵא נְתַעְבְּדָה בַּה עֲבִירָה - פְּסוּל לְגִבֵי מִזְבֵּחַ, רֹבַע וְנִרְבַּע, שְׁנַעְבְּדָה
 בַּה עֲבִירָה? - אִינוּ דִין שְׁאֲסוּרֵין בְּשֵׁי מִבְחָח? חוֹרֵשׁ חֲמוֹר וְיֹכִיחַ, שְׁנַעְבְּדָה בו עֲבִירָה
 - וּמִתּוֹר לְגִבֵי מִזְבֵּחַ. מַה לְחוֹרֵשׁ בְּשֵׁי חֲמוֹר - שְׁאִין חֲמוֹר מִיתָה, תֵּאמַר בְּרֹבָא וְנִרְבַּע -
 שְׁחִיבִין מִיתָה. טוֹל לָךְ מַה שְׁתַּבְּאָתָה - הֲרֵי שְׁנַעְבְּדָה בָּהּ עֲבִירָה בְּשֵׁי עֲדִים. נְעֻבְדָה בָּהּ
 עֲבִירָה עַל פִּי עַד אֶחָד, או עַל פִּי הַבְּעֵלִים מִנֵּין? אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין דָּן, וְמַה בְּעַל מוֹם
 - שְׁאִין הַתְּרָאָת שְׁנֵי עֲדִים פּוֹסְלָתוּ מֵאֲכִילָה, הוֹדָאָת עַד אֶחָד - פּוֹסְלָתוּ מִהִקְרָבָה, בְּרֹבַע
 וְנִרְבַּע שְׁהוֹדָאָת שְׁנֵי עֲדִים פּוֹסְלָתוּ מֵאֲכִילָה, אִינוּ דִין שְׁהוֹדָאָת עַד אֶחָד פּוֹסְלָתוּ מִהִקְרָבָה!
 - תְּלַמְדוּ לומר: "מִן הַבְּהֵמָה" - לְהוֹצִיא רֹבַע וְנִרְבַּע, וְהָא אֲתָיָא מִדְּנִינָא! - לֹא אֲתָיָא

אמר
 49 ובבבס פרייה: ניהו את התמורה ולא בעי את הבכור; ומשני: הבא תקנתא איצטריכא ליה. להכי הדר תנא לא הוה בבבס. דהתם בתמורה תנא "אסורין בכל שחוק",
 50 ולא תנא תקנתא, והבא תנא תקנתא: ימכור רביא ברמי יפה שבחן מאותו המין. ובחולין נמי תנינא — דאפילו בחולין ממש לא נטלי ברובא בעלי חיים וכל הני דחשיבי.
 51 ועוירות לבובין — מפרש בבבס עבדה ורה (לבא), שנקבט בגני חלב עגול, בדרך אותו נקב וצוריא אימרוין הקדושים לעבודה ורה, והקורבת בעולה ורה אסור.
 52 בתנאה — ושעיר נזיר — אסור בתנאה. דבעי שילוח תחת הדוד. ובשני בחלב — חתיכת שער שנמשלה בחלב ונכנס תערובת בחלב אצל התבית — כולן אסורות. ולא
 53 תנא דאמר בשור בחלב אסור בתנאה, בשחית חולין בפרק "כל הבשר" (קד.ב). מאי שנא התם — בקדשים דהני איסורי תנאה, נגזר טעמו המותר ושור הנסקל
 54 ואיסורי אכילה, נגזר טרפה, בחי הדדי. תקובות חולין בו' — כלומר, נגזר מוסק עבדה ורה הוי תערובת דחולין, איפסק ותני איסורי תנאה לחוד, קתנינא ואלו
 55 אסורין ואסורין בכל שחוק ואסורין בתנאה, יין נסך. והדר תני בששה אחרות: ואלו דברים שאינן אסורין איסור תנאה, חלב שחולבו פי ואין ישראל ראוהו כר. מיתבשרא
 56 קאי בני מוסק עבדה ורה, משום דבעי לפרוש איסורי דין נסך דמיין ליה, דהם נמי אסורין בתנאה. תבא נמי בני זבחים — דמיין ליה. וכולו אסורין לגובה.
 57 מן התבמה — משמע: ולא כל התבמה. והלא דין הוא — ולא צריך קרא. חורש בשור ובחמור ויכח — שומור לגובה אם הקדוש אחריו כן. מול לך מה שהבאת
 58 — דלאו פירכא איה. הני שנעבדה עבירה בשני עדים — כלומר, הרי שי לך להביא דין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע, הוה
 59 דאי חייב מיתה ואסור לגבוה. על פי זה אתה או על פי העלים — דליכא מיתה, נמנן לך שאסור לגובה אי לא קרא. אמי אינינו — ולא צריך קרא. הודאָת
 60 קוד אחר פוסלתו מהקרבה — דכיון דאמר חכם: מום קבוע הוא — פסול מהקרבה. פוסלתו מאכילה — שהרי נסקלה הוא.

1 **משנה** כל האסורין (לגבי מנח) אסורין בשל כהן — אפילו נתעברו אחד באחד
 2 — כולן אסורין למנוח אם אינו ניכר. והולדו משכרת לזר דאינו ניכר, אבל טרפה
 3 לא נשכתה לה אלא במוקדם לה במסכת ובחוסם בפרק "כל הבהים שנתעברו"
 4 (עד.ב), אף שנעברה דרוסת הואב נקבית הקוף, אי נמי בולד טרפה, ואלילא
 5 דרבי גלוען דאמר: לא קריב **נמרא**

6 **וקשא** לן — הוה: מאי "אפילו" דקאמר? 1
 7 דהא קתני "כל הבהים שנעברו בתטאות
 8 המותות" — דמשמע אחר מן הבהים נתיערב
 9 בהרבה טטאות המותות, ואפילו אחד הדיתר
 10 ברובא דאיסור — כולן ניהו. ומאי קאמר? 2
 11 פשטא לן דכל שכן רכי הוי איסורי ויהי טפי 3
 12 (גבי איסור) פשטא דיהומה, דלא אסור 4
 13 רובא. ומשנינן — הוה: דרכי קתני: כל 5
 14 הבהים שנתיערב בהן אחד מוטאות המותות 6
 15 דמשמע דהוא טטא טעברת בביתם 7
 16 כשהו הרבה, ואפילו אחד דאיסור ברובא 8
 17 דהיתר — כולן ניהו, ולא נטלי חזר ביה. 9
 18 ולמה לי לפסודי דלמנוח האב? התם הוה 10
 19 — גבי טטאות המותות ושור הנסקל, דאיסורי 11
 20 תנאה ניהו — ומשום הכי חשיבי ולא נטלי. 12
 21 אבל — לא דמתניין רובע ונרבע ומתורין 13
 22 אכילה להיתר. דרביי שקטין, שרבע או 14
 23 רובע על פי עד אחד דאנא נסקל בכך, או 15
 24 שבעלעם הדרו מודה בקנס פטור, אימא 16
 25 ליכטלא — קא משמע לן מתניין. ובבבס 17
 26 (גרסין) תו: ואי אשמעינן הא דתמורה, הוה 18
 27 אמנא: הבא הוא, דלגובה מאיס — ומשום 19
 28 הכי לא נטלי, וירוע עד שסתאבו ואלהם — 20
 29 דהיתר. אבל מילאד להדיחוש אי אסור — 21
 30 אינא ליכטלא קמשמע לן הוה: יתורה,
 31 דאפילו לגבי הדיוט לא נטלי. דאי טעיל,
 32 לימא: ירוע עד שומטו ויפרי האבסלה היתר.
 33 תנינא התם בבבס (ברובס): אחד מן הבהים
 34 שנתיערב ברובע ונרבע חולין — ירוע עד
 35 שסתאבו, ומכר. וביא ברמי דיפה שבחם
 36 קרבן מאותו המין — כלומר, מנח אותו קרבן
 37 שנתיערב בהן, אם שלמים הוה — יכא ברמי
 38 יפה שבחן שלמים, ידי הקדש על העליטה.
 39 ואם עולה היתה — יכא ברמי דיפה עולה.
 40 אלמא שומעין מהתם דלא נטלי ברובא.
 41 חזא בחולין — מתניין דהבא מיירי
 42 שנעברו בשחוק חולין ואחר כך דרדשיין,
 43 וההיא דבבס מיירי דנתערבו בשחוק
 44 קדושים. דהתם קתני "כל הבהים" — אבל —
 45 הבא גבי חולין דלא מאיס בשעת הערבות.
 46 ולא שני ביה וכל חלק גבוה — אימא: ליכטלא,
 47 וכי מקדוש לזר — קדיש שפיר. דהא כבר
 48 איבטיל לזר איסור, ולקריבו, קמשמע לן.

49 ובבבס פרייה: ניהו את התמורה ולא בעי את הבכור; ומשני: הבא תקנתא איצטריכא ליה. להכי הדר תנא לא הוה בבבס. דהתם בתמורה תנא "אסורין בכל שחוק",
 50 ולא תנא תקנתא, והבא תנא תקנתא: ימכור רביא ברמי יפה שבחן מאותו המין. ובחולין נמי תנינא — דאפילו בחולין ממש לא נטלי ברובא בעלי חיים וכל הני דחשיבי.
 51 ועוירות לבובין — מפרש בבבס עבדה ורה (לבא), שנקבט בגני חלב עגול, בדרך אותו נקב וצוריא אימרוין הקדושים לעבודה ורה, והקורבת בעולה ורה אסור.
 52 בתנאה — ושעיר נזיר — אסור בתנאה. דבעי שילוח תחת הדוד. ובשני בחלב — חתיכת שער שנמשלה בחלב ונכנס תערובת בחלב אצל התבית — כולן אסורות. ולא
 53 תנא דאמר בשור בחלב אסור בתנאה, בשחית חולין בפרק "כל הבשר" (קד.ב). מאי שנא התם — בקדשים דהני איסורי תנאה, נגזר טעמו המותר ושור הנסקל
 54 ואיסורי אכילה, נגזר טרפה, בחי הדדי. תקובות חולין בו' — כלומר, נגזר מוסק עבדה ורה הוי תערובת דחולין, איפסק ותני איסורי תנאה לחוד, קתנינא ואלו
 55 אסורין ואסורין בכל שחוק ואסורין בתנאה, יין נסך. והדר תני בששה אחרות: ואלו דברים שאינן אסורין איסור תנאה, חלב שחולבו פי ואין ישראל ראוהו כר. מיתבשרא
 56 קאי בני מוסק עבדה ורה, משום דבעי לפרוש איסורי דין נסך דמיין ליה, דהם נמי אסורין בתנאה. תבא נמי בני זבחים — דמיין ליה. וכולו אסורין לגובה.
 57 מן התבמה — משמע: ולא כל התבמה. והלא דין הוא — ולא צריך קרא. חורש בשור ובחמור ויכח — שומור לגובה אם הקדוש אחריו כן. מול לך מה שהבאת
 58 — דלאו פירכא איה. הני שנעבדה עבירה בשני עדים — כלומר, הרי שי לך להביא דין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע, הוה
 59 דאי חייב מיתה ואסור לגבוה. על פי זה אתה או על פי העלים — דליכא מיתה, נמנן לך שאסור לגובה אי לא קרא. אמי אינינו — ולא צריך קרא. הודאָת
 60 קוד אחר פוסלתו מהקרבה — דכיון דאמר חכם: מום קבוע הוא — פסול מהקרבה. פוסלתו מאכילה — שהרי נסקלה הוא.

1 אמר רב אשי משום דאיכא למיטר מעיקרא דרינא פירכא כי - ובתורת כהנים
2 קא אמר לה רבי עקיבא להאי פירכא: מה לבעל מום - שכן מומו נגלה.
3 ודיינו דקאמר הכא 'שכן מומו יכיר'. תימה אמאי לא קאמר אתנו ומחיר ויכיר,
4 דאין מומו ניבד אסורין למבוא. ומה אתן פתח
5 דהוה מיז למעבד כל חומר בריאתא פרק

6 'כל הצלמים' (עבודה זרה מ"ג). ומה אתנו
7 ומחיר שמותרים בתלוש להדיט - אסורין
8 בבעלי חיים לגבה. נעבד בשאר תולדות
9 להדיט - אינו דין אסור בבעלי חיים
10 לגבוה; והשתא כל שיש למיטר 'כל הצלמים' (שם) לא
11 כדאמר הכא. ובפרק 'כל הצלמים' (שם) לא
12 עבד כי האי כל חומר להדיט אבני דר
13 למבוא. דאמר הוה: ומה אתנו דמותר
14 בתלוש להדיט - אסור במחובר לגבוה
15 נעבד בו. או חילוקו. ומה אתנו ומחיר שוה
16 אסורין. וצפיייהו מותרים. והוה מיז למעבד
17 האי כל חומר הוה להדיט ציפי דר אפילו
18 למבוא. 'כל הצלמים' (עבודה זרה מ"ג). ואם אתמא: אמאי
19 לא קאמר כל היכא דאיכא למעבד לקולא
20 ולחומרא - עבודה זרה. והכי אמר פרק
21 'כל הצלמים' (עבודה זרה מ"ג). ויש לומר,
22 דגבי בעלי חיים כל - למעבד כל לקולא.
23 דאין לנו לאסור בעלי חיים, כיון דמיז
24 למעבד כל חומר לקולא.

25 נעבד להדיט חומר אתו דין שהא צפייז
26 מותר - ובפרק 'השושן' (חולין מ"א)
27 אמר הכהן: את תקרובת נעבד דבעלי חיים -
28 אסור. דאמר: לא דאמר להר, הא -
29 דאמר לגרא דהר, ותקרובתו אסור. אלא
30 דמחריקין טפי בתקרובת דבעלי חיים מצפה.
31 וגבי הר אמר איפכא, דציפי דהר, קאמר
32 הוה פרק 'כל הצלמים' (עבודה זרה מ"ג).
33 דאסור, ותקרובתו - מותר, כדאמר פרק
34 'השושן' (חולין מ"א). 'לא דאמר להר',
35 פירושו: אם יש שלש דהר - ותקרובתו מותר.
36 ויש לומר: דהא דאמר הוה הוה דציפי דהר
37 דאסור - דינו דציפי שהיה ילכו בישת
38 השתורואה. וכי האי גונא ציפי דבעלי חיים
39 נפי אסור. וכל דקאמר דמותר - דינו
40 בציפי הבאה לארש השתורואה. אי נמי לפי
41 דמסקא דאמר הכא דציפי דנעבד אסור -
42 נתיא. פירוש: לומר מן הבקר להראש
43 הנעבד - תרש רשי: דאסור לגבוה, ובין
44 דאסור להדיט - צפייז אף להדיט.
45 דקרינא ביה 'כח חוב עליהם', לשון רש"י.
46 ודחין עמו פירוש: כן 'לא לומר דלפי האי
47 משטאט שני דציפי מותר להדיט, ולא
48 תחמוד כסף חוב עליהם' דמקמי ליה
49 בשאן בו רוח חיים. אבל בבעלי חיים מותר
50 לגבוה, דמקפדין בסתורף טעמא דמעשה
51 קרא. משמע דפשיטא ליה דאמר ומנטיה
52 קרא. כל ציפי נעבד אסור בעלי חיים. וכן
53 משמע הוסיגא. והאי תנא מייח לה מחבא
54 דתנא ליה לא; תימה: והכא משמע דרבי
55 שמעון קרי ליה האי דרשא ד'כי משחתי',
56 דהא מפיק ליה לעיל מילא אחרניא. כדאמר
57 'אם נאמר גונא למה נאמר רובעי' - משמע
58 דרייש ליה מיזן הנקר', ובפרק 'אין
59 מעמיד' (עבודה זרה כ"ג). קאמר רב
60 שמעון (עבוד זרה דפסולה, דרכי: כי
61 משחתיהם בתום מום כס'. אלא משמע דרייש
62 ליה ממשחתי'ו) ויש לומר: האי דקאמר
63 לרבי שמעון לעיל 'אם נאמר גונא' -
64 דלרבי ונתנא קאמר אלא לאו ליה, דמפיק ליה
65 'מן הנקר', וליה לא סבירא ליה, דרייש ליה מ'כי משחתי'. כל שהומו פוסל בו דבר רעה ונבדח וזה פוסלין בו - צריך עיון: מאי קאמר? ודרשין שפי רובעי ונבדח

66 מ'כי משחתי'

1 צפיייתו - אם סיככה עליו שבר לארש שנתנו לה - מותר הוציף לבא לבית
2 לעשות ריקועין למבוא. והרתורה לא אסרה אלא 'גם שנידח' - ולא צפיייתו. נעבד
3 שצפיייתו אסור - דרכי: 'לא לתמוך כסף הדוב עליהם'. וגי. נעבד ששעוואו נבדח
4 וזה אינו דין שהיא הוא אסור לגבוה - ונד להדיט לא מיתסר, דאין בעלי חיים
5 אסורין. כדאמרן טעמאן. אבן ג' לגבוה

6 מיאד אסור, והואל ריקועין אסור אפילו
7 בדנא להדיט, וקרא למה לו - או חילוף -
8 ליכא לתמוך 'לא לתמוך'. אפאי לחלופי דינא. נעבד
9 שהוא מותר - דלא אשכחן דאסור. הכי
10 קאמר אם כי בשילת לא תחמוד בו' - הלכך
11 ציפי למיטר 'אי חלוף', אף חלוף, ומדינא אתאי
12 דאסור. נעבד לגבוה לא צריך קרא דקאמר.
13 או 'אין ציפי בו' - הלכך איכא למיטר 'אי
14 חלוף'. והואל הוה מותר אפילו לגבוה -
15 צפיייתו מותר. תלמוד לומר 'מן הבקר לכל
16 הבקר להוציא את הנעבד' - דאסור לגבוה.
17 וכיון דאסור לגבוה - צפייז אסור אף
18 להדיט. דקרינא ביה 'לא תחמוד' וגי. בית
19 גליא - לשון גבה. (לשנא אחרניא) 'בית
20 כליא' - כמו כלאו. כליק. לשנא אחרניא:
21 'בית כריא' - בית הכסא. לשון 'דבר שוה'
22 (רמב"ם ח"ו). מענייני דקרא - אשכחן
23 דברובו נסיב קרא 'במבוא', ודבר עבודה
24 זרה נסיב לשון 'בקר'. מוקצה - שצפיייתו
25 לרוח תקרובת עבודה זרה. תנא - ונתנא -
26 שהמית את הארס בעד אחד, דלא מיתקיל.
27 אלא נאמר רובעי - דאסור להדיט. והלא
28 עידיה שיק, דאם ודין שני עידיה דבר -
29 שניהם נסקלין. נתנא לא עשה בו אונס כרצון
30 'לענן סקילה, דנתן (בבא קמא ל"א). שור
31 האיצינדן אינו חייב סקילה, שנאמר 'שור כי
32 גיז' - ולא שניצודו אחרים. משלם עליו את
33 הכופר - אף על פי שהשור נסקל. והאי תנא
34 מייח מחבא - דרובעי ונבדח אסור לגבוה.
35 שדעי וקלום - לא נרטיסין. משלם עליו את
36 להקרב. רובעי נרטיסין - דבר ערוה, מוקצה
37 נעבד - דבר עבודה זרה. מותר - שמוציא
38 זיעה ומטירין. מן הנבדח גונא - קרא
39 ארינא 'אם בו חזקן קרובו מן הדבשיא או
40 מן העויל לעילה'. לשבעה גונא - שהוקצה
41 עד לשבע עיניו, ובסוף שבע עינין יקריבוהו
42 לעבודה זרה. דהכי הוה מוקצה. רפי' נבדח
43 שנים - שפשיטמו שבע שנים, אלא הכי
44 לא - אלא הוה - נעבד נהו - אל
45 דינא דמדין נפקא. לשנא אחרניא: אף
46 אסור מוקצה אלא שבע שנים, ומשבע שנים
47 ואילך - לא הוה מוקצה. וזה לא מקריב ליה.
48 דרכי: 'עין שני שבע שנים, אלא דמטושת
49 בתלפין ליה שבע שנים, אשכחתי לעולם
50 עבודה זו - אלא מהוהו לא גמרי מדי,
51 דחדושה הוא. חוין - שחיתו חוין. ובלילה
52 הקריב - דהכי כתיב: 'יעש לילה'.
53 וכל

54 'אמר רב אשי: משום דאיכא למיטר - מעיקרא דדינא
55 פירכא, מה לבעל מום - שכן מומו ניבד, תאמר רובעי
56 ונרבע - שאין מומו ניבד. והואל ואין מומו ניבד, והא
57 כשר לגבי מיתב? תלמוד לומר: "מן הבקמה" - להוציא
58 רובע ונרבע. "מן הנקר" - להוציא את הנעבד. והלא דין
59 הוא: ומה אתנו ומחיר, שצפיייתו מותרין - הן אסורין.
60 נעבד, ומה ציפיו אסור - אינו דין שהוה אסור? או חילוף:
61 ומה אתנו ומחיר, שכן אסורין - צפיייתו מותרין, ונרבע,
62 שמוקר - והא ציפיו מותר? אם כי בשילת "לא תחמד
63 כסף וזהב עליהם ולקחתם לה" - איני אפיינימו, "לא תחמד
64 כסף וזהב" - דבר שיש בו רוח חיים, אבל דבר שיש
65 בו רוח חיים, והואל והן מותר, יכול הוא ציפי מותר?
66 תלמוד לומר: "מן הנקר" - להוציא את הנעבד. במקור
67 לה רב הנניא: טעמא - דמישחיה קרא, הא לא מישחיה
68 קרא - ציפי מותר? והכתיב: "אזדבתם שם שמם" - כל
69 העשוי לשמם! - הוא - לכוות להם שם הוא דתא:א:
70 ל'בית גליא' - קרינן אותו 'בית כריא', "אין מושלך" -
71 פני כלב, "עין כל" - "עין קוז", "ואפייני אגא: "מן
72 הבקמה" - להוציא את הנעבד, "מן הנקר" - להוציא
73 רובע ונרבע! - התם מענייני דקרא, כתיב גבי בקמה -
74 "ואיש כי יתן שבתו בקמה מות וימת", נפי בקר כתיב
75 "וימרו את כבודם בתבנית שור אבל עשב". "מן
76 הצאן" - להוציא את המוקצה. "ומן הצאן" - להוציא את
77 הנזוג. אמר רבי שמעון: אם נאמר רובעי - למה נאמר
78 נוגת, ואם נאמר גונא - למה נאמר רובעי? לפי שישנו
79 אונס מה שאין בו גונא. יש רובעי - שהרובע עושה
80 אונס כרצון, מה שאין בו גונא. יש גונא - שהגונא
81 משלם את הכופר, מה שאין בו רובעי. והוצרך לומר
82 רובע והוצרך לומר גונא. והאי תנא מייח לה מחבא,
83 דתנאי: הרובע והנרבע (ובולם) הם קפדישים שקדם מום
84 עובר להקדישן, וצריכין מום קבוע לפדות עליהן, שנאמר:
85 "כי משחתיכם בהם מום כס". מאי תלמודאי? - חסורין
86 מן השחיתות והכי קתני: מנין שהן אסורין - תלמוד לומר:
87 "כי משחתיכם בהם מום כס", ותנא דבי רבי ישמעאל: כל
88 מקום שצוה השחתה' אינו אלא דבר ערוה ועבודה
89 זרה. דבר ערוה - דכתיב: "כי השחתו כל בשר", וגי,
90 עבודה זרה - דכתיב: "פן השחתו ועשייתם לכם פסל
91 תמונת כל סמל", כל שהומו פוסל בקו - דבר ערוה
92 ועבודה זרה פוסלין בהן. ותנא דבי רבי ישמעאל "מן הבקמה מן הנקר ומן הצאן" מאי דריש
93 בהו? - מיבעי ליה: פרט לחולה וכן ומוהים. ותנא קמא, דאפקיהו להני קראי לרובעי ונרבע,
94 חולה וכן ומוהים מנא ליה? - נפקא ליה "מן הצאן מן הנבששים ומן העינים" ויתנא דבי רבי
95 ישמעאל - אורחיה דקרא לאישעווי הכי. 'איהו מוקצה לעבודה זרה' וכו'. אמר ריש לקיש:
96 אין אסור אלא מוקצה לשבע שנים, שנאמר: "ויהי בלילה ההוא ויאמר קח את פר השור אשר
97 לאיבד ופר השני שבע שנים", והתם מוקצה בלחוד הוה? נעבד נמי הוה! אמר רב אחא בר
98 עקיב: מוקצה לעבוד, ולא עבדוהו, רבא אמר: לעולם עבדוהו, וחדושה הוא, כדרכי אבא בר
99 כהנא: דאמר רבי אבא בר כהנא, ששנה דברים התירו באותו לילה: חוין, ולילה, וריות,
100 וכל

101 וכל

תמורה. פרק ששי - כל האסורין דף בט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
קמח
 חספת

1 מנין למוקצה (אסור) מן הטהרה - קא סלקא דעתך דהכי קאמרי מנין שצריך
 2 להקצות הקרבן לשם הקרבה לגבוה קודם ההקדשה? ומסיק דקאמר: מנין
 3 דאסור להקריב אותו שהוקצה לעבודה ודו. וקצת קשה: דראו דרשנין מקראי אחיני
 4 טובא, ודיה לו לומר: דך תנא מייחיל ליה מנדבא. **אלא** עד שיעבדו בו - פירש רש"י:
 5 שיעבדו בו שום עבודה של עבודה זרה, אי
 6 משיבת קרון או שום דבר האסור. אבל
 7 מקמי הכי - לא מיתסר. לישנא אחיני:א
 8 שיעבדו בו שום עבודה לגבוה, ובחומרי,
 9 אבל (אם) משיעבדו בו שום עבודה לצורך
 10 הבותרים - לא מיתסר. דתו לא מקריב, כך
 11 שמעתי. ולשון זה נראה לי עיקר. מדרגתי
 12 אלא עד שיעבדו בו. ואי קלישנא קמא -
 13 (אלא) הוה מצי למיטני אין מוקצה אסור
 14 (למה) עד שיעבדו. ולשון ראשון לא שמעתי,
 15 לישן רש"י. **בבא** מבאן ומבאן - פירושו:
 16 בדה מארץ ישראל ומבבל דהה תלמוד חבם.
 17 ולא מתיבא ומבא דארץ ישראל.
 18 **מנא** נהי מילי שמתיר מוקצה ועבד
 19 להדיסו - תימה מודבא חזקי לאסור
 20 להדיסו: דהא אפילו לגבוה לא מיתסר אי
 21 לאו הני קראי דלעיל, להדיסו מודבא תתי
 22 לאסור: ואמר רבתי נחמד דביק נחמד
 23 מיקא דאסור לגבוה - אף להדיסו נילף
 24 מנהא דאסור. ואי קשיא: אם כן מאי קא משי
 25 אי דאסור דעתך להדיסו, למה לו
 26 קרא למעטי לגבוה, דהא לא מיתסר להדיסו
 27 אלא מקרא דרבוהו ושי לומר, דהכי קאמר:
 28 אי סלקא דעתך דגמירן אסורין להדיסו
 29 מקרא דשעת מיעה מיעה לגבוה - למה
 30 נהי למכתביה לאסור: כך קרוביהו למכתבי
 31 גבי הדיסו, וממילא ידענן דאסור לגבוה,
 32 מ"ממיהו ישראל" - לא מומיהו לישראל:
 33 **איצטריך** - כלומר, ליעולם שמענן
 34 מ"משקה ישראל" אסור לגבוה.
 35 ואפילו דבד איצטריך קרא למעטי פרפס.
 36 להדיסו דהקדישה ואחר כך טרפה. ופירש
 37 רש"י: אבל מוקצה ועבדו חרי קראי למה ליל
 38 חרי הקדיש ואחר כך הקצוה או עבדו - לא
 39 מיתסר. ליה לאו דיהא, אלא אדם אסור ובר
 40 שפיקו שלה. עד כאן לשונו. ולא תהיאי: דהא
 41 בארץ דופק (גדה מאה) גבי ריבוע
 42 ונרבע: מצריך שתי קראי. דאן לכתבת קדשים
 43 ודו לכתבת חולין. ומנכחת לה בקדשים קלים
 44 אליבא דרבי יוסי הגלילי. כך נראה לפרש:
 45 דכי משיקו קדש לומר כהאי גונא במקדש ועבד
 46 נהא. דסוף סוף מתיבא קראי. וכן הבקרי
 47 להדיסא העבד אל שבענן מיעטא כי אם
 48 לחד גונא. להדיסא דנעבדה ואחר כך הקדישה.
 49 וכן מצריך דעתך דאף להדיסו אסיר -
 50 נכתביה גבי הדיסו, ולגבוה שמענן ליה
 51 מ"משקה ישראל" דאסור ברוך גונא. דהיינו
 52 דאמר מיתסר דממשקה ישראל
 53 איסור בטרפה ואחר כך הקדישה לגבוה. אלא
 54 שום מעה מרתיב בפרשת קרנות להדיסו
 55 קרא. ובפרק "ריצא דופק" (שם מאה). מצריך
 56 שתי מנה מרתיב פניה לגבוה. להכי
 57 דהקדישו ואחר כך נעבד, שאם עלה - ירד.
 58 כגון

1 וכלי שרת - כלומר, שלא הוצרך לכלי שרת. וכלי אשירה - שהקריב בכלי
 2 אשירה, באותו שהיה משמש לאשירה שימש לשם. ובעצי אשירה - הקטיפה,
 3 וכתביה: דהא האשירה אשר עליה ברות". מנין למוקצה מן הטהרה - סלקא
 4 דעתה דהכי קאמר: מנין שחייב אדם להקצות קרבנו לשמים, וכלי יקריבנו מיד
 5 שהקדישהו. שטר - תלויה גבוה. **אימא**
 6 **דנזמא** - בשבר רעב. שלא נשפר מנעלם ולא
 7 חשתי. ליה לאוהן אחר - דהכי קאמרי:
 8 למוקצה ולגבוה וזה שחסר מן הטהרה
 9 מנדבא. עד שיעבדו - בו שום עבודה לצורך
 10 עבודה זרה, או משיבת קרון או שום דבר
 11 אסור. אבל קמיי אסור - לא מיתסר. לישנא
 12 אחיני: אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו
 13 בו שום דבר, שישנו בו שום עבודה לצורך
 14 כומי עבודה זרה. אבל משיעבדו בו שום
 15 עבודה - לא מיתסר. דתו לא מקריב ליה
 16 וכך שמעתי. ולשון זה נראה לי עיקר. מדרגתי
 17 אלא עד שיעבדו בו. ואי קלישנא קמא -
 18 לא הוה ליה למינין "אלא", ודכי איבעי לה
 19 למינין: אין מוקצה אסור עד שיעבדו בו.
 20 ולשון ראשון לא שמעתי. עד שמסרוהו
 21 לבותרים - לאבילה, דתו לא מקריב ליה.
 22 עד שאבילוהו ברישני עבודה זרה -
 23 ששפנפטן אותו לצורך הבותרים. ותו לא
 24 מקריב ליה. **סבאן** אפילו הוה - מבבל
 25 ומארץ ישראל. מנתי מילי - ומדוניהו -
 26 לאבילה להדיסו. ממשקה ישראל - גבי
 27 קרנות כתיב מנישכנו ודחוקאל משענן. מן
 28 המותר לאבילת ישראליה חבא קרבן. ואי
 29 סלקא דעתך - שמוקצה ועבדו אסיר
 30 להדיסו, למה לו הני קראי דלעיל "מן הבקר"
 31 - להדיסא לת עבדו, "מן האבן" - להדיסא
 32 את המוקצה? ממשקה ישראל" נפקא.
 33 דמשאסור להדיסו - אסור לגבוה. מן הבקר
 34 מן הכתוב מן הני קראי מן האבן מן הבקר
 35 לפשא - מן הבקר מן הבקר. מן האבן
 36 ללמוד - שאינו צריך לכלום. דהא כתיב "מן
 37 הבקר" לעיל. ואי דלמשה - דהאי להדיסא
 38 את הטרפה, וקמא - לעבדה. אלמא אתא
 39 קרא לטרפה. **איצטריך** - חרי קראי. דאי
 40 ממשקה ישראל" הוה אמניא: למעטי
 41 טרפה ואחר כך הקדישה בו. **אימיא תישתרי**
 42 - להכי איצטריך "מן הבקר", אבל גבי
 43 מוקצה ועבדו חרי קראי למה לי? הא
 44 הקדישו ואחר כך הקצוה או עבדו לא
 45 מיתסר. ליה לאו דיהא הוא. ואין אסור
 46 דבר שאינו שלה. ולא מריצטריך למעטי
 47 לגבוה - דהאי להדיסו משרא שרי. שאינה
 48 עוברת - כגון שנתכוונו גרליה מן הארובה
 49 ולמעלה וכן הבא נפקא מטרפה ואחר כך
 50 הקדישהו. **איצטריך** - תלת קראי. דאי
 51 ממשקה ישראל" הוה אמניא: דהכי הכיב
 52 ונדלה ישראל. דומיא דעבדה וכלא אסיר
 53 דכתיב כהוואו קרא, דכתיב בריש"ה "מן
 54 המותר", ומתירין פסחוס (מ"א). ממותר
 55 שתי מנות שאתה שנתפס בו, מנא העולה
 56 וכלאי הכיב שטעילין מנאכתי. וכי היבי
 57 ודעלה לא היתה לה שעת הבשר - טרפה
 58 נמי לא נפק לן מיהא. אלא נדלה טרפה.
 59 ולכי איצטריך "כל אשר ועבדו" -
 60 לטרפה לאחר לידתה ואחר כך הקדישהו.
 61 מן הבקר" - אתא להדיסו ואחר כך
 62 מטרפה. **משנה** פלוגתא דרבנן -
 63 מפרש בגמרא. **גמרא** דשקלה חרי - הוה
 64 לא היתה לה אלא חד. ותן לה שנים. ומקשטו לן דאדנן רביה לה, והכלוהו אתן נערו (לא מנתה חד) שחפסא
 65 אוחו שנתה ביאה לא מיתסר. ודמנה בעלמא הוא.
 66

וְלֹא בַּא עֲלֵיהָ, בַּא עֲלֵיהָ וְלֹא נִתְּן לָהּ - אֲתִנְנָהּ מוֹתֵר. נִתְּן לָהּ וְלֹא בַּא עֲלֵיהָ "אֲתִנְנָהּ" קִרְיַת
 לִי? וְתוּ, בַּא עֲלֵיהָ וְלֹא נִתְּן לָהּ מֵאֵי רֵיבִי לָהּ? אֵלֶּא הִכִּי קִתְּעִי: נִתְּן לָהּ וְאַחֵר כִּי בַּא עֲלֵיהָ,
 בַּא עֲלֵיהָ וְאַחֵר כִּי נִתְּן לָהּ - אֲתִנְנָהּ מוֹתֵר. וְלִיחֹלוּ עֲלֵיהָ אֲתִנְן לְמַפְרַע? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
 שְׂקִימָה

1 כמון דקאי בחצירה - משמע דלא מציעו אתנן אלא בכחאי ונתא דקאי בחצירה. ואם
2 כן קשיא דא דאמר ב'מורבה' (בבא קטא ע"ב) גבי אתנן אסרה תורה ואפילו בא
3 על אמר. דקאי עלה במיתא. דאי תבעא עלה ליה קנה לדינא - לא אמרין ליה 'ויל הוב לה',
4 שחרו מתידיי כנפשוהי. וכיון דלא מציעו אתנן אלא דקאי בחצירה, והכי שייך ללמיר
5 'ויל הוב לה' אלא תפסה בהו ופירש רבינו יצחק

6 דכין דאי לא הוה מוקצה בלא אמר 'ויל הוב' 1
7 ליה אף על גב דוהשתאו דמטעם חצירה היא 2
8 וזהה בה - לא קרינא ליה אתנן, אי לא מעטב 3
9 דמפרש רתום: כיון דקדידה בל משום לצאת ידי 4
10 שמים - אין אתנן. ומורי דמוקצה פירש: דאין 5
11 אנו צריכין למיר דבר זה. דהא דמוקצה פירש: דאין 6
12 דקאי בחצירה - היינו משום דרדיק למצוא 7
13 בלא עליה ואחר כך נתן לה. אבל הקנה לה קנן 8
14 סודר 'כשתביעלי ליה תיקני לך טלה זה הכל 9
15 מקום שחתי' - קני, ובהכי ודאי הכי 10
16 'דמורבה' (שם) דאי תבעא ליה קנן לדינא - 11
17 לא אמרין ליה 'ויל הוב לה'. ור"ב אמר אית 12
18 זו ואתח זו אתננה אסרה נתון דבא עליה לוקה 13
19 משום וזה - וקשיא: אם כן מה גורר ביה דין 14
20 של חששנא, דגורו הבא על הגיהי חייב משום 15
21 נדא - שפחה - גיה - וזהו: ואמר: הדין הוא הכא 16
22 דגיה וזה דאורייתא היא וש' אמר. ור"ב 17
23 סבירא ליה דהא אתנן דאמר נדא שפחה גיה אשת 18
24 איש. אבל משום דהי לוק דאורייתא. ואם 19
25 אתננה: לאפי מפרש דין הבא על הגיה איני 20
26 לוקה משום וזה. הא תנן בפרק 'ר"בא על 21
27 יבמה' (בבבא נט"ו. וסא"ב.) אין וזהו אלא 22
28 גיורת ושבעה בעלתה ונתא אלמנא דרגיה אלא 23
29 ונתו שיה לומר: דמגבירה ודאי היא וזהו 24
30 אבל בעדה גיה לא היה וזהו. **גירסא** 25
31 ארשונה מתיבא ונתה ונתה ואתה גיה - 26
32 סלקא עתה דהכי קאמר: ואתנן וזהו 27
33 ישראלית, כגון שנבעלה לאחד מחיבי 28
34 בריעות. שחיהו זהו כבר - ויהי אסרה לכל 29
35 אדם. ומהו דאי שבעת עתה עתה לומר. לה. 30
36 נמי וזה שחיהו מופקרת - היא אתנן. והיינו 31
37 כרבא, ותיבתא דאמי, ודילף 'תועבה' 32
38 'תועבה' ודתיבתא אלא לעריות שאן קדישן 33
39 תופסין בה. ופרקי: דא דקניט סיפא כרבא 34
40 אלמנה לכהן אלא מיני - רבי אלעזר. ואמר, 35
41 בזה חששו: דאי מיני - רבי אלעזר. וזהו 36
42 פניו הבא על התערה בעל וזהו. ולידידה הוא 37
43 אתנן בכל הבעלות שאינו לאשתו ומורה. 38
44 אבל לכהן יעלם אסור לך. ור"ב אמר אתנן 39
45 אלא מביתא דאסרה תפסיה בה קדישן. ור"ב עיקר 40
46 מנא ליה לכהן דא לא ילף ויהי רבי אלעזר 41
47 'תועבה' 'תועבה' למיר דלא היא אתנן אלא 42
48 לאותן שאן קדישין תופסין בה. כמו לר"ב. וש' 43
49 לומר: דכין דאית ליה רבי אלעזר דכל ביאה 44
50 היא וזה - אלמנא מחמייה הוא בוונה יותר 45
51 משאר איתנא. הכא בני מיני רבין אתנן 46
52 דמחמייה יותר שבתא גוסיא. והוא אתנן בכל 47
53 ביאה ואפילו מפני לנפשי. ופרקי: אי רבי 48
54 אלעזר - מאי איראי אלמנא? נתיני מפרדי 49
55 ומשני: סלקא דיתוס אמינא הואיל ובין אב 50
56 הוא - לא ליחסי. ופירש ש"י: הואיל ובין 51
57 אב הוא ללמוד שאן אתנן אסור אלא בפניו 52
58 ופניו, אבל אלמנא לכהן גדול דאסרה ליה 53
59 כבר - לא היה אתנן. קמשמע לן. אי לשון 54
60 רש"י. וקשה להבין. ורבינו נתנאל פירש: הואיל 55
61 ובין אב הוא ומשיר דין אתנן לדין אסורא 56
62 דכהן מוונה, דאמרינן דכל ביאה שפחה - 57
63 אסורה לכהן ויהי אתנן. ואפילו מפני שחיהו - 58
64 הכי נמי ליתנין דין אתנן מןהן. דומיא דזהה 59
65 דכהן דיהי אתנן, כלומר. שאן כן אסר 60
66 אכל

7 שקדמה והקריבו - הכי דמי? אי נימא דאקניה ניהליה
8 ליתיה - פשיטא דמוקצה, דעד פאן לא בא עליהו ואלא
9 דאמר לה "לא יקני לך עד שעת ביאה" - מי מציא
10 מקריבה ליה? "איש כי יקדיש את ביתו קדש לה" אמר
11 ורמנא, מה ביתו - ברשותו, אף כל - ברשותו - לא
12 צריכא, דאמר לה "לא מקניה לך עד שעת ביאה, ואי
13 מצימרה לך - יקני לך מעכשיו". בעי בי אושעיא,
14 קדימה והקדישוהי - מצינו? לא מקריבי אלקי,
15 דאמר רבי אלעזר: קדימה והקריבוהי - הקריבוהי היא -
16 דהא ליתיה בשעת ביאה, אבל הקדישוהי - אסור! -
17 היא גופה קמביעיא ליה: הקריבוהי, והא ליתיה בשעת
18 ביאה - מוקצה, אבל הקדישוהי בשעת ביאה - אסור. או
19 דלמא: כיון דהתנן אמרתו לנבותה כמסירתו להדיוט -
20 הקדישוהי מוקצה, וכל שכן הקריבוהי? תיקו. "בא עליה
21 ואתר קד נתן לה אתננה מוקצה". והתניא: בא עליה
22 ונתן לה, ואפילו עד שנים עשר חדשי - אתננה אסור!
23 אמר רב חנן בר רב כהסא: לא קשיא, הא - דאמר ר' 24
25 לה "הקבעי לך במלתה זה", דאמר לה "הקבעי 26
27 במלתה" קתם - במלתה זה" - והא מחוסר משכבו -
28 בזונה גויה - דלא קניא במשכבו. ואביעית אמיא: אפילו 29
30 בזונה ישראלית, כגון דקאי בחצירה - הא ותיבת לה 31
32 מעיקרא! - דשוייה לה אפותיקי, ואמר לה "אם עד יום 33
34 פלוני ותיבאי לך וזו" - מוקצה, ואם לאו - מלה כאתננה. 34
35 אמר רבי יוחנן ורבי יוחנן, ואמר אתנן כל עריות - אסור, 35
36 חוץ מאתנן אשתו גדה. מאי מעמא? "ונה" כתיב, והא 36
37 לא ונהי היא. ולוי אמר: אפילו אשתו גדה. מאי 37
38 מעמא? "תועבה" כתיב, והא - תועבה היא. ולוי נמי, 38
39 והכתוב "ונה" - אמר לך: תהיא - ונהי ולא ונהי - ור"ב, 39
40 נקא ליה מדרבי. דתניא, רבי אומר: אין אתנן אסור אלא כל 40
41 אתנן אשתו גדה, ושנתן לה שכר להפקעתה, ושנתנה לו 41
42 ראה לרבי, ור"ב לרבי - ובתתה אתנן ואתנן לא ניתן לה ותייה להקף. - ור"ב, האי "תועבה" 42
43 מאי עביד ליה? - מופיע ליה כדאבני. דאמר אביו: ונהי גויה - אתננה אסור, מאי מעמא? 43
44 כתיב הכא "תועבה", וכתיב התם "כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלו", מה לחלו - עריות 44
45 שאין קדושין תופסין בה, הכי נמי - אין קדושין תופסין בה. וכתב שבא עליה - אין לוקה עליה 45
46 משום ונהי. מאי מעמא? דאמר קרא "לא יחלו ורעו" - מי שרעו מיותם אחריו, יצא גויה - 46
47 דאין ורעו מיותם אחריו. ונהי ישראלית - אתננה מוקצה, מה מעום? דהא קדושין תופסין בה. 47
48 וכתב לשבא עליה - לוקה משום ונהי, מאי מעמא? דהא ורעו מיותם אחריו. ור"ב אמר: אחר 48
49 זה ואחר זה - אתננה אסור, וכתב הכא עליה - לוקה משום ונהי. מאי מעמא? ילפי מהקדי, 49
50 מה ונהי ישראלית - בלאו, אף ונהי גויה - בלאו. ומה אתנן ונהי גויה - אסור, אף אתנן 50
51 ונהי ישראלית - אסור. מתיבאי: אחר ונהי גויה, ואחר ונהי ישראלית - אתננה אסור. תיבתא 51
52 דאבני אמר לך אביו: הא מיני - רבי עקיבא היא, דאמר: אין קדושין תופסין בחיבי לאוין, והא 52
53 קמשמע לן - דכל ונהי לא תפסי בה קדושין, דומיא דאלמנה דלא תפסי בה קדושין - ולר"ב, 53
54 מאי שאן דקתני? "כגון אלמנה לכהן גדול"? - דומיא דאלמנה, מה אלמנה לא לסי עד דמתיר 54
55 בה, אף ונהי - עד דאמר "הא לך". לאפוקי מדרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: פניו תבא על 55
56 פניה שלא לשם אישות - עשאה ונהי. אבל הויא דונה מעיקרא - הכי נמי דאסור. לישאנא 56
57 אהרינאי: כי קתני הא - בעריות שאין קדושין תופסין בה. והא קתני מסיפא: אלא לכהן 57
58 גדול, ורשעה ורשעה לכהן הדיוט - אתננה אסור, והא הני - קדושין תופסין בהו! - הא מני 58
59 רבי

1 שקדמה והקריבו - קודם ביאה. ואי אצימרה לך שקול מעכשיו - הלכך
2 ברשותה הוא. ומציא לאקריבה. וכיון דאמר לה "לא יקני לך עד שעת ביאה"
3 איצטרך לאשמועתי מותר, אם קדמה והקריבו. דסלקא דעתך אמינא: אתנן ותי.
4 דרבי אלעזר גופה קמביעיא ליה - פירוש: פשיטא ליה לרבי אלעזר הקריבוהי -
5 אהרינא - וקדושתו - לא. ואי דלמא: הקריבוהי -
6 פשיטא ליה. והקדושתו - מספקא ליה. ותיק.
7 אסרתו לנבזה - ולא מיני למיחדר "כאילו
8 מסרתו להדיוט". במלת זה - והוא ר"ב
9 בשעת ביאה - דחיל עליה אתנן מיה. מלה
10 קתם - דמשרה לה בתר הכי - מתנה
11 בעלמא הוא, ואין אתנן אלא המיוחד בשעת
12 ביאה. הא ותיבת ניהלה מעיקרא - דהואיל
13 וקאי בחצירה - קאיא לה בשעת ביאה מיה,
14 ואמאי קרי ליה "זאתר כן נתן? ועד
15 קדמיא דאסור. עד יום פלוני משקלן לך כי
16 וכך ואי לא שקלי ליה - הלכך, כי מסר ולא
17 דיחל לה וזו" - איגלא מילתא דרדידה הוא
18 בשעת ביאה. ומהו, ואמר "אחר כך הוא, דהא
19 לא היה דידי עד דמטי יום פלוני, ואיצטרך
20 לאשמועתי דאסור. אתנן וכו' - שבא על
21 הזכר, ונתן לו אתנן - אסור להקריבה.
22 תועבה כתיב - כי תועבת לו אלהיו, גם
23 עוניהם, והוא נמי 'תועבת' הוא, ונדה
24 כתיבא גבי עריות, ואבולגו כתיב 'את כל
25 התועבות האלו'. ולא ונהי - דלא נתנה לו -
26 והיא בתנן - מותר. הבאות לו בעבידה -
27 שאין לך צד היתר בה. אבל שנת גדה
28 דמותר בה לאתר זמן. ואי שנת לא לתנה
29 שכר מקדישה - שכר מה שנבעלה
30 מנולמנתה, ולא שכר ביאה. ואף על פי
31 שאין ראה לרבי - דלישתי להקריבה. וכו'
32 לרבי רלא היה אתנן מה שחיה ונתנה לו -
33 מרתיב 'ותו להקף'. גויה אין ורעו מיותם
34 אחריו - דלא מקרי (זרע) אלא 'במה',
35 כדאפרין במבבא (א"ט.) כגון הכא
36 מישראלית קרי 'בגנ', ואין בגן הכא מן
37 הגיה קרי 'בגנ', אלא 'בגנ'. מאי מעמא
38 ילפי מהרדי - במה מציעו.
39 רבי

הערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה. ביצד? סאה ערלה שנפלה למאתים, ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה, או סאה ועוד של פלאי הכרם – זו היא שהערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה.

[דף י"ב ע"א]

גמרא אמר רבי קוריים: לא שהתרוימה מעלה את הערלה, אלא שהתרוימה מצטרפת עם החילין להעלות את הערלה.

ניחא תרוימה מעלה את הערלה, שבין מהורה מעלה את הפמאה. ערלה מעלה את התרוימה? פלום כמאה מעלה את הפהורה? לא אצל הורים, שפא אצל הכהנים? והתנינן: הערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה! שנייא היא תמן בין אצל הורים בין אצל

[דף י"ב ע"ב] הכהנים?

סאה תרוימה שנפלה למאה. אמר רבי לעזר: לית פאן לתוד מאה, אלא לתוד תשעים ותשעה.

סאה ערלה שנפלה לתוד מאתים. אמר רבי לעזר: לית פאן לתוד מאתים, אלא לתוד מאה ותשעים ותשעה.

הלכה ג' מתני' כל המחפץ והמתבל והמדמע בתרוימה ובערלה ובכלאי הכרם – אסור. בית שמאי אומרים: אף מטמא. ובית הלל אומרים: לעולם אינו מטמא, עד שיהא בו כביצה.

דוסתאי איש כפר יתמה היה מתלמידי שמאי, ואמר: שאילתי את שמאי הזקן, ואמר: לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ולמה אמרו כל המחפץ והמתבל והמדמע לתחמיר? מין במינו. להקל ולהחמיר? מין בשאינו מינו. ביצד? שאור של חיטים שנפל לתוד עיפת חיטים ויש בו כדי לחפץ. בין שיש בו לעלות באחד ומאה, בין שאין בו לעלות באחד ומאה – אסור. אין בו לעלות באחד ומאה, בין שיש בו כדי לחפץ, בין שאין בו כדי לחפץ – אסור.

להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו ביצד? גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם, בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה – אסור.

אין בהן בנותן טעם, בין שיש בהן לעלות באחד ומאה ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה – מותר.

גמרא רבי יוסי בשם רבי חילפיי, רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: כתפוח עושין אותו בית שמאי.

תמן תנינן: מי הצבע פוסלין אותו בשלשת לוגין, ואין פוסלין אותו בשינוי מראה.

אבא בר רביה דרב נחמן, דכרי רבי מאיר, משום שאיבה ניכרת.

רבי חונא בשם רבי אבא: אתיאי דרבי מאיר – כבית שמאי, כמה דבית שמאי אמרי: משום הימוין מחמיין, כן רבי מאיר אמר: משום שאיבה ניכרת.

עד כדון דכר שיש בו איפור וטומאה, יש בו טומאה ואין בו איפור מהו? הימין מפניו למקום אחר – נעשה זה אסור וזה אסור. ריבה על הראשון וכיפלו – נעשה

[דף י"ג ע"א]

עקר מפלה, ומפלה עקר.

שאור של תרומה שנפל לתוך העסה והגביהו, ואחר כך נתחמצה העסה – הרי זו מותרת, ודכותה, תאנה של תרומה שנפלה לתוך מאה, הונגבה אחת מהן ואחר כך הכרה התרומה – תהא מתרת! תמן – לא הכר האפור, ברם הכא – הכר האפור:

רבי יונה בעי: ולמה [לא] תנינן גריסין שנתבשלו עם האורז? אלא מתניתין כמאן דאמר: נותני טעם לפגם – [אסור] מתר. ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מתר, מודה הוא הכא שהוא אסור. גריסין של תרומה שנפלו עם עדשים של חלין ויש בהן נותן טעם, רבה עליהן עדשים של חלין מתר. עד כמה ירבה? תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל בי רבי יוסי. על דעתיה דרבי, דו אמר: עד שירבו על כולהו. על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי, דו אמר: עד שירבו על הנפלין.

גריסין שנתבשלו עם עדשין של חלין ואין בהן נותן טעם. רבה עליהן גריסין של חלין, מין מעורר את מינו לאסור. לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האפור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לאו – מתר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האפור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לאו – מתר. הדיא אמרה רבה עליהן גריסין של תרומה – מתר:

הלכה ד' מתני' שאור של חלין שנפל לתוך עסה, ויש בו כדי לחמיין, ואחר כך נפל שאור של תרומה או של בלאי הכרם, ויש בו כדי לחמיין – אסור. שאור של חלין שנפל לתוך עסה וחימצה, ואחר כך נפל שאור של תרומה, או שאור של בלאי הכרם, ויש בו כדי לחמיין – אסור. ורבי שמעון מתיר:

גמרא תני חנניה בשם רבי יוחנן: אף הראשונה במחלקת. אמר רבי יונה: תוינן

[דף י"ג ע"ב]

סכרין מימר: מה פליגינן? בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו, ונפל שאור של חלין תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחלה – כבר נתחמצה העסה.

כל נותני טעמים בין לפגם בין לשבח – אסור; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: לשבח – אסור, לפגם – מתיר. רבי שמעון בן לקיש אומר: מה פליגינן? בשהשביח ואחר כך פגם, אבל אם פגם ואחר כך השביח – אף רבי מאיר מודה. רבי יוחנן אומר: לא שנויא, היא השביח היא פגם, היא פגם היא השביח – היא המחלקת.

תמן תנינן: שעורין שנפלו לתוך הבור של מים, אף על פי שהבאישו מימיו – מימיו מותרים. והדא מתניתין מאי היא? רבי יוחנן אומר: במחלקת. רבי שמעון בן לקיש אומר: דברי הכל. רבי יוסי בי רבי בון אומר אילין שמועטא הדא, רבי יוחנן אומר במחלקת, רבי שמעון בן לקיש אומר דברי הכל.

אמר רבי יונה: צורכה להדא דרבי שמעון בן לקיש, לא בן סברין מימר: מה פליגינן? בשהימין זה כל כחו וזה כל כחו, ונפל שאור של חלין תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה, כבר נתחמצה העפה. ואפילו נפל שאור של חלין תחלה, נעשה כמי שהשביח מעקרו ואחר כך פגם.

הור רבי יונה ומר: האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה, משיירת היא כל שהוא. אותו כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולקסוף פגם. וקשוא אילו השביח ולא פגם שפוא כלום היא?

רבי יונה בעי: מה בין שבת מזה ומזה, ומה בין פגם מזה ומזה? שבת מזה ומזה – אסור, פגם מזה ומזה מתיר!

[דף י"ד ע"א]

אמר רבי מנא: שבת מזה ומזה – את רואה כמי שאינו, אותו האפור אם יש בו כדי לאסור. פגם מזה ומזה – את רואה את התערב כמי שאינו, אותו האפור אין בו כדי לאסור:

הלכה ה' מתני' תבלין שנים שלשה שמות ממין אחד או משלשה – אסור ומצטרפין. רבי שמעון אומר: שנים או שלשה שמות ממין אחד, או שני מינין משם אחד – אין מצטרפין:

גמרא ניקא שני שמות ממין אחד, שני מינין משם אחד? רבי אבהו בשם רבי לעזר: במיני מתיקה שנו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: שלשה נותני טעמים הן, כל שההדיום טועמו ואומר: "קדרה זו אינה חסרה" ונפל, זו היא נותן טעם לשבח מתיר. ואפילו אומר: "תבלין פלוני יש בקדרה זו" – זה הוא נותן טעם לפגם מתיר. וכל שהאמן טועמו ואומר: "תבלין פלוני יש בקדרה זו" – זה הוא נותן טעם לפגם אסור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האפורין משערין אותן בלו בצל בלו קפלוט.

עד כדון דבר שדרכו להשתער בכצל וקפלוט, דבר שאין דרכו להשתער בכצל וקפלוט במה אתה משער. הכפון

[דף י"ד ע"ב]

בַּפּוֹה אַתָּה מְשַׁעְרוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: לֹא בֵּן אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: בְּמִינֵי מַתִּיקָה שְׁנֵי. מִינֵי מַתִּיקָה עַל יְדֵי שְׂדֵרְכָן לְהַשְׁתַּעַר בְּבָצֵל וְקַפְלוּט – מְשַׁעְרִין אוֹתוֹ כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. שְׂאֵר כֹּל הָאֶסְרוּיִן עַל יְדֵי שְׂאִיז דְּרָבָן לְהַשְׁתַּעַר בְּבָצֵל וְקַפְלוּט – מְשַׁעְרִין אוֹתָן בְּמִינָן. הַכּוּמֹז – מְשַׁעְרִין אוֹתוֹ בְּמִינוֹ. רַבִּי מְנָא לֹא אָמַר בֵּן, אֲלֵא לֹא בֵּן אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: בְּמִינֵי מַתִּיקָה שְׁנֵי. מִינֵי מַתִּיקָה עַל יְדֵי שְׂטַעְמָן שְׁוֵה – מְשַׁעְרִין אוֹתָן כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. שְׂאֵר כֹּל הָאֶסְרוּיִן, עַל יְדֵי שְׂאִיז טַעְמָן שְׁוֵה – אִין מְשַׁעְרִין אוֹתָן כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. הַכּוּמֹז – צְרִיכָה.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כֹּל גּוֹתְנֵי טַעְמִים – אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שְׂיִטְעוּם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסוּר. הַתִּיב רַבִּי הֶמָּא בֵּן רַבִּי יוֹסִי קוּמֵי רַבִּי יוֹחֲנָן: הָרִי בְּשָׂר בְּחֻלְבֵי הָרִי לֹא טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסוּר וְאֵת אָמַר לֹקְהוּ וְקַבְּלָה. מַהוּ וְקַבְּלָה? בְּאִינֵשׁ דְּשִׁמְעָה מִיַּלְיָה דְּבַעַל דִּינְיָה וְקַבְּלָה.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כֹּל גּוֹתְנֵי טַעְמִים אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן חוּץ מִגּוֹתְנֵי טַעַם שֶׁל נְזִיר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: כֹּל גּוֹתֵן טַעַם אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שְׂיִטְעוּם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסוּר, וּבְנְזִיר אֶפִּילוּ לֹא טַעַם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסוּר.

אָמַר רַבִּי בָּא בַר מַפְּל: כֹּל גּוֹתְנֵי טַעְמִים אִין אֶסוּר וְהִתֵּר מְצַטְרְפִין, וּבְנְזִיר אֶסוּר וְהִתֵּר מְצַטְרְפִין. מַתְנִיתָא מְסִיעַ לְדִין וּמַתְנִיתָא מְסִיעַ לְדִין. מַתְנִיתָא מְסִיעַ לְרַבִּי זְעִירָא, כְּזוּת יוֹז שְׁנַפְל לְקַדְרָה, אֲכַל מְמוּנָה כְּזוּת – פְּטוּר עַד שְׂיִאכַל אֵת כְּלָהּ. עַל דְּעִתִּיָּה דְּרַבִּי בָּא בַר מַפְּל בִּיּוֹן שְׂאֲכַל מְמוּנָה כְּזוּת הַיָּב. מַתְנִיתִין מְסִיעַ לְרַבִּי בָּא בַר מַפְּל! מִמְּשַׁמְעַ שְׁנַאֲמַר (בבבבב) וְכַל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה. וְכִי מַה הֵנִיחַ הַכְּתוּב שְׂלֵא אָמְרוּ? אֲלֵא לְפִי שְׁנַאֲמַר (ש) מְכַל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מִחֲרַצְנִים וְעַד זֶג לֹא יֵאכַל מִיּוֹן וְשִׁכְרָה יִזִּיר, מַה תְּלִמּוּד לִזְמַר וְכַל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה? אֲלֵא שְׂאֵם שְׂרָה עֲנָבִים וְשְׂרָה פִתּוּ בְּהוֹן וְיֵשׁ בְּהוֹן כְּדִי לְצַרְף בְּהוֹן כְּזוּת – הַיָּב.

כַּמֶּן אַתָּה דִּן לְכָל אֶסְרוּיִן שְׁבַתְּוֹרָה, וּמַה אִם הִיוּצֵא מִן הַגֶּפֶן שְׂאִין אֶסְרוּיִן אֶסוּר עוֹלָם, וְאִין אֶסְרוּיִן אֶסוּר הַנְּגָה, וְיֵשׁ לוֹ הִיתֵר לְאַחַר אֶסְרוּיִן – עֲשֶׂה בּוֹ טַעַם כְּעֶקֶר. שְׂאֵר כֹּל הָאֶסְרוּיִן שְׁבַתְּוֹרָה, שְׂאֶסְרוּיִן אֶסוּר עוֹלָם, וְאֶסְרוּיִן אֶסוּר הַנְּגִיָּה, וְאִין לְהוֹן הִיתֵר אַחַר אֶסְרוּיִן אִינוּ דִּין שְׁנַעֲשֶׂה בְּהוֹן אֵת הַטַּעַם כְּעֶקֶר! כַּמֶּן לְמַדּוּ חֲכָמִים: כֹּל גּוֹתְנֵי טַעְמִים שְׂיִהוּ אֶסְרוּיִן. וְקִשְׂיָא עַל דְּרַבִּי זְעִירָא, בְּכָל אַתֵּר אָמַר עַד שְׂיִטְעוּם, וְכָא אָמַר אֶפִּילוּ לֹא טַעַם:

הַלְכָה ו' מַתְנִי' שְׂאוּר שֶׁל חֲלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁנַפְלוּ לְתוֹךְ עֶסְה, לֹא כְּזוּת כְּדִי לְחַמֵּן וְלֹא כְּזוּת כְּדִי לְחַמֵּן, וְהַצְטְרַפוּ וְחִמִּיצוּ, רַבִּי לְעֹזֵר אוֹמֵר: אַחַר הָאֶחְרוֹן אֲנִי בָּא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין שְׁנַפְל הָאֶסוּר בְּתַחֲלָה, בֵּין כּוּמֹז – לְעוֹלָם אִינוּ אוֹסֵר עַד שְׂיִהָא בּוֹ כְּדִי לְחַמֵּן. וְעֹזֵר אִישׁ הַבִּירָה הֵיךְ מִתְלַמְּדֵי שְׂמַאי

ואמר: שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח, ואמר: לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמין:

גמרא תמן תנינן: ויין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. הוקיה אומר: כוס שמזגו מן האסור ומן היתר ונפל אסור בסוף – אסור, היתר בסוף – היתר. אומר רבי שמואל בר רב יצחק: דרבי ליעזר היא, דרבי ליעזר אומר: אחר הארוז אני בא. אומר רבי ירמיה: חמר הוא כיון נסך.

רבי יוסי בעי: אם חמר הוא כיון נסך, אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור. רבי יסא בשם רבי יוחנן: כוס שמזגו מאסור ומהתר, את רואה את ההתר כמי שאינו, אותו האסור אם יש בו כנותן טעם אסור ואם לאו מתר.

אמר רבי הושעיה: והוא שנפל ההתר בסוף. רבי אימי בשם רבי יוחנן: לא שנייא, בין שנפל אסור בתחלה והתר בסוף, להיתר בתחלה ואסור בסוף. אפלו מים ויין, אפילו נמוג כל צורפו מן ההתר, את רואה את ההתר כמי שאינו, אותו האסור אם יש בו כנותן טעם – אסור, ואם לאו – מתר.

אמר רבי זעירא: הדיא דאת אמר וכולה תיננין היאך עבידא. רבי יוסי בי רבי בון, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: צלוחית של ויין נסך שנפלה לתוך חבית של ויין, וחזרה ונפלה לתוך הכור של מים את

[דף ט"ו ע"א]

רואה את ההתר כמי שאינו אותו האסור אם יש בו כנותן טעם אסור ואם לאו מתר:

עד כדון בשנפלו בזה אחר זה, נפלו שתיהן באחת מה אמר בה רבי ליעזר? נשמעינה מן הדיא: אימתי חמיצן של בותיים מתר לאחר הפסח? של בעלי בתים – אחר שלש שבתות של אפיה. ושל נחתומים בכפרים – לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים – לאחר שלשה תנורים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בשאמרו: של בעלי בתים – אחר שלש שבתות של אפיה, והוא שיהא אדם גדול, או שיהא משיא את בנו, ואפה שלשה תנורים בשבת אחת, זה אחר זה וזה אחר זה – מתר. ואף בשאמרו: של נחתומים בכפרים – לאחר שלשה ימים, והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים כיום אחד זה אחר זה וזה אחר זה – מתר. תני רבי שמעון אומר: ואף בשאמרו של נחתומים בכפרים – לאחר שלשה תנורים עד שלשה ימים אסורין, שמשחרית הוא בודה לו שאור לכל אותו היום:

אותה העפה השניה – לא מאסור ומהתר היא מתחמצנת? ומר רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של בותיים? רבי ליעזר.

ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא: נהירת דהויתון מסין את רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש: מאן תנא חמיצן של בותיים? רבי ליעזר. ואנן לינן אמרין כן, אלא רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: ירדו לחמיצן של בותיים כרבי ליעזר. ועוד מן הדיא דאמר רבי חנינא, דרבי אבהו אבא הוה

ליה עובדא, שלח שאל לרבי חייה ולרבי יסא ולרבי אימי, ואורזן ליה ברבי ליעזר. מה ביהודיאי מורי?
לא משום שרדו להמיצן של כותיים ברבי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא: הוה מה דתימר תמן
הלכה ברבי ליעזר. וכא הלכה ברבי ליעזר. אמר ליה ולכל דבר:

הלכה ז' מתני' גלים שפסגן בשמן טמא, וחזר וסבן בשמן טהור. או שפסגן בשמן טהור, וחזר וסבן
בשמן טמא, רבי ליעזר אומר: אחר הראשון אני בא, והכמים אומרים: אחר האחרון:

גמרא מה טעמא דרבי ליעזר? הראשון מוציא את האחרון, אמר רבי יוחנן: רבי יהודה ורבי ליעזר
שניהן אמרו דבר אחד. דתנינן תמן: צלוהית שפיה צר – מובל ומעלה בדרבו. רבי יודה אומר: הוה
הראשונה. כמה דרבי יודה אומר: הראשון מוציא את האחרון, בן רבי ליעזר אומר אוף הכא: הראשון
מוציא את האחרון. עד דדון בשפסגן מכן ומצא בצד השני. סה מכן ומצא מכן

[דף ט"ו ע"ב]

מה אמר בה רבי ליעזר. נשמענה מן תדא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא סוף דבר צלוהית,
אלא אפילו ספל. ואמר רבי יוחנן: רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לה מימר תמן
בשפסגן מכן ומצא בצד השני. לא בשפסגן מכן ומצא מכן! אוף הכא בשפסגן מכן ומצא מכן:

הלכה ח' מתני' שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עפה, לא בזה כדי לחמין ולא בזה
כדי לחמין, והצטרפו וחימיצו – אסור לזרים ומתיר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדרה, לא באלו כדי לתביל ולא באלו כדי לתביל,
ונצטרפו ותיבילו – אסור לזרים ומתיר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים:

גמרא שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העפה, לא בזה כדי לחמין ולא בזה כדי לחמין
ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומתיר לכהנים. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים. בזה כדי לחמין ובזה כדי
לחמין ונצטרפו וחימיצו – אסור לזרים ולכהנים. רבי ליעזר ברבי שמעון מתיר לזרים.

רבי אבהו אומר: רבי יוחנן בעי: מה בין תרומה אצל הזרים, מה בין שביעית אצל הכהנים? תרומה
אצל הזרים – אסורה, שביעית אצל הכהנים – מתרת!

חזר ואמר רבי יוחנן: תפתר שנפל שאור של תרומה תחלה, לא באת שביעית אלא לפגם. רבי ליעזר
בי רבי שמעון בשיטת אביו. מהו בשיטת אביו? כמה דרבי שמעון אומר: נותני מעמים לפגם – מתיר
בן רבי ליעזר בי רבי שמעון אומר: נותני מעמים לפגם – מתיר.

אמר רבי אבא מרי: מהו בשיטת אביו? כמה דרבי שמעון אומר: כל הספיהזין – מתרין, בן רבי ליעזר
בי רבי שמעון אומר: כל הספיהזין – מתרין.

כלום אמר רבי שמעון אלא בספיהי גרק, דלמא בספיהי זרעים? וקמת היא ספיהי יירק היא ספיהי זרעים.

רבניו דקיסרין אמרין: אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו, משום נותני טעם לפגם – מתר. בשיטת חכמים, משום שמות מצטרפין:

הלכה ט' מתני' התיכה של קדשי קדשים, ושל פגול, ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – אסור לזרים ומתר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאווה – אסור

[דף ט"ז ע"א]

למאמאם ומתר לטהורים:

גמרא תני של פגול ושל נותר ושל קדשים קלים. אמר רבי יונה: לא אמר אלא קדשים קלים.

פגול ונותר לאהר זריקה לא בלפני זריקה הו? לא אמר אלא פגול ונותר דבר שאין זריקה מתרתו, בקדשי קדשים, הא בקדשים קלים הואיל והן מתרין אחר זריקה, אפלו לפני זריקה – אין לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי יוסי: לא אמרו אלא קדשים קלים פגול ונותר לאהר זריקה, לא בלפני זריקה הו, לאיזה דבר נאמר פגול ונותר? להוציא קדשים קלים לאהר זריקה, הוא לפני זריקה, הואיל והן אסורין בקדשים קלים – לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי אבין: לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי (דברים יב) **ונדבותיה** – זו תודה ושלמים, שאם אכל מהן לפני זריקת דמים – לוקה. רבי שמעון בן לקיש אמר: במחלקת. רבי יוחנן אמר: דברי הכל.

וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש, לא בן סברנן מימר, בולקין לשון תרומה – מצטרפין, וכא יצטרפו בולקין לשון טמאה ולשון זרות: סבר רבי שמעון בן לקיש פתדא דתני בר קפרא: התיכה

[דף ט"ז ע"ב] של קדש ושל פגול ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – רבי שמעון מתיר והחכמים אסורין:

הדרן עלה התרומה

פרק שלישי

הלכה א' מתני' בגד שצבעו בקליפי ערלה – ידלק. נתערב באחרים בלן ידלוקו: דברי רבי מאיר. והחכמים אסורין: יעלו באהד ומאתים:

גמרא **בגד שצבעו בקליפי ערלה כו.** כתיב (ויקרא יט) **וערלתם ערלתו את פרוי,** אית תני תני בסמוך לפרוי. אית תני תני בעורל את פרוי. מאן דאמר בעורל את פרוי – קליפין וגרעינין במשמע. מאן דאמר בסמוך לפרוי – קליפין במשמע ולא גרעינין.

וגרעינין מנין? הוי סופד מימר: **את פרוי** – בסמוך לפרוי.

אית דבעי נשמעינה מן הדא, **וערלתם ערלתו את פרוי,** דכר שהיא עורל את פרוי ופרוי עורלו. רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום שנאמר **לא תאכל, לא תאכלו, לא יאכלו,** את תופס אסור הנטיה באסור אכילה, עד שיבוא הכתוב ויפרש לך כשם שפרש לך באבר מן החי ובנבלה. מה פרש לך באבר מן החי? (שמות כב) **ובשר בשדה טרפה לא תאכלו.** ומה פרש לך בנבלה? (דברים יד) **לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה.**

תני חזקיה ופליגי, וכי מה אסרו לכלב?

והא כתיב (ויקרא י) **כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו!** מעתה אתה תופש אסור הנטיה באסור אכילה! שנייא היא דכתיב (שם) **וחלב נבלה וחלב טרפה וגומר.**

והכתיב (דברים יב) **רק את הדם!** מעתה את תופש אסור הנטיה באסור אכילה. שנייא היא דכתיב (שם) **על הארץ תשפכנו במים,** מה מים מתרים בהנטיה, אף הדם מתר בהנטיה.

והכתיב (בראשית לב) **על בן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה!** אמר רבי אבהו: קימתינה בגיד הנשה של נבלה.

והכתיב (ויקרא כג) **ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו!** אמר רבי אבא מרי אהוה דרבי יוסי: שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן.

והכתיב (ויקרא יא) **לא תאכלום כי שקץ הם!** אמר רבי מנא: מעט אסור הנטיה שבו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: העושה אספגנית משור הנסקל ומחמין שעבר עליו הפסס – אינו לוקה, שאין לא תעשה שלו מחזור. מכלאי הכרם – לוקה, דאמר רבי חנינא (דברים כב) **פן תקדש** – פן תוקד אש. מערלה צריכה, עשה לרחקו כתיב, לא תעשה לאוכל כתיב, לא תעשה לרחקו לא כתיב.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן! ממשמע שנאמר (שמות כא) **סקול יסקל השור,** וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה, ומה תלמוד לומר **לא יאכל את בשרו?** להודיעך שכל שם שהוא אסור

[דף י"ז ע"א]

באכילה כד אסור בהנטיה. מה עביד לה רבי יוחנן? פתגם לה כשקדמוהו הבגלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו.

רבי זעיריה בעא קומי רבי אבהו: הֲכָא אֶתְ אָמַר הֲכֵן, וְהֲכָא אֶתְ אָמַר הֲכֵן? אָמַר לֵה: תְּדָא מִשְׁמִייה דְרַבִּי לְעֹזַר וְתְדָא מִשְׁמִייה דְרַבִּי יוֹחֲנָן.

רַבְנִין דְּקִיסְרִין, רַבִּי אַבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כָּל מְקוּם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכְלוּ אִין אֶת תּוֹפֶס אִסּוּר הַנִּיחָה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. בְּנִין אַב שֶׁבְּכֵלָן (יִקְרָא ו) וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף.

תַּנִּי הִזְקִיחַ מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן, מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (יִקְרָא ו) כָּל חֶלֶב שׁוֹר וְכֹשֶׁב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ, לְאִיזָה דְבַר נֶאֱמַר וְחֶלֶב וְחֶלֶב נִבְלָה, לְאִיזָה דְבַר נֶאֱמַר לְכָל מְלֶאכֶה? בָּא לְהוֹדִיעַךְ אֶפְלוּ לְמֶלֶאכֶת הַגְּבוּהָ. מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו) רַק הַדָּם לֹא תֹאכְלוּ, לְאִי זֶה דְבַר נֶאֱמַר עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ בְּמִים? מַה הַמִּים מְכַשְׂרִין, אִם הַדָּם מְכַשֵּׁיר.

מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יד) לֹא תֹאכְלוּ כָּל נִבְלָה, לְאִיזָה דְבַר נֶאֱמַר לִגְר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְנַנֵּה וְאֲכַלְהָ? בָּא לְהוֹדִיעַךְ שֶׁגַּר תּוֹשֵׁב אוֹכֵל נִבְלוֹת.

מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב) וּבִשָּׂר בִּשְׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ, לְאִיזָה דְבַר נֶאֱמַר לְכָלֵב תִּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ? אוֹתוֹ אֶתְהָ מִשְׁלִיךְ לְכָלֵב, וְאִי אֶתְהָ מִשְׁלִיךְ חֵלִין שֶׁנִּשְׁחַטּוּ בְּעֹזְרָה.

מִתְנִיתִין מִסִּיעַ לְדִין וּמִתְנִיתָא מִסִּיעַ לְדִין. מִתְנִיתָא מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן (שְׁמוֹת יג) לֹא יֹאכַל חֲמִץ, לְעִשׂוֹת אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל. אֶתְהָ אוֹמַר לְקָד, אוֹ אִינוּ אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנִּיחָה? בְּשֵׁהוּא אוֹמַר לֹא תֹאכַל עַלְיוּ חֲמִץ, לְמִדְּנָה שֶׁהוּא אִסּוּר בְּהַנִּיחָה, הָא מַה תְּלָמוּד לִזְמַר וְלֹא יֹאכַל חֲמִץ? לְעִשׂוֹת אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל; דְּבַרִּי רַבִּי יֹאשִׁיָּהּ.

רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר: אִינוּ צְרִיךְ, מַה אִם שְׂרָצִים קָלִים – עֲשֵׂה בְּהֵן אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל, חֲמִץ חֲמוּר – אִינוּ דִין שֶׁנֶּעֱשֶׂה בּוֹ אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל! הָא מַה תְּלָמוּד לִזְמַר לֹא יֹאכַל חֲמִץ? לֹא בָּא הַכְּתוּב אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנִּיחָה. בְּגִין דְּכִתִּיב לֹא יֹאכַל, הָא מִלֵּא תֹאכַל לִית שְׁמַע מִינָה בְּלוּם. וְהִדָּא מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן.

פְּשִׁיטָא שְׂאִין הַקְּרַקַּע נֶאֱמַר. צַר צוּרָה בְּקַרְקַע – נֶאֱמַר.

צָבַע דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אִילּוּ הִשְׁתַּחֲוּוּה לּוֹ – לֹא אִסּוּר, מִפְּנֵי שֶׁצָּבַעוּ – אִסּוּר. מִיכֵן שֶׁצָּבַעוּ צְרִיכָה: בְּגַד גָּדוֹל שֶׁצָּבַעוּ עַל מִנֵּת לְחֹתְכּוּ מַה אֶתְ עֶבֶד לֵה, בְּמוֹסְגַר אוֹ בְּמוֹחֲלָמָ? אִין תַּעֲבִדְיָנִיה בְּמוֹסְגַר – מִתַּר, אִין תַּעֲבִדְיָנִיה בְּמוֹחֲלָמָ – אִסּוּר.

צָבַעוּ וְחֹזַר וְצָבַעוּ וְהִקְדִּיתָ, נֶאֱמַר אִם הָיָה צְרִיכָה לְצָבִיעָה הָרֵאשׁוֹנָה – אִסּוּר, וְאִם לֹא – מִתַּר.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חליו, מאן דאמר נותן טעם לפגם מתר, אוף הכא מתר. ומאן דאמר נותן טעם לפגם אסור, אוף הכא אסור.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי רמון של חליו? ויבא פהדא, עגולי דבלת, הגדולים מעליו את הקטנים, והקטנים מעליו את הגדולים.

רב הונא אמר: ביני מתניתא, הגדולים מעלים את הקטנים במשקל. הקטנים מעליו את הגדולים במניין. תמן – מין במינו, ברם הכא – מין

[דף י"ז ע"ב]

בשאינו מינו.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי חליו, מין אחד, ויבא פהדא, רבי יהושע אומר: תאנים שחורות מעלות את הקבנות, והקבנות מעלות את השחורות. תמן – הוא ראוי להתכן, ברם הכא – אינו ראוי להתכו.

מה דמי לה? גזים גזיוות. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מה דמי לה? בנגד גדול שצבעו על מנת להתכו מיעבדיניה דורדסין ודורדסין:

אמר רבי יוחנן: סממניו בסממניו – בטליו במאיתים. מי צבעים במי צבעים – בטליו ברב.

אמר רבי בא בר ממל: הנטיית ערלה – בטלה ברב. מתניתין פליגא על דרבי בא בר ממל! תבשיל שפשלו בקליפי ערלה ידלק. פתר לה קדירה בקדרות.

אמר רבי יוסי: מסבך סבך רבי בא בר ממל, שמתר לעשות בן בתחלה, לא לשעבר.

מיי כדון? אם יש בו כדי לצבע, את רואה את התתר כמי שאינו, אותו האפור שבו כדי לאסור. אם אין בו כדי לצבע, את רואה את התתר כמי שאינו, אותו האפור אין בו כדי לאסור.

תמן תנינן: אלו דברים של גזים אסורין ואפורין אפור הנטיה, היין והחמין של גזים שהיה מתחלתו ויין ותרם הדרניי.

רבי זעיריה בשם רבי ירמיה: רבי מאיר היא! דתני: תרם הדרניי – אסור, ואפורו אפור הנטיה.

מה גן קיימין? אם פשנתנו בתבשיל – דברי הכל אסור, אם פשמכרו חוץ מדמי ויין נסד שבו – דברי הכל מתרו אלא פי גן קיימין, פשנתנו על גבי תבשיל.

מהו לסמך בו פרעי המיטה? רבי לעזר אומר: אסור. רבי יוחנן אומר: מתר.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג, א הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מִנֵּין אַתָּה אֹמֵר שְׁבַמְדָּה שְׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין לוֹ, שְׁנֵאָמַר (יִשְׁעִיָּהוּ כו, ח): "בְּסֵאסְאָה בְּשִׁלְחָה תִּרְבֶּנָּה", אֵין לִי אֵלָא סְאָה, מִנֵּין לְרַבּוֹת תִּרְקַב וְחֻצֵי תִרְקַב? קַב וְחֻצֵי, קַב רֹבַע, וְחֻצֵי רַבַּע, תִּמְן וְעוֹכְלָא, תִּלְמוּד לֹמַר (יִשְׁעִיָּה ט, ד): "כִּי כָל סֹאן סֹאן בְּרַעַשׁ" – הִרִי כַּאן מֵדוֹת הִרְבָּה, חֲשׁוֹנוֹת הִרְבָּה. אֵין לִי אֵלָא דְּבַר הַבָּא בַּמְדָּה, מִנֵּין שְׁאֲפִלוּ פְרוּטוֹת קִטְנוֹת מִצְטָרְפוֹת לְחֻשְׁבוֹן גְּדוֹל? תִּלְמוּד לֹמַר (קֹהֶלֶת ז, כז): "אַחַת לְאַחַת לְמִצָּא חֻשְׁבוֹן". וְכֵן מִצְיָנוּ בְּסוּטָה, שְׁבַמְדָּה שְׁמֻדָּה – בָּהּ מְדָדוּ לָהּ. הִיא עֲמָדָה עַל פֶּתַח בֵּיתָה לְרֵאוֹת לוֹ – לְפִיכָךְ כֹּהֵן מְעַמְדָּה עַל שְׁעָרֵי נִיגְנוֹר וּמֵרָאָה קִלוּנָה לְכָל. הִיא פֶּרְסָה לוֹ סוּדְרִין נֶאֱיִן עַל רֵאשִׁיָּה – לְפִיכָךְ כֹּהֵן נוֹטֵל צְעִיפָה מֵרֵאשִׁיָּה וּמִנִּיחָהּ תַּחַת רִגְלֵיהָ. הִיא קֹלְעָה לוֹ שְׁעָרָה – לְפִיכָךְ כֹּהֵן סוֹתְרָה. הִיא קֶשְׁטָה פְּנִיָּה – לְפִיכָךְ פְּנִיָּה מוֹרִיקוֹת. הִיא כְּחֹלָה לוֹ עֵינֵיהָ – לְפִיכָךְ עֵינֵיהָ בּוֹלְטוֹת. הִיא הִרְאָתָה לוֹ בְּאַצְבַּע – לְפִיכָךְ צְפֻרְנֵיהָ נוֹשְׂרוֹת. הִיא הִרְאָתָה אֶת בִּשְׂרָה – לְפִיכָךְ כֹּהֵן קוֹרַע חֲלָקָה, וּמֵרָאָה קִלוּנָה לְרַבִּים. הִיא חִגְרָה לוֹ בְּפָנִים – לְפִיכָךְ כֹּהֵן מֵבִיא חֶבֶל מִצְרֵי וְקוֹשֵׁר לְמַעְלָה מִדְּדֵיהָ, וְכָל הַרוּצָה לְרֵאוֹת בָּא וְרוֹאֶה. הִיא פֶּשְׁטָה לוֹ יֶרְכָה – לְפִיכָךְ יֶרְכָה נִמְסָת. הִיא קֹבֵלְתוֹ עַל פֶּרְסָה – לְפִיכָךְ פֶּרְסָה צָבָה. הִיא הֶאֱכִילָתוֹ מְעַדְנֵי עוֹלָם – לְפִיכָךְ מִנְחָתָה מֵאֵכֶל בְּהֵמָה. הִיא הִשְׁקָתוֹ יַיִן בְּכוֹסוֹת מְשֻׁבָּחוֹת – לְפִיכָךְ כֹּהֵן מִשְׁקָה אוֹתָהּ מִיַּם הַמָּרִים בְּמִקְדָּה שֶׁל חֵרֶס. הִיא עֲשֻׁתָּה בְּסֹתֵר שְׁנֵאָמַר (אִיּוֹב כד, טו): "וְעַיִן נֶאֱפֵן שְׁמֵרָה נֶשֶׁף לְאֹמֵר" וְגו', וְאֵינָה יוֹדַעַת הַיּוֹשֵׁב בְּסֹתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁם בָּהּ פָּנִים, שְׁנֵאָמַר (שֵׁם): "וְסֹתֵר פָּנִים יִשִּׁים". דְּבַר אַחֵר: מְלַמֵּד שֶׁהֶמְקוֹם מוֹצֵיא סִתְרָה לְגִלּוּי, שְׁנֵאָמַר (מִשְׁלֵי כו, כו): "תִּכְסֶּה שְׁנֵאָה בְּמִשְׁאוֹן תִּגְלֶה רֵעֵתוֹ בְּקֹהֶל" וְגו'.

ג, ב אֲנָשִׁי הַמְּבּוּל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֵלָא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֵאָמַר

(אִיּוֹב כא, ט – יג): "בְּתִיָּהֶם שְׁלוֹם מִפְּחַד וְלֹא שִׁבְט אֱלוֹהִים עֲלֵיהֶם וְגו'". שׁוּרוֹ עֵבֶר וְלֹא יִגְעַל תִּפְלֹט פָּרְתוֹ וְלֹא תִשְׁכַּל; יִשְׁלַחוּ כִצְאֵן עֲוִילֵיהֶם וְיִלְדִיָּהֶם יִרְקְדוּן; וְכַתִּיב: "יִשְׂאוּ כֶתֶף וְכִנּוֹר וְיִשְׁמַחוּ לְקוֹל עוֹגֵב". וְכַתִּיב: "יָבִלוּ בְטוֹב יְמֵיהֶם" וְגו'. הִיא גְרָמָה לָהֶם שְׁאֲמָרוּ לְאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרִכֶּיךָ לֹא חִפְצָנוּ; מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ וּמַה נוֹעִיל כִּי נִפְגַּע בּוֹ (אִיּוֹב יד – טו). אָמַרוּ: כְּלוֹם צְרִיכִין אָנוּ לוֹ אֵלָא לְטִפָּה שֶׁל גְּשָׁמִים? הִרִי יֵשׁ לָנוּ נְהָרוֹת וּמְעִינּוֹת שְׁאֵנוּ מְסַתְּפִקִין בָּהֶם בִּימּוֹת הַחֲמָה וּבִימּוֹת הַגְּשָׁמִים, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית ב, ו): "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ"; אָמַר לָהֶם הַמְּקוֹם: בְּטוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעָה לָכֶם, בָּהּ אַתֶּם מִתְגָּאִים לְפָנָי? בָּהּ אֲנִי נִפְרַע מִכֶּם! מַהוּ אֹמֵר (שֵׁם ו, יז): "וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמְּבּוּל מִיַּם עַל הָאָרֶץ". רַבִּי יוֹסִי בֶן דוּרְמִסְקִית אֹמֵר: דוּר הַמְּבּוּל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֵלָא בְּגִלְגַּל עַיִן שְׂדוּמָה לְמִים, שְׁנֵאָמַר (שֵׁם ו, ב): "וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ", לְפִיכָךְ דָּן אוֹתָם בְּמִים שְׂדוּמָה לְגִלְגַּל עַיִן, שְׁנֵאָמַר (שֵׁם ז, יא): "בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָל מְעִינּוֹת תְּהוֹם רַבָּה" וְגו'.

ג, ג אֲנָשִׁי הַמְּגִדֵל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֵלָא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית יא, א – ב): "וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שְׂפֵה אַחַת וְדַבָּרִים אֶחָדִים, וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם וְגו'. וְאֵין יֹשִׁיבָה אֵלָא אֶכִּילָה וּשְׂתִיָּה, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת לב, ו): "וַיֵּשֶׁב הָעָם לְאֶכֶל וּשְׂתוֹ" וְגו', הִיא גְרָמָה לָהֶם, שְׁאֲמָרוּ (בְּרֵאשִׁית יא, ד): "הִבְהָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמְגִדֵל" וְגו', וּמַהוּ אֹמֵר (שֵׁם יא, ח): "וַיִּרְפֹּץ ה' אוֹתָם" וְגו'.

אֲנָשִׁי סְדוּם לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם, אֵלָא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֵאָמַר (אִיּוֹב כח, ה – ח): "אָרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לֶחֶם וְכוּ', מְקוֹם סִפִּיר אֲבִינִיָּה וְעִפְרַת זֹהָב לוֹ; נְתִיב לֹא יָדְעוּ עַיִט וְלֹא שׁוֹפְתוֹ עַיִן אֵיָּה; לֹא הִדְרִיכּוּהוּ בְנֵי שָׁחַף לֹא עָדָה עָלָיו שָׁחַל. אֲנָשִׁי סְדוּם אָמְרוּ: הוֹאִיל וּמִזוֹן יוֹצֵא מֵאֲרָצְנוּ, וְכִסְף וְזָהָב יוֹצֵא מֵאֲרָצְנוּ, וְאֲבָנִים

ב יד, כו): "וְהָיָה מִקֵּץ יָמִים לְיָמִים" וגו'. רבי יוסי אומר: כל ערב שבת היה מגלח, שפן דרף מלכים לגלח מערב שבת לערב שבת. רבי שמעון אומר: בכהנים (יחזקאל מד, כ): "וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלַחוּ וּפְרַע לֹא יִשְׁלַחוּ" וגו'. ושקל את שער ראשו מאתיים שקלים באבן המלך, אבן שאנשי טבריה ואנשי צפורין שוקלים בו, לפי שבא על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתקעו בו עשר לונביות, שנאמר (שמואל-ב יח, טו): "וַיִּסְבוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים" וגו'. ולפי שגנב שלש לבבות, לב אביו ולב בית דין ולב כל ישראל, לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שם): "וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ" וגו'.

ג,ה סנחריב לא נתגאה לפני המקום אלא על ידי מלאך, שנאמר (מלכים-ב יט, כג-כד): "כִּיד מְלָאכִיךְ חִרְפֶּתָּ וְגו', אָנִי קָרַתִּי וְשִׁתִּיתִי מַיִם" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהן אלא על ידי מלאך, שנאמר (שם יט, לה): "וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאכֶּךָ ה' וַיִּדְּ בַמַּחֲנֶה אֲשׁוּר" וגו', וְכֹל מַלְכִים קִשְׁרֵי כְתָרִים בְּרָאשֵׁיהֶם.

ג,ו נבוכדנצר אומר: אין באי העולם פדאי לדור ביניהם, אלא אעשה לי עב קטנה ואדור בתוכה, שנאמר (ישעיה יד, יד): "אֲעֲלֶה עַל בְּמַתִּי עֵב", אָמַר לוֹ הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא (שם יד, יג): "וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בְּלִבְכֶּךָ הַשָּׁמַיִם אֲעֲלֶה מִמֶּעַל לְכֹכְבֵי אֵל אָרִים כְּסִיאִי" וגו' אָנִי מוֹרִידְךָ לְבָאֵר שַׁחַת", מהו אומר (שם): "אָף אֵל שְׂאוֹל תוֹרֵד" וגו', אָתָּה אֲמַרְתָּ אֵין בְּאֵי הָעוֹלָם פְּדָאֵי לְדוֹר בְּיַנְיָהֶם, מהו אומר? - "וּמִן אֲנָשָׁא לֶךְ טְרִידִין וְגו', בְּהָ שַׁעְתָּ מִלְתָּא סַפְתָּ עַל נְבוּכַדְנֶצַּר, וּמִן בְּנֵי אֲנָשָׁא טְרִיד, כְּלָא מְטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר לְקַצַּת יַרְחִין תְּרִי עֶשֶׂר" (דניאל ד, ל).

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק רְבִיעִי

ד,א אין לי אלא מדת פּרעניות, שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, מדת הטוב

טובות ומרגליות יוצא מארצנו - אין אנו צריכין שיבואו בני אדם אלינו, שאין הם באים אלא לחסרנו בואו ונשפח תורת רגל מארצנו. שנאמר (שם פסוק ד): "פֶּרֶץ נָחַל מֵעַם גַּר הַנְּשַׁכְּחִים מִנִּי רִגְלִי" וגו'. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּהְטִיבֹתִי לָכֶם, אַתֶּם מִבְּקָשִׁים לְשַׁכַּח אֶת הַרְגֵל מִבִּינוֹתֵיכֶם? אָנִי אֲשַׁכַּח אֶת הַרְגֵל מִבִּינוֹתֵיכֶם, וְאֲשַׁכַּח אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם, מַהוּ אֹמֵר? "פֶּרֶץ נָחַל מֵעַם גַּר" וגו'. (איוב יב, ו): "יִשְׁלִיֹו אֱהִלִים לְשִׁדְדִים" וגו'. וְכֵן הוּא אֹמֵר (יחזקאל טז, מ-מז): "חֵי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹקִים אִם עֲשִׂתָּה סֵדִם אַחֲוֹתָךְ וְגו' הִנֵּה זֶה הָיָה עוֹן סֵדִם אַחֲוֹתָךְ גָּאוֹן שִׁבְעַת לַחֲסִים". מִצָּרִים לֹא נִתְגָּאוּ לִפְנֵי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא בְּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א, כב): "וַיֵּצֵאוּ פְרַעֲה לְכֹל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֶּן הַיְלִוּד" וגו'. אֵף הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא לֹא נִפְרַע מֵהֶם אֲלֵא בְּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, ד): "מִרְכַּבוֹת פְּרַעֲה וַחֲיִלוֹ יָרָה בֵּינֵם". סִסְרָא לֹא נִתְגָּאָה לִפְנֵי הַמְּקוֹם אֲלֵא בְּלִגְיוֹנוֹת, שֶׁאֵין מְקַבְּלִין שָׂכָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ה, יט): "בְּאוֹ מַלְכִים נִלְחַמוּ בְּצַע כֶּסֶף לֹא לְקַחוּ" וגו'. וְלֹא זָווּ מִשֵּׁם וְלֹא סַפְּנוּהוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא גּוֹלֵר.

ג,ד שמשון - בעיניו מרד שנאמר (שׁוֹפְטִים יד, ג): "וַיֵּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ קַח לִי כִי הִיא יִשְׂרָה בְּעֵינַי", אֵף הוּא בְּעֵינָיו לָקַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים טז, כא): "וַיֵּאחֲזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו" וגו'. רְבִי אֹמֵר: תַּחֲלַת קַלְקַלְתוּ הֵיתָה בְּעֵזָה, אֵף עֹנְשׁוֹ לֹא הֵיתָה אֲלֵא בְּעֵזָה. אֲבָשְׁלוֹם - בְּשַׁעְרוֹ מֵרַד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב יד, כה-כו): "וַיִּכְאֲבְשְׁלוֹם לֹא הָיָה אִישׁ וְגו', וּבִגְלַחוּ אֶת רֵאשׁוֹ" וגו', לְפִיכֶךָ לָקַח בְּשַׁעְרוֹ.

רבי יהודה הנשיא אומר: אבשלום - נזיר עולם היה, ואחד לשנים עשר חדש היה מגלח, שנאמר (שמואל-ב טו, ז-ח): "וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבַּעִים שָׁנָה וַיֵּאמֶר אֲבָשְׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ אֲלֵכָה נָא וְאֲשַׁלֵּם וְגו' כִּי נִדַר נָדַר עֲבָדְךָ" וגו'. רְבִי נְהוֹרָאִי אֹמֵר: אָחַד לְשָׁלְשִׁים יוֹם הָיָה מְגַלַּח שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-

מַנִּין? אַמְרַת מְרַבָּה מֵדַת הַטּוֹב מִמֵּדַת פְּרַעֲנִיּוֹת עַל אַחַת מִחֻמְשׁ מֵאוֹת, בְּמֵדַת הַפְּרַעֲנִיּוֹת כְּתִיב (שְׁמוֹת לַד, ז): "עוֹן אָבוֹת עַל בְּנִים וְעַל בְּנֵי בְנִים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים", בְּמֵדַת הַטּוֹב כְּתִיב (שָׁם כ, ו): "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֱלֹפִים", הִנֵּי אוֹמֵר: מְרַבָּה מֵדַת הַטּוֹב מִמֵּדַת פְּרַעֲנִיּוֹת עַל אַחַת מִחֻמְשׁ מֵאוֹת. וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא בְּאַבְרָהָם, שְׁבַמְדָּה שְׁמַדְד בַּהּ מִדְּדוֹ לוֹ, אַבְרָהָם רָץ לִפְנֵי מֶלֶאכִי הַשָּׁרָת שְׁלֹשׁ רִיצוֹת, שְׁנֹאֲמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ב): "וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם" וַיְגוֹ' וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהֱלָה אֶל שָׂרָה וַיְגוֹ', וְאֵל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא רָץ לִפְנֵי בְנָיו שְׁלֹשׁ רִיצוֹת, שְׁנֹאֲמֵר (דְּבָרִים לֵג, ב): "ה' מְסִינִי בֹא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרֶן" וַיְגוֹ', בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יט, א): "וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֲפִים", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא בִּשְׂרָא אֶת בְּנָיו לְעֵתִיד לְבֹא שְׁנֹאֲמֵר (יִשְׁעִיָּהוּ מט, כג): "וַהֲיִי מְלָכִים אֲמַנְיָךְ וְשָׂרוּתֵיהֶם מִיִּנְקִיתֶיךָ אֲפִים אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ". בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "יִקַּח נָא מֵעַט מִיַּם", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא פָּרַע וְנָתַן לְבָנָיו בְּאֵר בְּמַדְבָּר, שֶׁהִיְתָה שׁוֹפַעַת בְּכָל מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאֲמֵר (בְּמַדְבָּר כא, יח): "בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם" וַיְגוֹ', מִלְּמַד שֶׁהוֹלֵכֶת עַל פְּנֵי כָל הַדְּרוֹם וּמִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָל הַיַּשְׁמִימוֹן, שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם כא, כ): "וְנִשְׁקַפָּה עַל פְּנֵי הַיַּשְׁמִימֹן". בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "וַהֲשַׁעֲנוּ תַחַת הָעֵץ", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו שְׁבַעֲהָ עֲנָנֵי כְבוֹד בְּמַדְבָּר, אַחַד מִיִּמִּינָם וְאַחַד מִשְׂמָאלָם, וְאַחַד לְפָנֵיהֶם וְאַחַד לְאַחֲרֵיהֶם, וְאַחַד לְמַעַלָּה מֵרֵאשִׁיָּהֶם וְאַחַד לְשִׁכְנֵיהָ שְׁבִיבֵיהֶם, וְעַמּוּד עֲנָן שֶׁהִיָּה מְקַדֵּים לְפָנֵיהֶם הוֹרֵג נַחֲשִׁים וְעַקְרָבִים, וְשׁוֹרֵף סִירִים וְקוֹצִים וְאֶטָּד, וּמִשְׁפִּיל לָהֶם אֶת הַגְּבוּהָ וּמַגְבִּיָּה לָהֶם אֶת הַשְּׁפָל, וְעוֹשֶׂה לָהֶן דָּרָךְ מִיֶּשֶׁר, דָּרָךְ סֵרְטֵא, מוֹשֵׁף וְהוֹלֵךְ, שְׁנֹאֲמֵר (בְּמַדְבָּר י, לג): "וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נוֹסַע לְפָנֵיהֶם" וַיְגוֹ'. וְכוּ הִיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהִיוּ בְּמַדְבָּר, שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם י, לד): "וְעַנְנֵי ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם" וַיְגוֹ', מַה

תִּלְמוּד לומר (שְׁמוֹת יג, כב): "לֹא יִמֵּשׁ עַמּוּד הָעַנָּן יוֹמָם", שֶׁל יוֹם מְשָׁלִים לְשֶׁל לַיְלָה, וְשֶׁל לַיְלָה מְשָׁלִים לְשֶׁל יוֹם, בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ה): "וַאֲקַחְהָ פֶת לְחֵם וְסַעֲדוּ לְבַכְּסִי" וַיְגוֹ', אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו מִן בְּמַדְבָּר, שְׁנֹאֲמֵר (בְּמַדְבָּר יא, ח): "שָׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ וַיְגוֹ' לְשֶׁד הַשָּׁמֶן", כִּיּוֹצֵא מִן הַדֵּד שָׁמֶן, מַה דֵּד זֶה עֵקֶר לְתִינוּק וְהַכֵּל טָפֵל, כִּךְ הִיָּה הַמֵּן עֵקֶר לְיִשְׂרָאֵל וְהַכֵּל טָפֵל לָהֶם. דְּבָר אַחֵר: מַה הַדֵּד הַזֶּה אֶפְלוּ תִינוּק יוֹנֵק מִמֶּנּוּ כָּל הַיּוֹם אֵינּוּ מִזִּיק, כִּךְ הִיָּה הַמֵּן שְׁאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹכְלוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ אֵינּוּ מִזִּיקָן, וְכֵן נַעֲשֶׂה לְמִי שְׁאִין נַחֲשָׁב עָלָיו, אֲבָל מִי שֶׁנַּחֲשָׁב עָלָיו מִתְהַפֵּךְ בְּפִיו לְכָל אֵיזוֹה טַעַם שִׁירְצָה, שְׁנֹאֲמֵר: "וַיִּתֵּן לָהֶם שְׁאֲלָתָם (תְּהַלִּים קו, טו), וְתֹאדָוּתָם יִבִּיא לָהֶם" (שָׁם עח, כט), וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׂרִיד לָהֶם מְזוֹן שְׁנֵי אֱלֹפִים שָׁנָה בְּיוֹם אַחַד, בְּאַבְרָהָם מַהוּ אוֹמֵר: "וְאֵל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם" (בְּרֵאשִׁית יח, ז), אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגִּיז לְבָנָיו שְׁלֵוֹ מִן הַיַּם, שְׁנֹאֲמֵר (בְּמַדְבָּר יא, ל): "וַרוּחַ נֹסַע מֵאֵת ה' וַיִּגְזוּ שְׁלוּיִם מִן הַיַּם" וַיְגוֹ', שְׁתֵּי אֲמוֹת הִיְתָה גְבוּהָ מִן הָאָרֶץ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: "וַיִּטַּשׁ עַל הַמַּחְנֵה כְּדָרָךְ יוֹם כַּה" (שָׁם יא, לא), מַה תִּלְמוּד לומר שׁוֹב: "וּכְדָרָךְ יוֹם כַּה", מִלְּמַד שֶׁהִיְתָה עוֹלָה מִן הָאָרֶץ וְעַד הָרִקְיעַ, וְחוֹפָה אֶת גְּלִגְלַת הַחֲמָה, וְמַה תִּלְמוּד לומר (שָׁם יא, לא): "וּכְאֲמַתִּים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ", שְׁתֵּי אֲמוֹת הִיְתָה נְטוּלָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁהִיְתָה פּוֹרַחַת וְעוֹלָה עַל רוּם מִן הָאָרֶץ שְׁתֵּי אֲמוֹת, כְּדִי שְׁלֹא יְהוּ מִצְטַעְרִין עָלֶיהָ בִּשְׁעַת לְקִיטָתָהּ, לְהִיּוֹת שׁוֹחִין וְנוֹטְלִין, בְּאַבְרָהָם מַהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ח): "וַהֲוֹא עוֹמֵד עָלֵיהֶם וַיְגוֹ', אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל בְּנָיו בְּמַצְרַיִם, שְׁנֹאֲמֵר (שְׁמוֹת יב, כג): "וּפִסַּח ה' עַל הַפֶּתַח", בְּאַבְרָהָם מַהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, טז): "וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשֶׁלְחָם", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִלּוּהָ אֶת בְּנָיו אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׁנֹאֲמֵר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ" וַיְגוֹ'.

ברוך הוא גואל את ישראל, והגיע השבועה שהשבועתי את ישראל, אם אתה מגלה את עצמך - מוטב. ואם לאו - אנו נקיים משבועתך. באותה שעה נדעזע ארוננו של יוסף, נטלו משה והביאו אצלו, והיו שני ארונות מהלכין, אחד ארון קדש ואחד ארון של מת, והיו כל עוברין ושבין אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? אומרים: אחד ארון קדש ואחד של מת. אמרו להם: וכי אפשר לארון קדש להלך עם ארוננו של מת? אמרו להם: מת שבארון זה - קים כל מה שכתוב ומנח בארון קדש זה.

ד, משה זכה בעצמות יוסף, אף הוא לא נתעסק בו אלא המקום ברוך הוא, שנאמר (דברים לד, ו): "ויקבר אתו בגי" וגו', מלמד שהיה מטל בזרוע של שכינה כארבעה מילין מחלקו של ראובן לחלקו של גד, שמת בתוך שדה של ראובן, שנאמר (במדבר לב, לו): "ובני ראובן בנו וגו'. ומנין שנקבר בתוך שדה נחלתו של גד? שנאמר (דברים לג, כ): "ולגד אמר ברוך מרחיב גד, וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון". ומלאכי השרת סופדין, ואומרים לפניו (שם): "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל".

וכן הוא אומר בסוטה (במדבר ה, כב): "ובאו המים המאחרים האלה וגו' ירך" - מקום שהתחילה בעברה תחלה, משם פרעניות מתחלת לבא עליה. ירך התחילה בעברה תחלה ואחר כך בטן, לפיכך תלקה ירך תחלה ואחר כך בטן, שנאמר (שם): "והשקה את המים". וכן אתה מוצא באנשי המבול, אדם התחיל בעברה שנאמר (בראשית ו, ה): "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ", אף הן לקו תחלה, והשאר לא פלטו, שנאמר (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום" וגו'. קטני סדום הן התחילו בעברה תחלה, שנאמר (בראשית יט, ד): "טרם ישכבו ואנשי העיר" וגו' - אף הן לקו תחלה והשאר לא פלטו, שנאמר (שם יט, יא): "ואת האנשים אשר פתח הבית" וגו'.

ד, יוסף זכה בעצמות אביו, אף הוא לא נתעסק בו אלא משה, שנאמר (שמות יג, ט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", מלמד שכל העם היו עסוקין בזה, והוא עוסק במצוה, שנאמר (משלי י, ח): "חכם לב יקח מצות" וגו'. ואלו לא היה משה מתעסק בו - לא היו ישראל מתעסקין בו, מה תלמוד לומר (יהושע כד, לב): "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם", אלא כיון שראו ישראל את משה שהוא מתעסק בו, אמרו: 'הניחו לו כבודו בגדולים יותר מקטנים', ואלו לא היה משה וישראל מתעסקין בו, לא היו בניו מתעסקין בו, מה תלמוד לומר (שם): "ויהיו לבני יוסף לנחלה", אלא כיון שראו בניו את משה וישראל שהיו מתעסקין בו, אמרו: 'הניחו לו כבודו במרבין יותר מן המועטין'.

ד, ג, מנין היה משה יודע היכן יוסף קבור? אמרו: סרח בת אשר נשתירה מאתו הדור, הלכה ואמרה לו: בנהר נילוס יוסף קבור, שעשו לו מצרים שפודין של מתכת, וחברום כבעץ וקבעו בנילוס - נהר, כדי שתתברך מימיו, הלך משה ועמד על נילוס - נהר, ואמר: יוסף, יוסף! הגיעה השעה שהקדוש ברוך הוא גואל את ישראל, הרי שכינה מתעכבת לך, וישראל מתעכבין לך, וענני כבוד מתעכבין לך, אם אתה מגלה את עצמך - מוטב, ואם לאו - נקיים אנו משבועה שהשבועת את אבותינו, מיד צף ארוננו של יוסף לשפת הים, ונטלו משה ובא לו. ואל תתמה, שהרי הוא אומר (מלכים-ב ו, ה): "ויהי אחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל וגו', ויאמר איש האלהים אנה נפל? ויראהו את המקום, ויקצב עץ וישלך שמה ויצף הברזל"; והלא דברים קל וחומר, ומה אלישע תלמידו של אליהו, ואלהיו תלמידו של משה, צף הברזל מפניו, משה רבו של אליהו, רבו של אלישע על אחת כמה וכמה, יש אומרים בקברות מלכים היה יוסף קבור, והלך משה ועמד על קברנט של מלכים, ואמר: יוסף, יוסף! הגיעה שעה שהקדוש

בְּקִינָה, וְקָרַח, וּבְלַעַם, וְדוֹאֵג, וְאַחִיתָפֶל, וְגַחְזִי, וְאַבְשָׁלוֹם, וְאַדְוִיָּה, וְהֶמֶן, שֶׁנִּתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּמַה שָּׂאִין רְאוּי לָהֶם, מַה שֶּׁבִקְשׁוּ לֹא נִתַּן לָהֶם וְזֶה שֶׁבִידִים נִטְלוּ הֵימָנוּ.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, א המִקְנָא לְאַרוֹסְתוֹ וּלְשׁוֹמֵרַת יָבִם שְׁלוֹ, אִם מְשַׁנְכְּנָה נִסְתְּרָה – אוֹ שׁוֹתָה אוֹ לֹא נוֹטְלַת כְּתָבָה. הַרּוֹבָא שֶׁנֶּשֶׂא עֲקָרָה וְזָקְנָה, וְיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים – אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. מְעַבְרַת עֲצָמוּ וּמֵינֶקֶת עֲצָמוּ – אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה.

ה, ב כְּהֵנָּה לְוִיָּה וְיִשְׂרָאֵלִית שֶׁנֶּשֶׂאוּ לְכַהֵן וְלוֹי וְיִשְׂרָאֵל, מִמְּזוֹרָה לְמִמְזוֹר, נִתְּנָה לְנִתְּיָן, וְאַשְׁתֵּי גֵר לְגֵר, וְעַבְדֵי מִשְׁתַּרְרֵי וְאֵילּוֹנִית – אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵילּוֹנִית לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטְלַת כְּתָבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָר ה'): "וְנִקְתָּה וְנִזְרַעְתָּ זֵרַע" – שְׂרָאוּי לְזֵרֹעַ, פֶּרֶט לְאֵילּוֹנִית שְׂאִינָה רְאוּיָה לְזֵרֹעַ. אֲבָל הַמִּקְנָא לְאַרוֹסְתוֹ וּלְשׁוֹמֵרַת יָבִם שְׁלוֹ, וְעַד שְׁלֵא כְּנִסָּה נִסְתְּרָה – לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. הַרּוֹבָא שֶׁנֶּשֶׂא עֲקָרָה וְזָקְנָה, וְאִין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים – לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. מְעַבְרַת חֲבָרוּ וּמֵינֶקֶת חֲבָרוּ – לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יְכוּל הוּא לְהַפְרִישָׁה וּלְהַחְזִירָה אַחַר זְמַן.

ה, ג עַל יְדֵי כָּל עֲרִיּוֹת מִקְנָאִין, חוּץ מִן הַקָּטָן וּמִי שְׂאִינוּ אִישׁ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יִשְׁקָנָה, שְׂמָא גַּתְפִּיק חֲחֲרֵשׁ, וְנִשְׁתַּפַּה הַשׁוּטָה, וְהַגְדִּיל הַקָּטָן, אוֹ שֶׁהֵלֶךְ בְּעֵלָה לְמִדְיַת הַיָּם, אוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵלָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים – יִשְׁקָנָה.

ה, ד הַמְּסוּלְלַת בְּכַנָּה קָטָן וְהַעֲרָה בָּהּ; בֵּית שְׂמָאֵי אוֹמְרִים: פֶּסְלָה מִן הַכְּהוֹנָה. וּבֵית הַלֵּל מְכַשְׁרִין. עַד אוֹמֵר נְטִמָּאת, וְעַד אוֹמֵר לֹא נְטִמָּאת, אִשָּׁה אוֹמֵרַת נְטִמָּאת, וְאִשָּׁה אוֹמֵרַת לֹא נְטִמָּאת – אוֹ שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתָבָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא כָּל הֵימָנוּ עַד אֶחָד לְהַפְסִידָה כְּתָבָתָה, אֲלֵא עַד אוֹמֵר נְטִמָּאת וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נְטִמָּאת, שְׁנַיִם

פְּרָעָה וְגִדּוּלוּ מִצְרִים – הֵן הַתְּחִילוּ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א, כב): "וַיִּצְוּ פְּרָעָה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֶּן" וְגו', אִף הֵן לָקְו תְּחִלָּה וְהַשָּׂאֵר לֹא פִּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ז, כט): "וַיִּבְכֶּה וַיַּעֲמֵד" וְגו'. מְרַגְלִים הֵן הַתְּחִילוּ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָר יג, לב): "וַיִּצְאִי דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אוֹתָהּ" וְגו', הֵן לָקְו תְּחִלָּה וְהַשָּׂאֵר לֹא פִּלְטוּ, הֵן לָקְו תְּחִלָּה דְּכִתִּיב (בְּמִדְבָר יד, לו): "וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דְבַת הָאָרֶץ", וְהַשָּׂאֵר לֹא פִּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יד, לה): "אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה" וְגו'. שְׁכַנֵּי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַתְּחִילוּ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה יב, יד): "כֹּה אָמַר ה' עַל כָּל שְׁכַנֵּי הָרָעִים הַנִּגְעִים בְּנַחְלָה" וְגו', אִף הֵן לָקְו תְּחִלָּה, וְהַשָּׂאֵר לֹא פִּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "הַהֲנִי נִתְּשָׁם" וְגו'. נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַיִם הֵן הַתְּחִילוּ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה כג, טו): "כִּי מָאת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַיִם יֵצְאוּ חֲנֻפָה לְכָל הָאָרֶץ", אִף הֵן לָקְו תְּחִלָּה וְהַשָּׂאֵר לֹא פִּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָהוּ כט, כב): "וְלָקַח מֵהֶם קִלְלָה לְכָל גְּלוֹת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל" וְגו'.

ד, ה כֶּשֶׁם שְׂאֲסוּרָה לְבַעַל כֶּף אֲסוּרָה לְבוֹעַל, נִמְצְאוּת אוֹמֵר בְּסוּטָה: שֶׁנִּתְּנָה עֵינֵיהָ בְּמַה שְׂאִינָה רְאוּיָה לָהּ, מַה שֶּׁבִקְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ, וְזֶה שֶׁבִידָה נִטְלָה מִמֶּנָּה. וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא בְּנַחֵשׁ הַקָּדְמוֹנִי שֶׁהָיָה עָרוֹם מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל" וְגו', וְנִתַּן עֵינָיו בְּמַה שְׂאִינָה רְאוּיָה לוֹ מַה שֶּׁבִקְשׁוּ לֹא נִתַּן לוֹ וְזֶה שֶׁבִידוֹ נִטְלוּהוּ הֵימָנוּ, בְּקֵשׁ לְהַרְגֵי אֶת אָדָם וּלְשָׂא אֶת חוּהָ. אֲמַר לוֹ הַמְּקוֹם: אֲנִי אֲמַרְתִּי – תְּהָא מְלֶךְ עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה, וְעַכְשָׁו אֲרוּר אֵתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, אֲנִי אֲמַרְתִּי – בְּקוּמָה זְקוּפָה תִּלְךְ כְּאָדָם, וְעַכְשָׁו (שָׁם): "עַל גַּחוּנָךְ תִּלְךְ", אֲנִי אֲמַרְתִּי – תֹּאכַל מֵאֲכַל אָדָם וְתִשְׁתֶּה מִשְׁקָה אָדָם, וְעַכְשָׁו (שָׁם): "וְעַפְרֵי תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", אֵתָּה בְּקִשְׁתָּ לְהַרְגֵי אֶת אָדָם וּלְשָׂא אֶת חוּהָ, עַכְשָׁו (שָׁם): "וְאֵיכָּה אִשִּׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה", נִמְצְאוּת אוֹמֵר, מַה שֶּׁבִקְשׁוּ לֹא נִתַּן לוֹ וְזֶה שֶׁבִידוֹ נִטְלָה מִמֶּנָּה. וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא

אומרים נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת, בטל יחיד במעוטו.

הה, היה רבי מאיר אומר: כשם שדעות במאכל, כך דעות בנשים, יש לך אדם שהזכוב עובר על גבי כוסו מניחו ואינו טועמו – זה חלק רע בנשים, שנתן עיניו באשתו לגרשה. יש לך אדם שהזכוב שוכן בתוך כוסו, וזורקו ואין שותהו – כגון פפוס בן יהודה שנעל דלת בפני אשתו ויצא. ויש לך אדם שהזכוב נופל בתוך כוסו, וזורקו ושותהו – זו מדת כל אדם, שרואה את אשתו שמדברת עם שכניה ועם קרובותיה ומניחה. יש לך אדם שהזכוב נופל לתוך תמחוי שלו, נוטלו ומוצצו, וזורקו, ואוכל את מה שבתוכה – זו מדת אדם רשע. שרואה את אשתו יוצאת, וראשה פרוע, יוצאת וצדדיה פרומין, לבה גס בעברה, יוצאת וטוה בשוק, רצת ומשחקת עם כל אדם – מצוה לגרשה שנאמר (דברים כד): "כי יקח איש אשה ובעלה ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר" – הכתוב קראו 'אחר', שאינו בן זוגו של ראשון, הראשון הוציאה מפני עברה, בא זה ונתקל בה, אם זכה השני לשמים – מוציאה מתחת ידו. אם לאו – לסוף קוברתו, שנאמר (שם): "או כי ימות האיש האחרון" וגו', כדאי האיש הזה למיתה, שכנס אשה זו לביתו, הנותן עיניו באשתו שתמות וירשנה, או שתמות וישא את אחותה, לסוף שקוברתו. וכן היא שנתנה עיניה בבעלה, שימות ותנשא לאחר – סוף שקוברתה.

הו, המקדש את האשה מפני שהוא בוש מאחיה מקרוביה, לסוף שקוברתו. וכן האשה שנתקדשה לו מפני שהיא בוושה מאביו, מאחיו מקרוביו לסוף שקוברתה, היה רבי מאיר אומר: הנושא אשה שאינה הוגנת לו עובר משום חמשה לאוין, משום (ויקרא יט): "בל תקם", משום "בל תטר", "לא תשנא את אחיך בלבבך", "ואהבת לרעך כמוך", (ויקרא כה): "וחי אחיך עמך", ולא עוד אלא שמבטל פרייה ורביה מן העולם.

הז, האומרת לבעלה: 'השמים ביני לבינך' – יעשה דרך בקשה ביניהן, שכן מצינו בשרה אמנו, שאמרה לאברהם (בראשית טז): "ושפט ה' ביני ובינך", אלא כך אמרה לו (בראשית כא): גרש האמה הזאת ואת בנה, מלמד שהיתה שרה אמנו רואה את ישמעאל בונה במסין וצד חגבין ומקטירן לעבודת כוכבים. אמרה: שמא ילמד יצחק בני כף, וילך ויעבד כף, ונמצא שם שמים מתחלל בדבר. אמר לה: לאחר שזכין לו לאדם חבין לו? לאחר שעשינוה מלכה, אחר שעשינוה גבירה, והכנסנוה לגדלה זו – נטרדנה מתוך בתינו? מה הבריות אומרות עלינו? לא נמצא שם שמים מתחלל בדבר?! אמרה לו: הואיל ואתה אומר חלול השם בדבר הזה – יכריע המקום בין דברי לדבריך, הכריע המקום בין דבריה לדבריו, שנאמר (שם): "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה", שאין תלמוד לומר 'כל', ומה תלמוד לומר 'כל'? מלמד שהכריע לשניה והכריע לראשונה, מה שניה על אודות הגר, אף הראשונה על אודות הגר.

הח, דרש רבי עקיבא: "וכל כלי חרש וגו' יטמא" (ויקרא יא), אינו אומר 'טמא' אלא "יטמא" – לטמא אחרים, ללמד כפר שני שטמא את השלישי, כיצד? תגור תחלה כפר הנוגע בכפר שלישי. אמר רבי יהושע: כך היה דורש יהודה בן פטירי: "וימדתם מחוץ לעיר" וגו' (במדבר לה). ומקרא אחד אומר: "מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב", אי אפשר לומר 'אלפים באמה', שכבר נאמר 'אלף אמה', ואי אפשר לומר 'אלף אמה' שכבר נאמר 'אלפים באמה', ולמה נאמר 'אלף אמה'? אלא 'אלף אמה' – מגרש 'אלפים' – תחום שבת. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אלפים אמה תחום ערי הלויים, צא מהן אלף אמה מגרש, נמצא רביע מגרש והשאר שדות וכרמים.

מסכת סוטה פרק שישי

ו, א רבי יהודה אומר משום בן פטירי: הרי הוא אומר (איוב כז, ב): "חי אל הסיר משפטי וגו'; ללמדך, שאין אדם נודר בחיי המלך, אלא אם כן אוהב את המלך. משם רבי נתן אומר: הרי הוא אומר (איוב יג, טז): "גם הוא לי לישועה". רבי מאיר אומר: נאמר "ירא אלהים" באברהם, ונאמר "ירא אלהים" באיוב, מה "ירא אלהים" האמור באברהם - מאהבה עשה, אף "ירא אלהים" האמור באיוב - מאהבה עשה. ושאר כל התרעומות האמור בפרשה - לא נאמרה אלא מתוך המורא.

ו, ב דרש רבי עקיבא: בשעה שעלו ישראל מן הים, בקשו לומר שירה, שרתה עליהן רוח הקדש ואמרו שירה, כיצד אמרו שירה? כגדול המקרא את ההלל בבית הכנסת והן עונין אחריו על כל ענין וענין, משה אמר (שמות טו): "אשירה לה", והן עונין אחריו "אשירה לה", משה אמר: "עזי וזמרת יה", והן אמרו: "אשירה לה", משה אמר: "ה' איש מלחמה" וגו'. והן אמרו: "אשירה לה". רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: כקטן שקורא את ההלל בבית הספר, ועונין אחריו על כל דבר ודבר. משה אמר: אשירה לה, וישראל אמרו: אשירה לה, משה אמר: עזי וזמרת יה. וישראל אמרו: "עזי וזמרת יה". משה אמר: "ה' איש מלחמה" וגו'. רבי נחמיה אומר: כסופר הפורס שמע בבית הכנסת, שנאמר: "אז ישיר משה לאמר". ומה תלמוד לומר "לאמר"? מלמד שהיה משה פותח תחלה בדבר, וישראל עונין אחריו וגומרין עמו. משה אמר "אז ישיר". וישראל אמרו: "אשירה לה" כי גאה גאה" וגו'. משה אמר: "עזי וזמרת יה", וישראל אמרו: "זה אלי ואנוהו". משה אמר: "ה' איש מלחמה", וישראל אמרו: "ה' שמו". רבי יוסי הגלילי אומר: כיון שעלו ישראל מן הים, וראו את אויביהם פגרים מתים ומטלין על שפת הים, אמרו כלם שירה, עולל מטל בין ברכי אמו,

כיון שראה את השכינה, הגביה עולל צוארו ותינוק שמת פיו משדי אמו, וענו כלם שירה, ואמרו: "זה אלי ואנוהו". היה רבי מאיר אומר: מנין שאפלו עברין שבמעיי אמן אמרו שירה על הים? שנאמר (תהלים סח, כז): "במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל". ומנין שתינוק שמת דד מפיו ואמר שירה? שנאמר (תהלים ח, ג): "מפי עוללים וינקים" וגו'. באותה שעה הציצו מלאכי השרת, קשרו קטגור לפני הקדוש ברוך הוא, בשעה שברא אדם הראשון, ואמרו לפניו: רבוננו של עולם (שם): "מה אנש כי תזכרנו וגו' ותחסרהו מעט מאלהים וגו' תמשילהו במעשה ידיך צנה ואלפים וגו' צפור שמים" וגו'. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת: בואו וראו שירה שבני אומרין לפני, אף הן כיון שראו אמרו גם כן שירה, מה שירה אמרו? "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו', מפי עוללים ויונקים וגו' ה' אדונינו" וגו' (תהלים ח, ב). רבי שמעון בן מנסיא אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא על יצחק בן אברהם לענין עקדה.

ו, ג אמר רבי שמעון בן יוחאי: ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ודברי נראין מדבריו. דרש רבי עקיבא (בראשית כא, ט): "ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק" - אין צחוק האמור כאן אלא עבודת כוכבים, שנאמר (שמות לא): "וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" - מלמד שהיתה אמנו שרה רואה את ישמעאל שהיה בונה במסין וצד חגבים, ומעלה ומקטיר קטרת לעבודת כוכבים. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אין צחוק האמור כאן אלא גלוי עריות, שנאמר (בראשית לט): "בא אלי העבד וגו' לצחק בי", מלמד שהיתה שרה אמנו רואה את ישמעאל מכבש את האמות, ומענה את הנשים. רבי ישמעאל אומר: אין לשון צחוק אלא שפיכות דמים, שנאמר (שמואל ב ב): "ויאמר אבנר אל יואב יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו' ויקומו ויעברו במספר

וְגו', וַיְחִזְקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וַחֲרָבוּ בְצַד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּיו"; מְלַמֵּד שֶׁהִיְתָה אַמְנוּנָה שָׂרָה רוֹאֶה אֶת יִשְׁמַעְעָל נוֹטֵל קֶשֶׁת וַחֲצִים, וּמְזַרְק כִּלְפֵי יִצְחָק שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי כו): "כִּמְתַלְהֵלֶה הַיּוֹדֶה זְקִים וְגו', כֵּן אִישׁ רָמָה אֶת רֵעֵהוּ" וְגו'. וְאֵנִי אוֹמֵר, חֵס וְשָׁלוֹם, שִׁיְהִי בְבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק הֵהוּא כָּךְ. אֶפְשָׁר מִי שְׁנֵאמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית יח): "כִּי יִדְעָתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה" וְגו' - יֵהָא בְּבִיתוֹ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, גְּלוּי עֲרִיּוֹת וּשְׂפִיכוֹת דְּמִים? אֵלָּא אֵין צָחוּק הָאִמּוֹר כָּאֵן אֵלָּא לְעַנְיָן יְרוּשָׁה, שְׁכַשְׁנוּלְד אָבִינוּ יִצְחָק לְאִבְרָהָם אָבִינוּ, הָיוּ הַכָּל שֶׁמַּחֲזִין וְאוֹמְרִין: נוֹלֵד בֶּן לְאִבְרָהָם! נוֹלֵד בֶּן לְאִבְרָהָם! נוֹחַל אֶת הָעוֹלָם וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים! וְהָיָה יִשְׁמַעְעָל מִצְחָק בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמֵר: אֵל תְּהוּ שׁוֹטֵם! אֵל תְּהוּ שׁוֹטֵם! אֵנִי כְּכוֹר וְאֵנִי נוֹטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים! שְׁמַתְשׁוּבַת הַדְּבָר אֲתָה לְמַד, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאֵמָה" וְגו' וְרוֹאֶה אֵנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

וְהָ דְרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא הָרִי הוּא אוֹמֵר (יְחִזְקָאֵל לג) בֶּן אָדָם יוֹשְׁבֵי הַחֲרָבוֹת הָאֵלֶּה וְגו' וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וַחֲמֹר וּמַה אִבְרָהָם שְׁלֹא עֲבַד אֵלָּא אֱלֹהִים אֶחָד יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ אֲנִי שְׁעוּבְדִין אֱלֹהִים הַרְבֵּה אֵינוֹ דִּין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

וְהָ רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: וּמַה אִבְרָהָם שְׁלֹא הָיָה לוֹ אֵלָּא בֶּן אֶחָד, וְהַקְרִיבוּ - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ. אֲנִי שְׁמַקְרִיבִין בְּנֵינוּ לְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים - אֵינוֹ דִּין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגָּלִי אוֹמֵר: וּמַה אִבְרָהָם שְׁלֹא הָיָה לוֹ בְּמֵי תַלְלוֹת - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אֲנִי שֵׁישׁ לָנוּ בְּמֵי תַלְלוֹת, אֵינוֹ דִּין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? וְאֵנִי אוֹמֵר: וּמַה אִבְרָהָם שְׁלֹא נִצְטָוָה אֵלָּא מִצְוָה יְחִידִית - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אֲנִי שְׁנִצְטָוִינוּ עַל כָּל מִצְוֹת, אֵינוֹ דִּין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? תַּדַּע, שְׁכֵּן תִּשְׁמַע מִתְשׁוּבָה שֶׁהַנְּבִיא מְשִׁיבֵן אֲתָה לְמַד, שְׁנֵאמַר (יְחִזְקָאֵל

וְגו', וַיְחִזְקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וַחֲרָבוּ בְצַד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּיו"; מְלַמֵּד שֶׁהִיְתָה אַמְנוּנָה שָׂרָה רוֹאֶה אֶת יִשְׁמַעְעָל נוֹטֵל קֶשֶׁת וַחֲצִים, וּמְזַרְק כִּלְפֵי יִצְחָק שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי כו): "כִּמְתַלְהֵלֶה הַיּוֹדֶה זְקִים וְגו', כֵּן אִישׁ רָמָה אֶת רֵעֵהוּ" וְגו'. וְאֵנִי אוֹמֵר, חֵס וְשָׁלוֹם, שִׁיְהִי בְבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק הֵהוּא כָּךְ. אֶפְשָׁר מִי שְׁנֵאמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית יח): "כִּי יִדְעָתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה" וְגו' - יֵהָא בְּבִיתוֹ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, גְּלוּי עֲרִיּוֹת וּשְׂפִיכוֹת דְּמִים? אֵלָּא אֵין צָחוּק הָאִמּוֹר כָּאֵן אֵלָּא לְעַנְיָן יְרוּשָׁה, שְׁכַשְׁנוּלְד אָבִינוּ יִצְחָק לְאִבְרָהָם אָבִינוּ, הָיוּ הַכָּל שֶׁמַּחֲזִין וְאוֹמְרִין: נוֹלֵד בֶּן לְאִבְרָהָם! נוֹלֵד בֶּן לְאִבְרָהָם! נוֹחַל אֶת הָעוֹלָם וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים! וְהָיָה יִשְׁמַעְעָל מִצְחָק בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמֵר: אֵל תְּהוּ שׁוֹטֵם! אֵל תְּהוּ שׁוֹטֵם! אֵנִי כְּכוֹר וְאֵנִי נוֹטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים! שְׁמַתְשׁוּבַת הַדְּבָר אֲתָה לְמַד, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאֵמָה" וְגו' וְרוֹאֶה אֵנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

וְדָרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בַּמְדָּבָר יא): "הַצָּאן וּבִקְרָא יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם". וְכִי מְסַפֵּיק לָהֶם "אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאֶסֶף" וְגו', וְכִי הוּא מְסַפֵּיק לָהֶם, כְּגוֹן שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא יב): "וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שָׁה", וְכִי אֵיזָה קֶשֶׁה? זֹה, אוֹ (בַּמְדָּבָר כא): "שְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים"? הֵי אִמּוֹר: זֹה קֶשֶׁה יוֹתֵר מִשְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים, אֵלָּא שְׁמַחֲלֵל שֵׁם שָׁמַיִם בְּסַתֵּר - מְחַסְכִּין עָלָיו. בְּגִלּוּי - נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ. וְזֶה שְׁבַסְתֵּר חִסְדָּךְ עָלָיו הַמְּקוֹם, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעֶזֶר אוֹמֵר: אִף זֶה שְׁבַסְתֵּר לֹא חִסְדָּךְ עָלָיו הַמְּקוֹם, שְׁנֵאמַר (בַּמְדָּבָר יא): "עֲתָה תִרְאֶה הַיִּקְרָף דְּבָרֵי אִם לֹא", וְאֵנִי אוֹמֵר: חֵס וְשָׁלוֹם שְׁתַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה, שִׁיאִמַּר אֵין הַמְּקוֹם מְסַפֵּיק לְתַת לָנוּ וּלְבַהֲמַתְנּוּ, אֶפְשָׁר לְמִי שְׁנֵאמַר בּוֹ (בַּמְדָּבָר יב): "לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה" וְגו' תַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שִׁיאִמַּר אֵין הַמְּקוֹם מְסַפֵּיק לָנוּ וּלְבַהֲמַתְנּוּ? וְהֵלֵא כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נִהָר נִילּוּס מְסַפֵּיק דְּגִים לָהֶם וְלַמִּצְרַיִם, מְסַפֵּיק בַּהֲמוֹת לָהֶם

בְּעֵשֶׂרִי בַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ לְגִלְתוֹנוּ בְּאֵלֵי הַפְּלִיט לֵאמֹר הַכְּתָה הָעִיר, וְעָשׂוּ יוֹם שְׂמוּעָה כִּיֹּם שָׂרְפָה, וְנִרְאִין דְּבָרֵי מַדְבְּרִיו, שְׂאֵנִי אוֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְהוּא אוֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן אַחֲרוֹן וְעַל אַחֲרוֹן רֵאשׁוֹן, אֲלָא שְׁהוּא מוֹנֵה לְסֹדֵר חֲדָשִׁים, וְאֵנִי מוֹנֵה לְסֹדֵר פְּרַעְיֹנוֹת.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז, א שְׂבוּעוֹת הָעֵדוּת וְהַדְּיָנִים הַנֶּאֱמָר בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁהֵן שׁוֹמְעִים, וְאָמְרוּ לוֹ 'אֲמֵן' - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין שְׂבוּעַת הַדְּיָנִין, כִּיצַד? הָרִי מִי שְׁנַתְּחִיב שְׂבוּעָה לְחִבְרוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הָרִי יוֹדֵעַ שְׁכָל הָעוֹלָם כְּלוּ נִדְעוּעַ כְּשֶׁאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסִינֵי (שְׂמוֹת כ): "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא", וְכָל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה כְּתוּב בָּהֶן: "וְנִקְּהָ", וְכֵן נֶאֱמַר "לֹא יִנְקָה". וְכָל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וּמִמְשַׁפְּחָתוֹ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיֵהָא עוֹן הָעוֹלָם כְּלוּ תְלוּי בּוּ, שְׁנֶאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ד): "אֲלֵה וְכַחַשׁ וְגו' עַל כֵּן תֹּאכַל הָאֶרֶץ", כָּל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְזוּ מִמֶּנּוּ וּמִקְרוֹבֵי, שְׁנֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ה): "אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחִטָּיָא אֶת בְּשָׂרְךָ", וְאֵין בְּשָׂרוֹ אֲלֵא קְרוּבוֹ, שְׁנֶאֱמַר (יִשְׁעִיָּהוּ נח): "וּמִבְּשָׂרְךָ אֵל תִּתְעַלֵּם". וְכָל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְזוּ נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיֵהָא עוֹן הָעוֹלָם כְּלוּ תְלוּי בּוּ, שְׁנֶאֱמַר: "אֲלֵה וְכַחַשׁ וְגו', וְכַתִּיב: "מִפְּנֵי אֵלֶּה אֲכַלֶּה הָאֶרֶץ עַל כֵּן תֹּאכַל הָאֶרֶץ וְאֵמַלֵּל כָּל יוֹשְׁבֵי בָּהּ", וְכָל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה, אִם יֵשׁ לוֹ - תּוֹלִין לוֹ לְשָׁנִים וְשְׁלֹשָׁה דוֹרוֹת, וְזוּ נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתֵּר, שְׁנֶאֱמַר (זְכַרְיָה ה, ד): "הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם ה' צְבָאוֹת וּבָאָה אֵל בֵּית הַגִּנֵּב וְאֵל בֵּית הַנְּשָׁבַע בְּשָׁמִי לְשַׁקֵּר וְלִנְהַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכַלְתּוּ וְאֵת עֲצָיו וְאֵת אֲבָנָיו". הוֹצֵאתִיהָ וּבָאָה אֵל בֵּית הַגִּנֵּב - זֶה הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת שְׂאֵין לוֹ מִזְמוֹן אֲצֵל חִבְרוֹ, וְטוּעְנוּ וּמְשַׁבְּיעוּ, וְגוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת. "וְאֵל בֵּית הַנְּשָׁבַע בְּשָׁמִי לְשַׁקֵּר" - כְּמִשְׁמַעוּ. כָּל עֲבֻרוֹת שְׂבִתוֹרָה כְּמִמוֹנוּ, זֶה כְּמִמוֹנוּ וּבְגוֹפּוֹ, שְׁנֶאֱמַר (שִׁם): "וְלִנְהַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכַלְתּוּ וְאֵת עֲצָיו וְאֵת

(ג): "כֹּה אָמַר ה' עַל הַדָּם תֹּאכְלוּ וְגו' עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם וְגו' וְהָאֶרֶץ תִּירָשׁוּ". "עַל הַדָּם תֹּאכְלוּ" - זֶה אֲבָר מִן הַחַי. "וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גְּלוּלֵיכֶם" - זו עֲבֻדַת כּוֹכְבִים. "וְדָם תִּשְׁפְּכוּ" - זו שְׂפִיכוֹת דָּמִים. "עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם" - זו עֲנִי הַדִּין וְגוּל. "עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה" - זו מְשַׁכְּב זְכוֹר. "וְאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ טְמֵאתָם" - זו גְלוּי עֲרוּהָ. וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֵר, וְיֵהָא שְׂבַע מִצְוֹת שְׁנִצְטוּ עֲלֵיהֶן בְּנֵי נַח - לֹא עֲשִׂיתֶן לְפָנַי, וְאַתֶּם אוֹמְרִים נִירָשׁ אֶת הָאֶרֶץ? וְרוּאָה אֵנִי אֶת דְּבָרֵי מַדְבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָה.

ו, ז דַּרְשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: הָרִי הוּא אוֹמֵר (זְכַרְיָה ח): "כֹּה אָמַר ה' צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֵשֶׂרִי" וְגו'. "צוֹם הַרְבִּיעִי" - זֶה תְּשַׁעָה בְּתַמּוּ, שְׂבוּ הַבְּקָעָה הָעִיר, שְׁנֶאֱמַר: "כִּיֹּם הַרְבִּיעִי בְּתְשַׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיַּחֲזֹק הָרַעֲב בְּעִיר וְלֹא הָיָה לָחֵם לְעַם הָאֶרֶץ וַתִּבְקַע הָעִיר". וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוּ רְבִיעִי? שְׁהוּא רְבִיעִי לְחֲדָשִׁים. "צוֹם הַחֲמִישִׁי" - זֶה תְּשַׁעָה בְּאָב, יוֹם שְׁנִשְׁרַף בּוּ בֵּית אֱלֻקִּינוּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוּ חֲמִישִׁי? שְׁהוּא חֲמִישִׁי לְחֲדָשִׁים. "צוֹם הַשְּׁבִיעִי" - זֶה שְׁלֹשָׁה בְּתִשְׂרִי, יוֹם שְׁנִהַרְג בּוּ גְדַלְיָה בֶן אַחִיקָם שְׁהָרְגוּ יִשְׁמַעֵאל בֶּן נְתַנְיָה. לְלַמֶּדְךָ, שְׁקָשָׁה מִיתְתֵּן שֶׁל צִדִּיקִים לְפָנֵי הַמַּקּוֹם כְּחַרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוּ שְׁבִיעִי? שְׁהוּא שְׁבִיעִי לְחֲדָשִׁים. וּמִי הָרְגוּ? יִשְׁמַעֵאל בֶּן נְתַנְיָה, שְׁקָשָׁה מִיתְתֵּן שֶׁל צִדִּיקִים לְפָנֵי הַמַּקּוֹם כְּחַרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. "צוֹם הָעֵשֶׂרִי" - זֶה עֲשָׂרָה בְּטַבַּת, יוֹם שְׂבוּ סִמְךָ מִלֶּךְ בְּכָל אֶת יְדוֹ עַל יְרוּשָׁלַיִם, שְׁנֶאֱמַר (יִחְזַקְאֵל כד): "וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי בְּשָׁנָה הַתְּשַׁעִיַת בַּחֹדֶשׁ הָעֵשֶׂרִי וְגו' בֶּן אָדָם כָּתַב לִךָ אֶת שֵׁם הַיּוֹם אֶת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה סִמְךָ מִלֶּךְ בְּכָל אֵל יְרוּשָׁלַיִם". וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוּ הָעֵשֶׂרִי? עֵשֶׂרִי לְחֲדָשִׁים, וְלָמָּה נִכְתַּב כָּאֵן, וְהֵלֵא הָיָה רְאוּי זֶה לְכַתֵּב רֵאשׁוֹן? אֲלֵא לְסֹדֵר הַחֲדָשִׁים כְּתוּבִין, וְאֵנִי אֵינִי אוֹמֵר בֶּן, אֲלֵא "צוֹם הָעֵשֶׂרִי" - זֶה חֲמִשָּׁה בְּטַבַּת, שְׂבוּ בְּאַתָּה שְׂמוּעָה לְבְנֵי גוּלָה שְׁנֶאֱמַר (יִחְזַקְאֵל ג): "וַיְהִי בְשִׁתִּי עֲשָׂרָה שָׁנָה

אֲבָנָיו; כּא וְרָאה, דְּבָרִים שְׂאִין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם מְכַלָּה אוֹתָן שְׁבוּעַת שְׁקָר מְכַלָּה אוֹתָן, כֹּל עֲבֵרוֹת שְׁבַתְּוֹרָה – בְּמַמוֹנו, וְזֶה בְּמַמוֹנוּ וּבְגוּפוֹ, שְׁנֹאֲמַר: "וְכַלְתּוּ וְאֵת עַצְיוֹ" וְגו'.

ז, ב אִם אָמַר: 'אֵינִי נֹשֵׁב' – פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְאִם אָמַר: 'הֲרִינִי נֹשֵׁב', הַעוֹמְדִים שָׁם אוֹמְרִים זֶה לְזֶה (בַּמְדַּבֵּר טז): "סוּרוּ נָא מֵעַל אֲהֵלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה".

ז, ג וּמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ בְּשִׁבְעָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית כד): "וְאֲשִׁבִיעֶךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ", וְכִשְׁמִשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ אוֹמְרִין לוֹ: הֲיֵי יוֹדֵעַ שְׂלֵא עַל דַּעְתְּךָ אֲנוּ מִשְׁבִּיעִין אוֹתְךָ, אֲלֵא עַל דַּעַת הַמְּקוֹם וְדַעַת בֵּית דִּין, שְׁכֵן מְצִינוּ בְּמִשְׁה רַבְּנוּ, כְּשֶׁהִשְׁבִּיעַ מִשֶּׁה אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵרְבוֹת מוֹאָב, אָמַר לָהֶם: לֹא עַל תְּנַאי שְׁבַלְכַבְּכֶם אֲנִי מִשְׁבִּיעַ אֲתֶכֶם, אֲלֵא עַל תְּנַאי שְׁבַלְכַבְּנוּ, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים כט): "וְלֹא אֲתֶכֶם לְבַדְכֶם וְגו' כִּי אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְאֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה", אֵין לִי אֲלֵא אֲתֶכֶם, מִנִּין לְדוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֶיכֶם וְלִגְרָם שְׁנַתּוֹסְפוּ עֲלֵיכֶם. תְּלַמּוּד לּוֹמַר "וְלֹא אֲתֶכֶם לְבַדְכֶם", אֲלֵא (שם): "וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם", וְאֵין לִי אֲלֵא מִצּוֹת שְׁקַבְלוּ מֵהַר סִינַי, מִצּוֹת הַעֲתִידִים לְהַתְּחַדֵּשׁ, כְּגוֹן מִקְרָא מְגַלָּה, מִנִּין? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (אֶסְתֵּר ט): "קִיְמוּ וְקַבְלוּ וְגו' וְלֹא יַעֲבֹר" – קִיְמוּ מַה שְׁקַבְלוּ כְּכֹר.

ז, ד בְּרַכַּת הַלֵּל וְשִׁמְעַת וְתַפְלָה נֶאֱמָרִין בְּכֹל לְשׁוֹן. רַבִּי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, שְׂאִין שְׁמַע נֶאֱמַר אֲלֵא בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים ו): "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" וְגו'.

ז, ה בְּרַכַּת כְּהֵנִים אֵלוּ בְּשַׁעַה שֶׁהַכְּהֵנִים אוֹמְרִים עַל מַעֲלוֹת הָאוֹלָם. הַכֹּל כְּשֶׁרִין לְעֵלוֹת בְּמַעֲלוֹת הָאוֹלָם, בֵּין תְּמִימִים בֵּין בְּעֵלֵי מוֹמִין, בֵּין בְּמִשְׁמֵר שְׁלוֹ בֵּין בְּמִשְׁמֵר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ, חוּץ מִמִּי שֵׁישׁ בּוֹ מוֹם בְּפָנָיו בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו, שְׂלֵא יֵשֵׁא אֵת כַּפָּיו, מִפְּנֵי שֶׁהָעַם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ, וְכִשְׁם שְׁנִשְׂאוֹת כַּפָּיִם בְּמִקְדָּשׁ – כִּךְ נִשְׂאוֹת כַּפָּיִם בְּבֹבְלִין.

ז, ו מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה וְרַבִּי אֲלֶעָזָר בֶּן חֲסִמָּא שֶׁבָּאוּ מִיְּבֵנָה לְלוֹד, וְהַקְבִּילוּ אֵת פְּנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִפְּקִיעִין, אָמַר לָהֶם: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מַה חֲדוּשׁ הָיָה בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! תְּלַמְּדֶךָ אֲנוּ, וּמִימֵךָ אֲנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לָהֶם: אֵי אֲפֹשֶׁר שִׁיְהֵא בֵּית הַמְּדֻרָשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, שְׁבַת שְׁל מִי הָיְתָה? אָמְרוּ לוֹ שֶׁל רַבִּי אֲלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. אָמַר לָהֶם: וּבַמָּה הָיְתָה הַגְּדָה הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: בְּפִרְשַׁת הַקְּהֵל (דְּבָרִים לא): "הַקְּהֵל אֵת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׂים וְהַטָּף". אָמַר לָהֶם: מַה דְּרַשׁ בַּה? אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! כִּךְ דְּרַשׁ בַּה: אִם אֲנָשִׁים בָּאוּ לְלַמֵּד – נָשִׁים בָּאוּ לְשִׁמּוּעַ, טַפְּסִין לְמַה בָּאוּ? כַּדִּי לַתֵּן שְׁכָר לְמִכְיָאֵיהֶן. אָמַר לָהֶם: מְרַגְּלִיּוֹת טוֹבָה הָיְתָה בִּידְכֶם, וּבִקְשַׁתְּם לֵאבֹד מִמֶּנִּי? וְעוֹד אַחֲרַת דְּרַשׁ (דְּבָרִים כו): "אֵת ה' הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם וְה' הָאֲמַרְיָךְ הַיּוֹם". אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: כִּשְׁם שְׁעֲשִׂיתֶם אוֹתִי חֲטִיבָה אַחַת בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִף אֲנִי אַעֲשֶׂה אֲתֶכֶם חֲטִיבָה אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא.

ז, ז וְעוֹד דְּרַשׁ (קֵהֶלֶת י'): "דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדָרְבוֹנוֹת וּכְמִסְמְרוֹת נְטוּעִים בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת נִתְּנוּ מְרוּעָה אַחַד", לְמַה נִּמְשְׁלוּ דְּבָרֵי תּוֹרָה לְדָרְבָן מַה דְּרָבָן זֶה מְכֻוֵן אֵת הַפְּרָה לְתַלְמִיחָה, לְהַבִּיא חַיִּים לְעוֹלָם, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה מְכֻוֵנִים אֵת לּוֹמְדֵיהֶם לְהַבִּיאֵם מִדְּרָכֵי מִיתָה לְדְרָכֵי חַיִּים, שְׁנֹאֲמַר (מְשָׁלִי ג): "עַץ חַיִּים הִיא" וְגו'. אֵי מַה דְּרָבָן זֶה מִטְּלָטֵל, יְכוֹל אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה כֵּן? תְּלַמּוּד לּוֹמַר מִסְמְרוֹת, אֵי מַה מִּסְמַר זֶה חֲסֵר וְלֹא יִתִּיר, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה כֵּן? תְּלַמּוּד לּוֹמַר נְטוּעִים! מַה נְטִיעָה פְּרָה וְרַבָּה, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה פְּרִין וְרַבִּין. "בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת" – אֵלוּ תְּלַמְּיָדֵי חֲכָמִים שְׁנִכְנְסִין וְיוֹשְׁבֵין אֶסְפוֹת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְאוֹמְרִים עַל טְמָא וְעַל טְהוֹר טְהוֹר טְהוֹר, עַל טְמָא בְּמִקּוֹמוֹ וְעַל טְהוֹר בְּמִקּוֹמוֹ, שְׁמָא יֹאמַר אָדָם בְּדַעְתּוֹ, הוֹאִיל וּבֵית שְׁמַאי מְטַמְּאִין וּבֵית הַלֵּל מְטַהְרִין, אֵישׁ פְּלוֹנִי אוֹסֵר אֵישׁ פְּלוֹנִי מִתִּיר, הֵיאֵךְ אֲנִי לְמַד תּוֹרָה מֵעֵתָה? תְּלַמּוּד לּוֹמַר "כֻּלָּם נִתְּנוּ מְרוּעָה אַחַד", אֵל אַחַד בְּרָאָן, פְּרָנָס אַחַד כְּתַבְּן,

אָדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֹאֲמַר: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". "דְּבָרִים" - 'הַדְּבָרִים' - 'אֵלֶּה הַדְּבָרִים', 'כָּל הַדְּבָרִים', כָּלם נִתְּנָו מְרוּעָה אַחַד, אִף אַתָּה עָשָׂה אֲזוּךְ כְּאַפְרִכָסֵת וְעָשָׂה לְבָךְ חֲדָרֵי חֲדָרִים, לְכַנּוֹס בּוֹ דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי וְדְבָרֵי בֵּית הַלֵּל, וְקִנְיָה לָךְ לֵב לְשִׁמוּעַ אֶת דְּבָרֵי מִטְמְאִין וְאֶת דְּבָרֵי מִטְהַרִּין, אֶת דְּבָרֵי פּוֹסְלִין וְאֶת דְּבָרֵי מְכַשְׂרִין, אֲמַר לָהֶן: אֵין דּוֹר יִתּוֹם שְׂרָבֵי אֶלְעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה שְׂרוּי בְּתוֹכּוֹ.

ז, ח, בִּמְהֵרָה שָׁל עֵץ הָיוּ עוֹשִׂין לוֹ בְּעֶזְרָה, וְהוּא יוֹשֵׁב עֲלֶיהָ. רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: בַּהֲרַבְתִּי, שְׁנֹאֲמַר (נִחְמָהּ ח): "וַיִּקְרָא בּוֹ לִפְנֵי הָרַחֲוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאֹרֶז עַד מַחְצִית הַיּוֹם וְגו', וַיַּעֲמֵד עֲזָרָא הַסּוֹפֵר עַל מַגְדָּל עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לוֹ לְדַבֵּר וְגו', וַיִּפְתַּח עֲזָרָא הַסּוֹפֵר לְעֵינַי כָּל הָעָם וְגו', וַיִּכְרַךְ עֲזָרָא אֶת ה' הָאֱלֹהִים הַגְּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם אֲמֵן אֲמֵן וְגו'. וְאָמַר (דְּבָרֵי הַיַּמִּים ב כג): "וַתִּרְאֶה וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עַל עַמּוּדוֹ בְּמִבּוֹא וְהַשָּׁרִים וְהַחֲצוּצוֹת עַל הַמֶּלֶךְ" וְגו' אוֹתוֹ הַיּוֹם עָמְדוּ כַהֲנִים בַּגְּדִים וּבַכְּרִיצוֹת, וְחֲצוּצוֹת שֶׁל זָהָב בִּידֵיהֶם, וְתוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין, כָּל כֹּהֵן שְׂאִין בְּיַדוֹ חֲצוּצוֹת, אֲמַרִּין: דֹּמָה זֶה שְׂאִין הוּא כֹהֵן. שִׁכְרָ גְדוֹל הִיָּה לְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמִּכְפָּרִין חֲצוּצוֹת בְּדִינָו זָהָב, בּוֹ בַּיּוֹם רָאָה רַבִּי טַרְפוֹן חֲגַר עוֹמֵד וּמְתַרְיעַ בְּחֲצוּצוֹת, מִשֵּׁם אָמְרוּ חֲגַר תּוֹקַע בְּמַקְדָּשׁ, מִשּׁוּם רֶבֶן גְּמְלִיאֵל אָמַר: בְּאוֹתָהּ שַׁעַר נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלֵיהָ שֶׁחֲנִיפוּ לְאַגְרִיפּס הַמֶּלֶךְ.

ט. קוֹרָא מִתְחַלָּה (דְּבָרִים א): "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" עַד "שָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַעוּ", "עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר", "וְכִי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹר", רַבִּי אָמַר: לֹא הָיָה צְרִיךְ לְהִתְחַלֵּל מִרֵאשׁ הַסֵּפֶר, אֲלֵא שָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַעוּ, עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר, וְכִי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹר, וּפְרִשְׁתָּ הַמֶּלֶךְ, עַד שְׁגוֹמַר אֶת כְּלָה, וּדְרָשׁוֹת נִדְרָשׁוֹת בַּהּ וְגו' עַד סוּף (דְּבָרִים כ): "כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהוּלָךְ עִמָּכֶם", זֶה הַשֵּׁם שֶׁנִּתְּנָו

בְּאָרוֹן שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָּר לֵא): "וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמִּטָּה לְצַבָּא אוֹתָם וְאֵת פִּינְחָס, מְגִיד שְׁפִינְחָס מְשׁוּחַ מְלַחְמָה. וְכִלֵּי הַקֹּדֶשׁ זֶה הָאָרוֹן, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָּר ד): "וְלֹא יָבֹאוּ לְרֹאוֹת כְּבָלַע" וְגו'. וַיֵּשׁ אֲמַרִּים: אֵלוֹ בְּגָדֵי כַהֲנָה, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כט): "וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ" וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לִקִּישׁ אָמַר: שְׁנֵי אָרוֹנוֹת הָיוּ אַחַד שְׂיוֹצֵא עִמָּהֶן לְמַלְחָמָה, וְאֶחָד שְׂשָׂרוּי עִמָּהֶן בְּמַחְנֶה, זֶה שְׂיוֹצֵא עִמָּהֶן לְמַלְחָמָה, הָיָה בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָּר י): "וְאָרוֹן בְּרִית ה' גּוֹסַע לִפְנֵיהֶם" וְגו', וְזֶה שְׂשָׂרוּי עִמָּהֶן בְּמַחְנֶה, זֶה שְׁהִיָּה בּוֹ שְׂבָרֵי לוֹחֹת, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָּר יד): "וְאָרוֹן בְּרִית ה' וּמֹשֶׁה לֹא מָשׁוּ מִן הַמַּחְנֶה".

ז, י, פְּעָמִים יוֹצֵא וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם, אַחַד בְּסֵפֶר וְאֶחָד בְּמַעֲרֵכֵי הַמְּלַחְמָה שֶׁבְּסֵפֶר, מַה הוּא אוֹמַר? יִלְךְ וַיִּשְׁמַע דְּבָרֵי כֹהֵן בְּמַעֲרֵכֵי מְלַחְמָה, מַה הוּא אוֹמַר (דְּבָרִים כ): "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֲדָשׁ וְלֹא חֲנָכוּ יִלְךְ וַיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ", נִפְלַ בֵּית וּבְנָאוֹ, הָרִי זֶה חוֹזֵר, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם חֲדָשׁ בּוֹ דְּבָר - חוֹזֵר. וְאִם לֹא - אֵין חוֹזֵר. רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר אָמַר: אֲנִשֵׁי שְׂרוֹן לֹא הָיוּ חוֹזְרִין לְבֵיתֵיהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מַחְדָּשִׁים אוֹתָן פַּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ.

ז, יא (דְּבָרִים כ): "וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חָלְלוּ יִלְךְ וַיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ", אַחַד הַנוֹטֵעַ אֶת הַכֶּרֶם וְאֶחָד חֲמֹשֶׁה אַחִין, וְאִפְלוּ חֲמֹשֶׁה מַחְמֶשֶׁת הַמַּיִנִּין, אִפְלוּ בְּחֲמֹשׁ עִירוֹת - הָרִי זֶה חוֹזֵר. רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: אֵין לִי בְּמִשְׁמַע אֲלֵא כֶּרֶם.

ז, יב (דְּבָרִים כ): "וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲרַשׁ אִשָּׁה", אַחַד הַמְּאָרֵס וְאֶחָד הַמֵּיבֵם, אִפְלוּ שׁוֹמֵרַת יָבָם לְחַמְשָׁה אַחִין, וְאִפְלוּ חֲמֹשֶׁה אַחִין שֶׁשָּׁמְעוּ שְׁמַת אַחֵיהֶם בְּמַלְחָמָה - כָּלֵן חוֹזְרִין וּבָאִין, אֵין לִי אֲלֵא בְּנֵה בֵּיתוֹ וְלֹא חֲנָכוּ, נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חָלְלוּ, אֲרַס אִשָּׁה וְלֹא לִקְחָהּ, בְּנֵה בֵּית וְחֲנָכוּ, וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֲשָׂר חֲדָשׁ. נָטַע כֶּרֶם וְחָלְלוּ וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֲשָׂר חֲדָשׁ. אֲרַס אִשָּׁה וְלִקְחָהּ וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֲשָׂר חֲדָשׁ. מִנֵּין שְׂאִין זְוִין מִמְקוֹמָן? תְּלַמּוּד

לוֹמַר (דְּבָרִים כד): "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה", דְּבָר זֶה בְּכֻלָּל הִיָּה, וְלָמָּה יֵצֵא? לְהַקִּישׁ אֵלָיו, מֵה זֶה מִיַּחַד שְׂאֲרָם אִשָּׁה וְלִקְחָהּ וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ שְׂאִין זֶה מִמֶּקוֹמוֹ - אַף בְּלֹן כֵּן.

ז, יג לַמִּדָּה תוֹרָה דְרָךְ אַרְץ, נִדְמָנָה לְאֶדָם פְּרָנְסָה יִקַּח לוֹ בֵּית, חֲזוֹר נִדְמָנָה פְּרָנְסָה לוֹ - יִקַּח לוֹ שְׂדֵה, חֲזוֹר, נִדְמָנָה - יִקַּח לוֹ אִשָּׁה, שְׂנֵאֲמַר (דְּבָרִים כ): "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע", וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲרַשׁ אִשָּׁה, וְכֵן שְׁלֵמָה אָמַר בְּחֻמְתּוֹ (מְשָׁלִי כד): "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" וְגו'. "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - זֶה בֵּית. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה" - זֶה שְׂדֵה. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - זֶה אִשָּׁה. דְּבָר אַחַר, "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - זֶה מִקְרָא. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה לְךָ" - זֶה מְשֻׁנָּה. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - זֶה מְדַרְשׁ. דְּבָר אַחַר, "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - זֶה מִקְרָא וּמְשֻׁנָּה. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה לְךָ" - זֶה מְדַרְשׁ. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - אֵלּוֹ הַלְכוֹת. דְּבָר אַחַר, "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - זֶה מְדַרְשׁ. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה לְךָ" - אֵלּוֹ הַלְכוֹת. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - אֵלּוֹ אֲגֻדוֹת. דְּבָר אַחַר: "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - אֵלּוֹ הַלְכוֹת. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה לְךָ" - אֵלּוֹ אֲגֻדוֹת. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - זֶה תְּלֻמוֹד. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמַר: "הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ" - זֶה מִקְרָא, מְשֻׁנָּה וְתְּלֻמוֹד. "וְעֵתְדָה בְּשָׂדֵה לְךָ" - אֵלּוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים. "אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ" - בֵּא דְרַשׁ וְקַבֵּל שְׁכָר.

ז, יד (דְּבָרִים כ): "וַיִּסְפוּ הַשׁוֹטְרִים וְגו' הִירָא וְרַךְ הַלְכָב" - הַמְתִּירָא מִן הַעֲבִירָה שְׂבִידוֹ, שְׂנֵאֲמַר (תְּהִלִּים מט): "לָמָּה אִירָא בִּימֵי רַע עֵזֶן עֶקְבִי יוֹסִיבִנִי", דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֶקִיבָא אוֹמַר: "מִי הָאִישׁ הִירָא" כְּמִשְׁמַעוֹ, מֵה תְּלֻמוֹד לוֹמַר שׁוֹב "וְרַךְ הַלְכָב", שְׂאֵפְלוֹ גְבוּר שְׂבַגְבוּרִים וְחֻזַּק שְׂבַחְזֻקִים וְהָיָה רַחֲמָן - הִיָּה חוֹזֵר, שְׂנֵאֲמַר (דְּבָרִים כ): "וְלֹא יִמַּס אֶת לִבָּב אֲחִיו כְּלֻכְבוֹ". רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כֹּל הַשׁוֹמֵעַ דְּבָרֵי כֵהֵן בְּמַעֲרֻכּוֹת מְלַחְמָה וְאִינוּ חוֹזֵר,

לוֹסֵף שֶׁהוּא נוֹפֵל בְּחֶרֶב, וּמְפִיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶרֶב, וּמְגַלָּה אוֹתָם מֵאַרְצָם, וּבָאִין אַחֲרֵים וַיּוֹשְׁבִין בְּאַרְצָם, שְׂנֵאֲמַר (שָׁם): "וַאִישׁ אַחַר יִקְחָנָה", יְכוֹל דוּדוֹ וּבֵן דוּדוֹ, נֵאֲמַר כָּאֵן 'אַחַר' וְנֵאֲמַר לְהֵלֵן 'אַחַר', מֵה 'אַחַר' הָאֲמוֹר לְהֵלֵן עוֹבֵד כּוֹכְבִים, אַף 'אַחַר' הָאֲמוֹר כָּאֵן עוֹבֵד כּוֹכְבִים. שְׁמַע שְׂמַת אֲחִיו בְּמִלְחָמָה, עַד שְׁלֵא נָתַן בְּמַשָּׂא - חוֹזֵר, מְשַׁנְתָּן בְּמַשָּׂא - אִין חוֹזֵר.

ז, טו יֵשׁ יוֹצֵאִין וְחוֹזְרִין יוֹצֵאִין וְאִין חוֹזְרִין, וַיֵּשׁ שְׂאִין יוֹצֵאִין כָּל עַקֵּר, כָּל אֵלּוֹ שְׂאֲמָרוֹ יוֹצֵאִין וְחוֹזְרִין - נוֹתְנִין לְפָסִי הַעִיר, וּמְסַפְקִין מִים וּמְזוּן לְמִלְחָמָה, וּמְתַקְנִים אֶת הַדְּרָכִים, וְשְׂאָר כְּלָן - אִין חוֹזְרִין. כָּל אֵלּוֹ שְׂאֲמָרוֹ אִין יוֹצֵאִין כָּל עַקֵּר, הַבּוֹנֵה בֵּית וְחֹנֵכוֹ, וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ. נָטַע כָּרִם וְחִלְלוֹ, וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, אָרַס אִשָּׁה וְלִקְחָהּ וְלֹא שֶׁהָ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ הִלְלוֹ - אִין נוֹתְנִין פְּסִי הַעִיר, וְאִין מְסַפְקִין מִים וּמְזוּן לְמִלְחָמָה, וְאִין מְתַקְנִים אֶת הַדְּרָכִים. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרָא לְמִלְחַמַּת הַרְשׁוֹת מְלַחְמַת מְצוּהָ, אֲבָל מְלַחְמַת חוֹבָה - הַכֹּל יוֹצֵא, אֲפִלּוֹ חֶתָּן מְחַדְרוֹ וְכֻלָּהּ מַחְפָּתָה.

מִסְכַּת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בְּרֻכּוֹת וְקַלְלוֹת אֵלּוֹ שְׂאֲמָרוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעָה שְׁעָבְרוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, שְׂנֵאֲמַר (דְּבָרִים כז): "וַהֲיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, כִּיצַד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן? בְּכֹל יוֹם הִיָּה אֲרוֹן נוֹסַע אַחַר שְׁנֵי דְגָלַיִם, וְהַיּוֹם נוֹסַע תַּחְלָה, שְׂנֵאֲמַר (יהוֹשֻׁעַ ג): "הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ עוֹבֵר לְפָנֵיכֶם". בְּכֹל יוֹם הָיָה לְיוֹם נוֹשָׂאִין אֶת הָאֲרוֹן, וְהַיּוֹם נִשְׂאוּהוּ כְּהַנִּים, שְׂנֵאֲמַר (שָׁם): "וַהֲיָה כִנְחַ כְּפוֹת רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנִּים נִשְׂאוּ אֶת הָאֲרוֹן, אַחַת כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, וְאַחַת כְּשֶׁסָּבְבוּ אֶת יְרִיחוֹ, וְאַחַת כְּשֶׁהַחַזִּירוּהוּ לְמִקְוָמוֹ.

ב. וכיון שהוטבלו מקצת רגלי הכהנים במים, עמדו המים, שנאמר (יהושע ג): "ויעמדו המים וגו'. וכמה גובהן של מים? שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל; דברי רבי יהודה. אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: וכי איזה קל, אדם או מים? הוי אומר מים קלין יותר מבני אדם! אם כן, באו מים ושוטפין אותו, אלא מלמד שהיו המים מגדשין ועולין למעלה בפין על גבי פפין, כש'ש' מאות מיל, עד שראו אותם כל מלכי האמות, שנאמר (יהושע ה, א): "ויהי כשמע כל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ימה, וכל מלכי הכנעני אשר על הים, את אשר הוביש ה' את מי הירדן, מפני בני ישראל עד עברם, וימס לבכם ולא היה כם עוד רוח מפני בני ישראל". וכן רחב אמרה לשלוחי יהושע (יהושע ב): "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם וגו' ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד" וגו'.

ח.ג. עודם עוברים הירדן, אמר להם יהושע: על מנת כן אתם נכנסין לארץ שתורישו את יושביה, שנאמר (במדבר לג): "והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם" וגו'. אם אתם עושין כן - מטב, ואם אין אתם מקבלין - באין מים ושוטפין אתכם. עודם בירדן, אמר להם יהושע (יהושע ד): "הרימו לכם איש אבן אחת על שכמו למספר שבטי בני ישראל" (שם), "והנחתם אותם וגו' תחת מצב רגלי הכהנים" (יהושע ד, ו): "למען תהיה זאת אות בקרבכם כי ישאלון בניכם מחר לאמר מה האבנים האלה" וגו'. סימן לבנים שעברו אבות את הירדן. עודם בירדן, אמר להם יהושע (שם): "שאו לכם מזה מתוך הירדן ממצב רגלי הכהנים, הכן שתים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם והנחתם אותם במלון". יכול בכל מלון ומלון? תלמוד

לומר: - "אשר תלינו בו הלילה". רבי יהודה אומר: אבא חלפתא, ורבי אלעזר בן מתתיהו, ותנניא בן עכינאי עמדו על אותן אבנים, ושערו כל אחת ואחת משאו ארבעים סאה, מכאן אתה מחשב לאשכול כמה היה באשכול. וכיון שעלה האחרון שבישראל מן הירדן - חזרו מי הירדן למקומן, שנאמר (שם): "וישובו מי הירדן למקומם, וילכו כתמול שלשום על כל גדותיו", נמצאו ישראל לצד אחד וארון ונושאייו לצד אחר. נשא ארון את נושאייו והעבירן בירדן, שנאמר: "ויהי כאשר הם כל העם לעבר ויעבר ארון ה' והכהנים לפני העם".

ח.ד. נמצאת אתה אומר, שלשה מיני אבנים הן, אחת שהקים משה על שפת הירדן בערבות מואב, ואחת שהקים יהושע בתוך הירדן, שנאמר: "ושתיים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך הירדן". ואחת שהקים בגלגל, שנאמר: "ונאת שתים עשרה אבנים האלה אשר לקחו" וגו'.

ח.ה. כיצד עברו ישראל את הירדן? רבי יהודה אומר: על אבני מזבח כתבוהו. אמר לו רבי שמעון: לדבריך, האיך למדו אותם עובדי כוכבים את התורה? אמר לו: מלמד שנתן להם בינה בלב כל אמה ומלכות, ושגרו נותרין שלהן, וקלפו את הסידי, והשיאו את הקתב מגבי האבנים בשבעים לשון. באותה שעה נתחתם גזר דינן של עובדי כוכבים לבאר שחת. רבי שמעון אומר: על הסידי כתבו. כיצד? כידוהו וסידוהו בסידי, וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון, וכתבו למטה (דברים כ): "למען אשר לא ילמדו אתכם" וגו', אם אתם חוזרין בכם - אנו מקבלין אתכם.

¹ פרושו: שהיה הסידי למעלה מן הכתב

ו. בא וראה כמה נסים נעשו לישראל באותו היום, עברו ישראל את הירדן, ובאו להר גריזים ולהר עיבל יותר מששים מיל, ולא היה בריה יכולה לעמד בפניהם, וכל העומד בפניהם - מיד נתרו, שנאמר (שמות כג): "את אימתי אשלח לפניך והמתה את כל העם אשר תבא בהם". ואומר (שמות טו): "תפול עליהם אימתה ופחד וגו' עד יעבר צמך ה'" - זו ביאה ראשונה. "עד יעבר עם זו קניית" - זו ביאה שנייה. אמור מעתה: ראויין היו ישראל לעשות להם נס בביאה שנייה בדרך שנעשו נסים על הים, אלא שגרים החטא. ואחר כך הביאו אבנים ובנו את המזבח וסדוהו בסיד, וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון, שנאמר: "באר הטיב". והעלו עליו עולות ושלמים, וישבו ואכלו ושתו, וקפלו את האבנים, ובאו ולנו במקומן, שנאמר (יהושע ד): "והעברתם אתם עמכם והנחתם אותם במלון". יכול במלון, תלמוד לומר (שם): "במלון אשר תלינו בו היללה". וכתוב (שם): "ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו"; הא למדת, שבגלגל העמידים.

ז. כיצד אמרו ישראל ברכות וקללות? ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל, והכהנים והלוים והארון עומדים למטה באמצע, הכהנים מקיפין את הארון, והלוים את הכהנים, וכל ישראל מכאן ומכאן, שנאמר (יהושע ח): "וכל ישראל וקניו עומדים מזה ומזה לארון", מה תלמוד לומר "חציו אל מול הר גריזים והחציו אל מול הר עיבל"? מלמד ששלוחי הר גריזים מרבין משלוחי הר עיבל, מפני שמקצת שבטו של לוי למטה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אי אפשר לומר לומר לוי למטה, שכבר נאמר לוי למעלה, ואי אפשר לומר לוי למעלה, שכבר נאמר לוי למטה, אמור מעתה: זקני כהנה ולויה למטה, ושאר למעלה. רבי יאשיה אומר: הראויין לשרת עומדין למטה, ושאיין ראויין לשרת עומדין למעלה, הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה: "ברוך האיש

אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש", והיו אלו ואלו עונין ואומריין אמן. הפכו פניהם כלפי הר עיבל, ופתחו בקללה (דברים כז): "ארור האיש אשר יעשה וגו', והיו אלו ואלו עונין אמן. הפכו פניהם כלפי הר גריזים, פתחו בברכות: "ברוך אשר יקים את דברי התורה". כלפי הר עיבל פתחו בקללות (שם): "ארור האיש אשר לא יקים וגו'." ארוו בכלל ארוו בפרט, ללמד וללמד לשמור ולעשות, ארבע על ארבע - הרי שמונה על שמונה, הרי שש עשרה על שש עשרה, ושלש כרתות עם כל אחת ואחת - הרי ארבעים ושמונה כרתות. וכן בערבות מאב. רבי שמעון מוציא של הר גריזים ושל הר עיבל, ומביא של אהל מועד, ואין לה כל דבר ודבר שלא נכתרו עליו בארבעים ושמונה כרתות. רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משם רבי שמעון: אין לה כל דבר ודבר בתורה שלא נכתרו עליו חמש מאות אלה ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים כרתות, כיוצא מצרים. אמר רבי: אם לדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו, שאמר משם רבי שמעון, אין כל דבר ודבר בתורה שלא נכתרו עליו שלש עשרה כרתות. ויש עם כל אחת ואחת מהן - שש מאות אלה ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים.

מסכת סוטה פרק תשיעי

א. נמצא בעבר הירדן, היו עורפין, שנאמר (דברים כא): "כי ימצא חלל וגו', לרבות עבר הירדן. רבי אליעזר אומר: בכלן אם היה חלל - היו עורפין. אמר לו רבי יוסי ברבי יהודה, אמרו לו לרבי אליעזר: אי אתה מודה, שאם היה חנוק ומטל באשפה, שאין עורפין, לכך נאמר חלל, אם כן, למה נאמר נופל? אלא שאפילו הרוג ותלוי באילן - לא היו עורפין, שאפילו נמצא בעליל - לא היו עורפין, שמצוה לעסק במדידה.

ב. כִּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וְנוֹטְלִין סִימָנִים, וְחוֹפְרִין וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ, וּמְצִינִין אֶת מְקוֹמוֹ, עַד שֶׁיָּבֹאוּ לְבֵּית דִּין שֶׁבְּלִשְׁכַת הַגּוֹזֵת וּמוֹדְדִין.

ג. נִמְצָא סוּמוֹךְ לְסֹפֶר, בְּעִיר שֵׁשׁ בַּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אוּ בְּעִיר שְׁאִין בַּה בֵּית דִּין – מוֹדְדִין לְעִיר שֵׁשׁ בַּה בֵּית דִּין. אִם הִיא עִיר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בִּינְתוּם, אוּ סוּמוֹכָה לִירוּשָׁלַיִם – לֹא הָיוּ מוֹדְדִין אֲלָא מִנִּיחָה אוֹתָהּ וּמוֹדְדִין לָהּ חֲצוּצָה.

ד. מְקוֹם גְּתָהּ וּתְפִיסָתָהּ – הָרִי זוֹ אֶסוּרָה, כַּמָּה הִיא תְּפִיסָתָהּ? אַרְבָּעִים. רַבִּי אוֹמֵר: חֲמֵשִׁים אַמָּה.

ה. הַזְקָנִים אוֹמְרִים (דְּבָרִים כֹּא): "יְדִינוּ לֹא שֶׁפָּכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ". כֹּהֲנִים אוֹמְרִים (שָׁם): "כִּפּוּר לְעַמְךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָהּ ה'" וְגו'. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת (שָׁם): "וּנְכַפֵּר לָהֶם הַדָּם". שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (בַּמְדָּבָר יג): "בָּאֵנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ" – אָמַר יְהוֹשֻׁעַ. כָּלֵב אָמַר (שָׁם): "עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשָׁנוּ אוֹתָהּ". מִרְגְּלִים אָמְרוּ (שָׁם): "אִפְסֵי כִי עֲזָה הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ"; שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה – מִי שְׁאָמַר זֶה, לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית לח): "וּתְאֹמַר הִכָּר נָא לְמִי הַחֹלְתָמָת" וְגו' – אָמְרָה תִּמְר. (שָׁם): "צִדְקָה מִמֶּנִּי" – אָמַר יְהוֹדָה. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת (שָׁם): "וְלֹא יִסֵּף עוֹד לְדַעְתָּה" – שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה, וּמִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל א ד): "אִי לָנוּ מִי יַצְלִינוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה" – אָמְרוּ כְּשֶׁרִין שְׁבָהָן. רְשָׁעִים שְׁבָהָן אָמְרוּ (שָׁם): "אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמְכִּים" וְגו'. לִישָׁנָא אַחֲרָת, עֶשֶׂר מִכּוֹת הָיוּ לוֹ, וְשָׁלְמוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹתָיו בְּמִצְרַיִם – גְּבוּרִים שְׁבָהָן אָמְרוּ. (שָׁם): "הִתְחַזְקוּ וְהָיוּ לְאֲנָשִׁים" – פְּלִשְׁתִּים, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים ה): "בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקַפָּה" וְגו' – אָמְרָה אִמּוֹ שֶׁל סִיסְרָא. וּמִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. (שָׁם)

חֲכָמוֹת – שְׁרוּתֵיהָ אָמְרוּ. הֲלֹא יִמְצָאוּ יַחְלָקוּ שְׁלָל כֵּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ ה' – אָמְרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ; שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (יְרֵמְיָהוּ כו): "מִיכָּה הַמּוֹרְשָׁתִי הִיָּה נְבִיא בִּימֵי חֲזָקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה", וּמָה הִיָּה מִתְנַבֵּא? (שָׁם): "וַיֹּאמֶר אֶל כָּל עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צִיּוֹן שְׂדֵה תַחְרֹשׁ וִירוּשָׁלַיִם עֵימִם תִּהְיֶה, וְהָר הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעֲר". "הֵהֱמַת הַמֵּיתוּהוּ" – חֲזָקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכָל יְהוּדָה. "הֲלֹא יָרָא אֶת ה' וַיַּחֲלֵ אֶת פָּנָיו ה' וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ" – אוֹמְרִים כְּשֶׁרִים שְׁבָהָם. רְשָׁעִים שְׁבָהָן אָמְרוּ (שָׁם): "וְגַם אִישׁ הִיָּה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם ה' אוֹרִיָּה בֶן שְׁמַעְיָהוּ מִקְרִית הַיַּעֲרִים וַיִּתְנַבֵּא עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת כְּכֹל דְּבָרֵי יְרֵמְיָהוּ וְגו', וַיִּשְׁמַע אוֹרִיָּהוּ וַיֵּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם וְגו', וַיִּבְיֹאוּהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים הַיְהוּדִים וַיִּכְהוּ בַּחֲרֹב" וְגו'. אָמְרוּ כֵּשֶׁם שְׁאוּרִיָּהוּ נִתְנַבֵּא וְנִהְרַג – כִּף יְרֵמְיָהוּ חִיב לְהָרַג, שְׁנֹאמֵר (שָׁם): "אֵךְ יָד אַחִיקָם בֶּן שִׁפְזָן הִיָּתָה אֶת יְרֵמְיָהוּ לְבִלְתִּי תַת אוֹתוֹ בְּיַד הָעַם לְהַמִּיתוֹ", כָּל פְּרִשָׁה זֶה עֲרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (נַחוּם א): "מִשָּׂא נִינוּה סִפֵּר חֲזוֹן נַחוּם הָאֱלֹקְשִׁי אֶל קִנְאָ וְנוֹקָם ה' נוֹקָם וְגו', ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֹל כַּחַ וְגו' נוֹעַר בֵּינָם וְגו', כָּל פְּרִשָׁה זֶה עֲרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (תְּהִלִּים נח): "לְמַנְצָח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹר מִכְתָּם הָאֲמָנָם אֲלֵם צִדֵּק וְגו', אֵף בְּלֵב עוֹלוֹת וְגו', זְרוּ רְשָׁעִים מִרְחָם" וְגו'; כָּל הַפְּרִשָׁה זֶה עֲרוּבֵי דְּבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ח): "תַּחַת הַתְּפֹחַ עוֹרֹרְתֶיךָ"; אָמְרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (שָׁם): "שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ" וְגו'. אָמְרָה נְכִסֵּת יִשְׂרָאֵל (שָׁם): "כִּי עֲזָה כְּמוֹת אֲהַבָּה" – אָמְרוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה.

		תענית תשעה באב	
11	ראשון Sunday	י	Fast of Tisha B'Av
			עלות השחר 4:50 סו"ז קר"ש - מג"א 8:55 סו"ז תפלה - מג"א 10:17 שקיעה 7:59 בבלי: תמורה כג ירושלמי: -
12	שני Monday	יא	נץ החמה 6:02 סו"ז קר"ש - גר"א 9:31 סו"ז תפלה - גר"א 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת 9:12 נ"ך: ישעיה לז-לה תוספתא: סוטה ג
			עלות השחר 4:51 סו"ז קר"ש - מג"א 8:55 סו"ז תפלה - מג"א 10:17 שקיעה 7:58 בבלי: תמורה כד ירושלמי: ערלה יב
13	שלישי Tuesday	יב	נץ החמה 6:04 סו"ז קר"ש - גר"א 9:32 סו"ז תפלה - גר"א 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת 9:09 נ"ך: ישעיה לח-לט תוספתא: סוטה ה
			עלות השחר 4:52 סו"ז קר"ש - מג"א 8:56 סו"ז תפלה - מג"א 10:17 שקיעה 7:57 בבלי: תמורה כה ירושלמי: ערלה יג
14	רביעי Wednesday	יג	נץ החמה 6:05 סו"ז קר"ש - גר"א 9:32 סו"ז תפלה - גר"א 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת 9:08 נ"ך: ישעיה מ-מא תוספתא: סוטה ו
			עלות השחר 4:53 סו"ז קר"ש - מג"א 8:56 סו"ז תפלה - מג"א 10:17 שקיעה 7:55 בבלי: תמורה כו ירושלמי: ערלה יד
15	חמישי Thursday	יד	נץ החמה 6:06 סו"ז קר"ש - גר"א 9:32 סו"ז תפלה - גר"א 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת 9:07 נ"ך: ישעיה מב-מג תוספתא: סוטה ז
			עלות השחר 4:54 סו"ז קר"ש - מג"א 8:56 סו"ז תפלה - מג"א 10:17 שקיעה 7:54 בבלי: תמורה כז ירושלמי: ערלה טו
16	ששי Friday	טו	נץ החמה 6:07 סו"ז קר"ש - גר"א 9:33 סו"ז תפלה - גר"א 10:42 צה"כ לשיטת ר"ת 9:05 נ"ך: ישעיה מד-מה תוספתא: סוטה ח
			עלות השחר 4:55 סו"ז קר"ש - מג"א 8:57 סו"ז תפלה - מג"א 10:18 שקיעה 7:53 בבלי: תמורה כח ירושלמי: ערלה טז
17	שב"ק Shabbos	טז	Shabbos Nachamu
			ואתחנן, נחמו, ברוך ג
			נץ החמה 6:08 סו"ז קר"ש - גר"א 9:33 סו"ז תפלה - גר"א 10:42 צה"כ לשיטת ר"ת 9:04 נ"ך: ישעיה מז-מו תוספתא: סוטה ט
			עלות השחר 4:56 סו"ז קר"ש - מג"א 8:57 סו"ז תפלה - מג"א 10:18 שקיעה 7:51 בבלי: תמורה כט ירושלמי: ערלה יז

הדלקת הנרות 7:35 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 9:04 Shabbos Ends

ווען א מענטש ווערט פארשעמט פון זיך אליין אדער פון אנדערע מענטשן,
קען ער דורך דעם געראטעוועט ווערן פון טויט.
(כפר המדות אות עננה הל"ב ב' סימן ד')